

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

DIPLOMSKO DELO
VPLIV TSUNAMIJA NA RAZVOJ TURIZMA NA MALDIVIH

Študijski program:
GEOGRAFIJA - S

Mentor: dr. Dejan Cigale

LJUBLJANA, 2006

POLONA ZAPUŠEK

IZJAVA

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo,

Polona Zapušek

ZAHVALA

Ob tej priliki bi se zahvalila vsem, ki so tako ali drugače pripomogli k izdelavi te diplomske naloge. Najprej bi se zahvalila mentorju te diplomske naloge dr. Dejanu Cigaletu, ki mi je ves čas izdelave naloge stal ob strani. Zahvalila bi se tudi vsem Maldivčanom, ki so mi omogočili izdelavo diplomske naloge. Tako tistim, ki so mi organizirali in mi omogočili ogled popolnoma uničenega turističnega otoka Kandoome, kot tudi Modesu, ki mi je pokazal Kandoomo in mi o njej veliko povedal. Zahvalila bi se tudi Maldivčanom, ki so mi povedali, kako je bilo na Maldivih ko je prišel tsunami. Zahvalila bi se tudi anketirancem, oziroma turistom na Maldivih, ki so odgovarjali na moja anketna vprašanja. Posebej bi se ob tej priložnosti zahvalila tudi Ministrstvu za turizem na Maldivih, iz katerega so mi zelo hitro, v nekaj dneh, poslali podatke, za katere sem jih prosila.

Res hvala vsem! Brez pomoči zgoraj navedenih, izdelava te diplomske naloge namreč ne bi bila mogoča.

VPLIV TSUNAMIJA NA RAZVOJ TURIZMA NA MALDIVIH

Izvleček

Diplomsko delo prikazuje razvoj turizma na Maldivih. Namen dela je ovrednotiti vpliv tsunamija, ki je nastal zaradi podmorskega potresa 26. 12. 2004, na turizem na Maldivih. Pri izdelavi dela je bil osnovni vir medmrežje. Pomembni podatki so bili pridobljeni na Ministrstvu za turizem na Maldivih in na Statističnem uradu republike Slovenije, k izdelavi diplomskega dela pa so prispevali tudi turisti na Maldivih in Maldivčani, saj je delo potekalo tudi terensko (anketiranje, fotografiranje pred in po tsunamiju). Podatki so bili obdelani in predstavljeni z grafikoni. Maldivi so država, ki je močno odvisna od turizma. Turizem letno prispeva k BDP-ju več kot 30 %, posredno kar 70 %. Tsunami 26. 12. 2004, ki je nastal zaradi podmorskega potresa na severozahodu Sumatre, je močno prizadel Maldivce, čeprav mediji o tem niso veliko poročali. V ospredju so bile države, ki so imele več žrtev: Indonezija, Šri Lanka, Indija, Tajski ... Maldivi so ostali v senci. Na Maldivih je bilo 82 ljudi mrtvih, 26 jih pogrešajo. Številka v primerjavi z ostalimi državami ni velika, a je treba upoštevati dejstvo, da je na Maldivih le 349.106 prebivalcev. Tsunami je na Maldivih zasolil praktično vso rodovitno prst, uničil jim je pridelek, domove, turistične objekte, pristanišča, infrastrukturo, odnesel jim je imetje ... Poleg tega so imele zgoraj omenjene države še veliko ozemlja, ki ni bilo prizadeto zaradi tsunamija, medtem ko Maldivi niso imeli ozemlja, ki bi bilo nepoplavljeno, tako se praktično nimajo kam preseliti in nimajo več rodovitne zemlje (ki so jo že tako imeli zelo malo). Leta bodo potrebna, da se bo zemlja razsolila. Močno pa je tsunami tudi zmanjšal število turistov. Število turistov se je leto dni po tsunamiju zmanjšalo kar za 35,9 %. 19 od 87 turističnih otokov je bilo huje poškodovanih, tako da je bila potrebna temeljita obnova turistične infrastrukture, ki je predstavljala za Maldivčane velik finančni zalogaj. Maldivi so sicer dobili nekaj mednarodne pomoči, a zelo malo v primerjavi z ostalimi prizadetimi državami. Večino pomoči so namenili za obnovo turističnih otokov, saj si želijo da bi se turisti čimprej začeli vračati. Zaradi tega pa se pojavljajo nasprotovanja na otokih, poseljenih z domačini, saj se večinoma na teh otokih od 26. 12. 2004 ni nič spremenilo in jih le malo obnavljajo. Število turistov se le počasi vrača v staro stanje, vendar so Maldivčani optimisti in menijo, da se bodo turisti kmalu začeli vračati v polnem številu.

Ključne besede: tsunami, Maldivi, turistična geografija.

THE IMPACT OF TSUNAMI ON TOURISM OF MALDIVES

Abstract

The B. A. paper shows a development of tourism on Maldives. The purpose of the paper is to estimate impact of tsunami, which took place on 26. 12. 2004, on tourism of Maldives. When this paper was being prepared, it was used the literature and internet sites. Ministry of Tourism of Maldives has also helped me a lot. I was also investigated the tourists on Maldives, I took some photos before and after tsunami on Maldives and I talked about the tsunami with the Maldivians. Then I was processing statistical data and showed the results in graphs. Maldives are the country which is heavily dependent on tourism. Tourism contributes more than 30 % of GDP, indirectly more than 70 %. Tsunami, which was caused by the earthquake in north-west of Sumatra, on 26. 12. 2004, has heavily affected the Maldives, even if the media were not reporting so. Media were talking a lot about Indonesia, Sri Lanka, India, Thailand ... But the Maldives stayed in the

shadow. On the Maldives there were 82 people dead, 26 are still missing. The number is not high in comparison with other countries, but we have to consider the fact, that Maldives have a population of only 349.106 people. Tsunami salinized almost all the fertile soil, it has destroyed their produce, homes, turistical bungalows, infrastructure, harbours ... it has taken everything they had. The other affected countries have a lot of unaffected territory, Maldives have none, and they do not have a safe place to go. They need a lot of years to be in the same situation as they were before. The number of tourists has drastically dropped in the year after tsunami, for 35,9 %. 19 of 87 tourists resorts were badly damaged. A lot of pecuniary resources is need for repairing the damage. The Maldives get some relief, but not a lot if it is compared with other affected countries. They earmarked a most of relief for renovating the tourists resorts. The local people object this idea, because the most of their homes were not being renovated yet. The number of tourists is increasing very slowly, but the Maldivians believe that this will happen soon.

Keywords: tsunami, Maldives, geography of tourism.

KAZALO

1. UVOD	8
1. 1. Namen, cilji in delovna hipoteza	8
1. 2. Metode dela	8
2. GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI MALDIVOV	9
2. 1. Fizičnogeografske značilnosti	9
2. 1. 1. Lega	9
2. 1. 2. Geologija in geomorfologija	10
2. 1. 3. Podnebje	13
2. 1. 4. Hidrogeografske značilnosti	14
2. 1. 5. Rastlinstvo	14
2. 1. 6. Živalstvo	14
2. 2. Družbenogeografske značilnosti	16
2. 2. 1. Zgodovina	16
2. 2. 1. 1. Zgodovina pred 20. stoletjem	16
2. 2. 1. 2. Novejša zgodovina	17
2. 2. 2. Prebivalstvo	17
2. 2. 3. Gospodarstvo	18
3. TURIZEM NA MALDIVIH PRED TSUNAMIJEM	21
3. 1. Zgodovina razvoja turizma	21
3. 2. Turistična ponudba	22
3. 3. Struktura turistov	25
3. 4. Starostna struktura in zaposlitveni status turistov	27
3. 5. Zasedenost turističnih sob	28
3. 6. Dolžina bivanja turistov	30
3. 7. Struktura turističnega otoka	32
3. 8. Lastništvo in najem turističnih otokov	34
3. 9. Turizem in okolje	35
3. 9. 1. Vpliv turizma na okolje	35
3. 9. 2. Ekoturizem	35
3. 9. 3. Ekoturizem na Maldivih	38
4. VPLIV TSUNAMIJA NA TURIZEM	41
4. 1. Nastanek tsunamija	41
4. 2. Opozarjanje pred tsunamiji	43
4. 2. 1. Opozorilni sistem pred tsunamiji v Indijskem oceanu	45
4. 3. Nastanek tsunamija v Indijskem oceanu	46
4. 4. Posledice tsunamija	51
4. 5. Posledice tsunamija na Maldivih	53
4. 5. 1. Vpliv tsunamija na turizem na Maldivih	57
4. 5. 2. Pregled današnjega stanja turističnih otokov	67
4. 5. 3. Primerjava turističnega otoka Kandooma pred in po tsunamiju	74
4. 5. 4. Rezultati anketiranja turistov	81

4. 6. Prejeta finančna pomoč	90
4. 7. Maldivi danes	92
4. 8. Turizem v prihodnosti	97
5. ZAKLJUČEK	98
5. 1. Povzetek	98
5. 2. Summary	99
6. VIRI IN LITERATURA	100
7. PRILOGE	105
7. 1. Priloga 1: Anketa	106
7. 2. Priloga 2: Karta smeri prihoda in višine tsunamija ter povzročene škode na Maldivih	108

1. UVOD

1. 1. Namen, cilji in delovna hipoteza

Namen diplomske naloge je ugotoviti spremembe na področju turizma na Maldivih, ki so nastale zaradi tsunamija, katerega vzrok je bil podmorski potres v Indijskem oceanu, dne 26. 12. 2004.

Cilji diplomskega dela so: predstaviti današnje stanje turizma na Maldivih, ugotoviti kako uspešno Maldivčani sanirajo škodo na področju turizma, nastalo zaradi tsunamija, predstaviti bodoče načrte v turizmu, ugotoviti ali na odločitev turistov o lokaciji njihovega dopusta pomembno vplivajo naravne nesreče, v kolikšni meri so turisti na Maldivih opazili posledice, ki jih je za seboj pustil tsunami in ali so Maldivi po mnenju turistov varna turistična lokacija in zakaj jih turisti obiskujejo ter v kakšni meri so zadovoljni s turistično ponudbo.

Postavljena je bila delovna hipoteza: "Turizem na Maldivih je bil prizadet tako močno, da bo za odpravo posledic potrebno daljše obdobje."

1. 2. Metode dela

Osnovne informacije so bile zbrane iz literature, ki je bila večinoma v angleškem jeziku ali pa so bile poiskane na medmrežju. Statistični podatki so bili pridobljeni na maldivskem Ministrstvu za turizem in na Statističnem uradu Republike Slovenije.

Deloma pa je delo potekalo na terenu na Maldivih približno leto in pol pred tsunamijem, od 10. 7. do 18. 7. 2003 (predvsem fotografiranje otoka Kandoome pred tsunamijem) in malo manj kot leto in pol po tsunamiju, od 21. 4. do 29. 4. 2006. Aprila 2006 je bilo na Maldivih anketiranih 86 turistov, od tega 30 Nemcev, 19 Francozov, 13 Švicarjev, 7 Avstrijcev, 5 Slovencev, 4 Čehi, 3 Rusi, 2 Nizozemca, 2 Grka in en Belgijec. Pri anketiranju ni bilo nikakršnih problemov, saj so bile ankete prevedene v angleščino, nemščino, italijanščino, francoščino in španščino. Nekatere uporabljene fotografije izvirajo iz literature in spleta, nekaj jih je bilo posnetih leta 2003, nekaj pa leta 2006 na Maldivih. Podatki, ki so bili pridobljeni na Ministrstvu za turizem na Maldivih in podatki, pridobljeni iz literature in medmrežja in na Statističnem uradu Republike Slovenije, so bili analizirani in prikazani z grafikoni. Tudi odgovori turistov na anketna vprašanja, so bili obdelani in prikazani z grafikoni. Tekst je bil napisan v računalniškem programu Microsoft Word, grafikoni so bili narejeni v programu Microsoft Excel, slike so bile skenirane v računalniškem programu MGI Photo Suite.

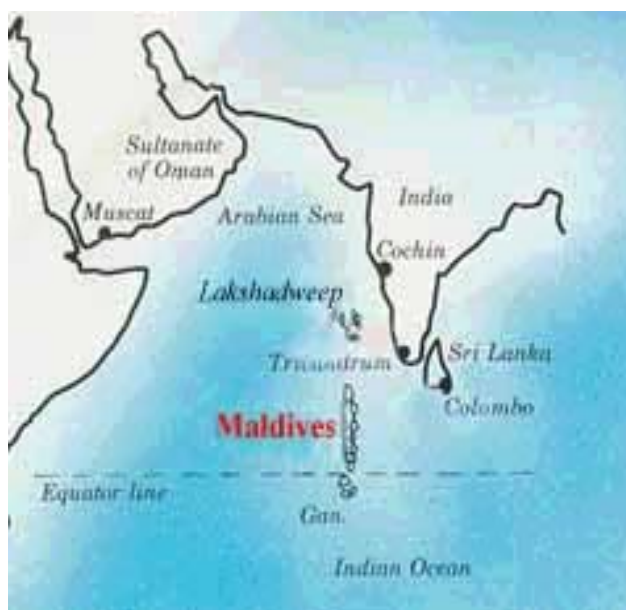
2. GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI MALDIVOV

2. 1. Fizičnogeografske značilnosti

2. 1. 1. Lega

Maldivi ležijo v Južni Aziji. Od Šri Lanke so oddaljeni okoli 800 km. Po dolžini se razprostirata dve ozki in dolgi verigi otokov, od Lakadivskih do Čagosovih otokov, ki v smeri S-J merita 754 km (od 7° s. g. š. do 1° j. g. š.), v smeri Z-V pa 118 km (od 72° v. g. d. do 74° v. g. d.). Glavno mesto Male se nahaja v geografskem središču otočja. Sami otoki zavzemajo le 0,3 % celotnega, 107.500 km² velikega državnega ozemlja, h kateremu so prištete tudi morske površine (Lyon, 1997). Maldivi so deveta najmanjša država na svetu, saj je njeno kopno površje veliko le 300 km² (The list, 2006).

Slika 1: Lega Maldivov

Vir: Geography of Maldives, 2006

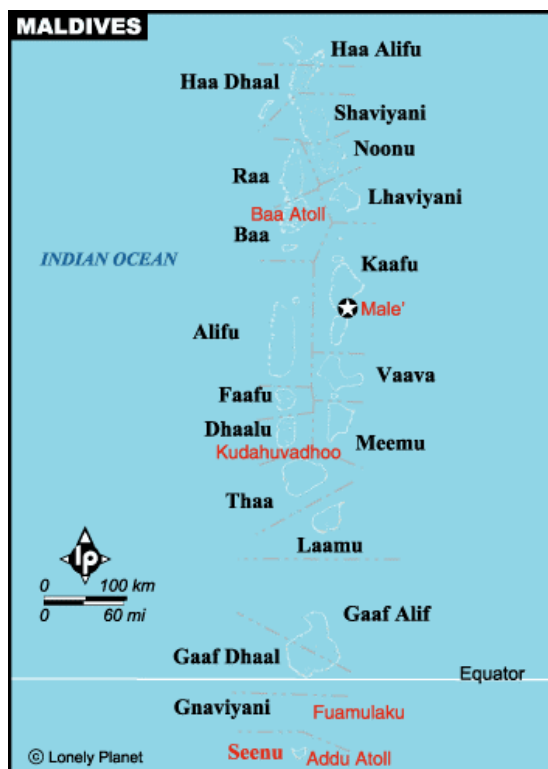
2. 1. 2. Geologija in geomorfologija

Otočje je sestavljeno iz 26 atolov, ki se upravno razdelijo na 19 administrativnih atolov. Od severa proti jugu si sledijo (Friedel, 2001) (slika 2):

- Haa Alifu (Severni Thiladhunmathee atol);
- Haa Dhaal (Južni Thiladhunmathee atol);
- Shaviyani (Severni Miladhunmadulu atol);
- Noonu (Južni Miladhunmadulu atol);
- Raa (Maalhosmadulu atol);
- Baa (Maalhosmadulu atol);
- Lhaviyani (Faadippolhu atol);
- Kaafu (Severni in Južni Male atol);
- Alifu (Rasdho in Ari atol);
- Vaava (Felidhe atol);
- Meemu (Mulaki atol);
- Faafu (Severni Nilandhe atol);
- Dhaalu (Južni Nilandhe atol);
- Thaa (Kolhumadulu atol);
- Laamu (Hadhunmathee atol);
- Gaaf Alif (Severni Huvadhoo atol);
- Gaaf Dhaal (Južni Huvadhoo atol);
- Gnaviyani (Fua-Mulah atol);
- Addu (Seen atol).

Ime atol izhaja iz maldivske besede "atholhu", ki pomeni ovalno oziroma okroglo obliko koralnih grebenov, ki jih sestavljajo številni otoki. Ime atol je v Evropo prinesel francoski pomorščak Pyrard. Atoli so sestavljeni iz večjega števila otokov (od 50 do 150 otokov), med seboj pa jih povezujejo plitve lagune. Največji atol ima premer 80 km. Največja globina morja znotraj atola znaša 86 m in je bila izmerjena na atolu Sudaviva. Sicer pa imajo atoli globino morja na sredi nekje med 30 in 40 metri. Med posameznimi atoli pa lahko globina doseže nekaj sto metrov. Vseh otokov naj bi bilo med 1300 in 13.000, vendar jih je vlada uradno priznala le 1192. Od tega je naseljenih 199 otokov, turističnih pa je 87. Med nenaseljene otoke se šteje tudi tistih 74 otokov, na katerih so razne tovarne in obdelovalna polja. Velikosti posameznih otokov so različne, povprečno velik otok pa naj bi meril 250 m² (Lyon, 1997).

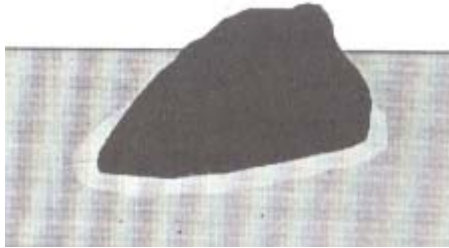
Slika 2 : Upravna razdelitev Maldivov

Vir: Maldives, 2006

Maldivi so bili proglašeni za najnižjo državo na svetu, saj najvišji otok meri 2,4 metra, najdaljši pa 8 kilometrov. Koradni otoki (atoli) so vulkanskega nastanka, vendar vulkani niso aktivni že nekaj 10.000 let. Na primeru Maldivov je Charles Darwin razvil teorijo o nastanku koralnih otokov. Njegova teorija temelji na dvigovanju morske gladine. Nastanek koralnih otokov prikazujejo naslednje slike. V preteklosti so bili na mestih današnjih atolov vulkanski stožci (slika 3). Na njihovem robu so se že takrat začele naseljevati korale, nastal je koralni greben, obroč, ki je bil pod morsko gladino. Ko je narasla gladina morja zaradi taljenja ledenikov, po koncu zadnje ledene dobe okoli 15.000 let nazaj, je voda prekrila otoke (slika 4 in slika 5). Ko je otok popolnoma potonil, so koralni grebeni rasli, korale so se kopičile, saj so sledile nivoju morske vode (slika 6). Korale namreč za svojo rast potrebujejo sončno svetlobo, ki jo je dovolj le do globine 30 metrov. Tako so korale prekrile otok, nastajal pa je obroč, ki je bil vedno višji, tam so začeli nastajati otoki, vmes pa je nastala plitva laguna. Korale so se tudi drobile, morski tok pa je s seboj odnašal tako zdrobljene korale in jih odlagal na drugih mestih (Voje, 2006). Otoke še danes sestavljajo korale različnih vrst in oblik (Lyon, 1997).

Slika 3: Vulkanski stožec

Vir: Maldives, str. 72

Slika 4: Dvigovanje morske gladine

Vir: Maldives, str. 72

Slika 5: Potopljen vulkanski stožec

Vir: Maldives, str. 72

Slika 6: Nastanek koralnih otokov

Vir: Maldives, str. 72

Otoki so sestavljeni iz živih ali odmrlih koral, iz njihovih koralnih hišic, peska, melja in mivke. Peščeni delci merijo med 0,2 mm in 0,63 mm in jih v 97 % sestavlja kalcijev karbonat (Wong, 1997).

Na Maldivih se pogosto pojavljajo podmorski potresi, ki lahko povzročijo nastanek tsunamijev. Od leta 1960 pa do leta 1992 so namerili osem močnejših podmorskih potresov (Wong, 1993).

2. 1. 3. Podnebje

Podnebje na Maldivih je monsunsko. Monsun, ki prihaja od junija do septembra iz jugozahoda prinaša padavine, od decembra do marca pa prihaja severovzhodni suhi monsun, ki prinaša suho vreme. V medmonsunskem času, ki traja aprila, maja in oktobra ter novembra, je vreme večinoma suho, lahko pa pride tudi do tropskih ciklonov. Tropski cikloni lahko dosežejo hitrost do 96 km/uro (Friedel, 2001).

Temperature so skozi vse leto visoke in znašajo okoli 29° C, dnevne temperature se gibljejo med 30° C in 31,8° C, nočne pa med 25,1° C in 26,3° C. Najvišje povprečne temperature so aprila in maja (29,5° C), najnižje pa meseca decembra (27° C) (tabela 1). Največ sončnih ur je od januarja do marca (7,3 ure dnevno). V ostalih mesecih je le 5-6 sončnih ur dnevno (Friedel, 2001). Potrebno je upoštevati podatek, da je na Maldivih dan čez vse leto enako dolg in traja 12 ur.

Padavin pade med 1400 in 2000 mm/leto (Lyon, 1997). Največ padavin je meseca oktobra, sledijo mu meseci maj, september in december (grafikon 1). Najmanj padavin pa je v januarju, februarju in marcu (Friedel, 2001).

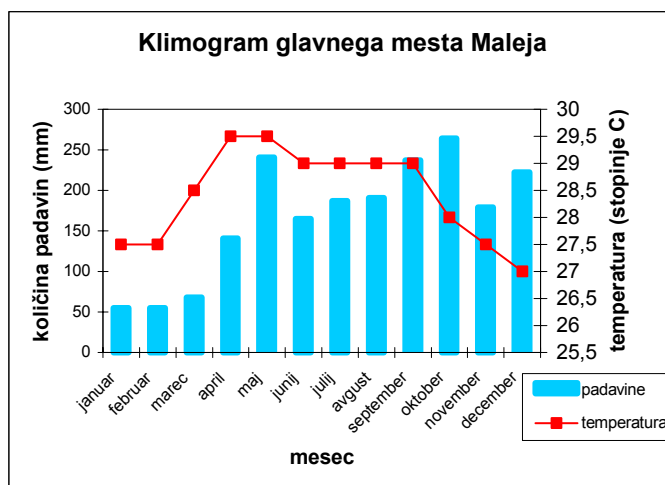
Maldivčani glede na podnebje razdelijo leto na 27 dvotedenskih obdobj -"nakajev". Po teh obdobjih se ravna pri ribištvu, lovu in žetvi (Lyon, 1997).

Tabela 1: Tabela povprečnih mesečnih temperatur, padavin, sončnih in deževnih dni

mesec	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sept	okt	nov	dec
povpr. T (°C)	27, 5	27, 5	28, 5	29, 5	29, 5	29	29	29	29	28	27, 5	27
sonce (h)	7	8	7	6	5	5	6	6	6	6	6	6
dež. dnevi	11	2	6	9	17	15	11	12	12	19	12	17
pad. (mm)	55	55	68	141	241	165	187	191	237	264	179	222

Vir: Le Maldive, str. 92

Grafikon 1: Klimogram glavnega mesta Maleja

Vir: Le Maldives, str.92

1. 1. 4. Hidrogeografske značilnosti

Maldivi nimajo tekočih voda. Otoke namreč večinoma sestavlja kalcijev karbonat, ki prepušča vodo, tako da zapadla voda skoraj takoj pronica v prst. Poleg tega so otoki majhni in bi se težko razvile kakšne večje hidrografske mreže. Za pitno vodo uporabljajo deževnico, za katero imajo posebne zbiralnike, ali pa razsoljujejo morsk vodo, odvisno od posameznega otoka.

1. 1. 5. Rastlinstvo

Med rastlinami najbolj uspeva kokosova palma, zato je kokos na Maldivih eden izmed najpomembnejših izvoznih produktov. Iz kokosove palme delajo praktično vse; od vrvi, posod, do streh, hiš, čolnov, ročnih izdelkov, spominkov ... Tu rastejo tudi ostali tropski sadeži, kot so: papaja, mango, ananas, banane ... Uspevajo tudi mangrove, kruhovec, kasava, bambus, citrusi, sladek krompir, lubenice ... Na najbolj rodovitnem otoku Fuamulaku rastejo tudi agrumi in ananas. Na večjih otokih lahko najdemo tropski gozd.

1. 1. 6. Živalstvo

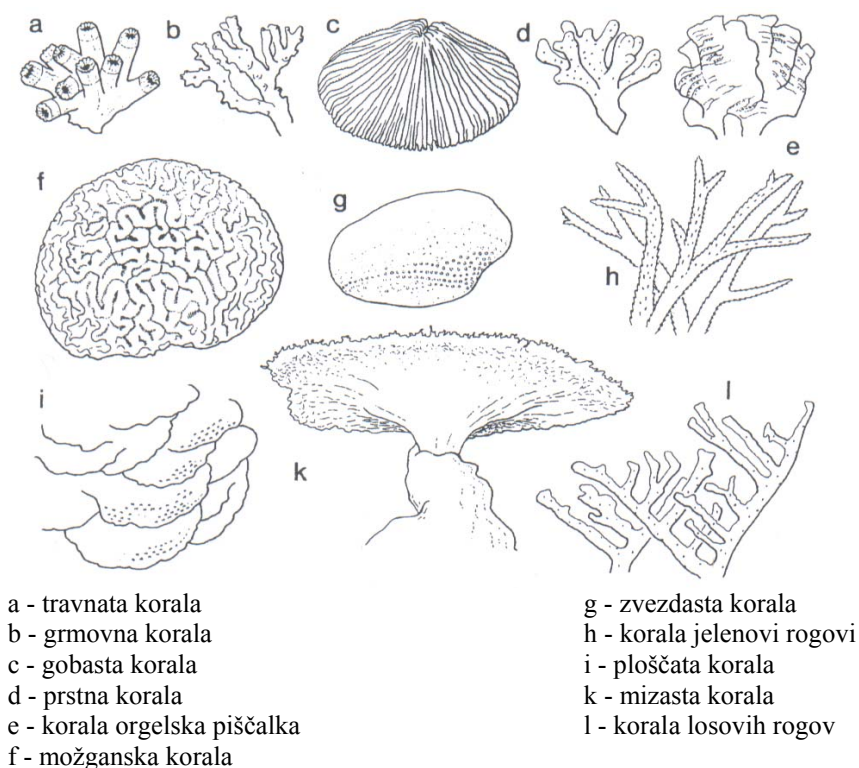
Število živalskih vrst je kljub majhnosti otokov veliko, predvsem zaradi velikega števila vrst morskih organizmov.

Na kopnem so zelo pogoste leteče lisice (netopirji), katerih krila dosežejo premer tudi do enega metra, kuščarji, katerih posamezne vrste so sposobne spreminjati barvo, občasno pa se pojavljajo podgane. Najdemo tudi komarje, ščurke, škorpionje in mravlje. Od ptičev se tu nahaja več vrst čapelj, galebov, kljunačev ..., saj so Maldivi priljubljena postojanka ptic selivk.

Za domače živali imajo: mačke, kokoši, koze, zajce, krave pa imajo le redki.

Morsko življenje na Maldivih je zelo pestro. Vrst vodnih organizmov je čez 3000. Vzrok za pestrost vrst le-teh je, da so koralni grebeni zaloga hrane za vodne organizme. Koral je zelo veliko različnih vrst in so bistvene za nastanek koralnih grebenov. Korale so morske živali, ki tvorijo kalcificiran zunanji skelet. Ko je koral živa, je koralni skelet različnih barv (oranžen, moder, rumen, rdeč ...), ko pa koral pogine, postane bel (Štivan, 2006). Korale so zelo občutljivi organizmi in za svoj obstoj potrebujejo sončno svetlobo in temperaturo morske vode med 20° C in 36° C. Slanost vode mora znašati med 33 ‰ in 37 ‰ (Arnberger, 2001). Poleg tega mora biti voda čista, sicer korale poginejo. Na Maldivih je precej koral poginilo leta 1998, zaradi dviga temperature morske vode za dve stopinji celzija, ki je bil posledica El Niña.

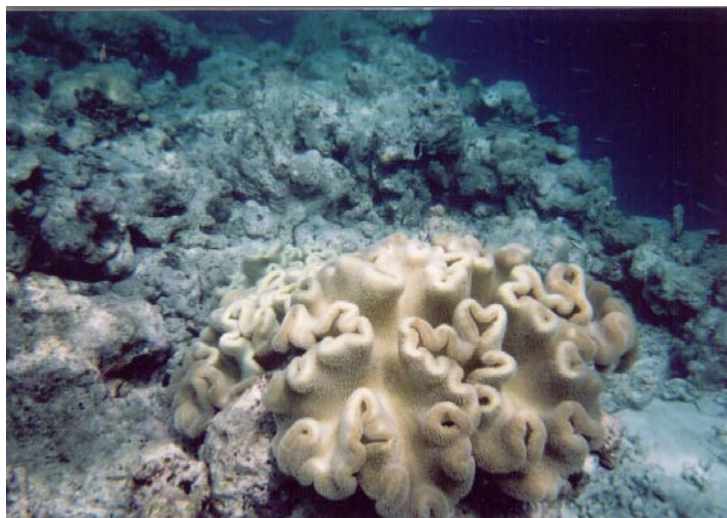
Slika 7: Nekaterе najpogostejše vrste koral

Vir: Tropical islands of Indian and Pacific Ocean, str. 230

Samo ribjih vrst je preko 700, te pa se delijo na dve skupini: na ribe, ki živijo na robu koralnih grebenov in na tiste, ki živijo v globokem morju. Veliko je tudi različnih vrst rakov. Število jastogov se je precej zmanjšalo, odkar se je začel razvijati turizem, saj je povpraševanje pri turistih po njih veliko. V morju lahko najdemo še veliko vrst morskih psov, od katerih jih je le malo nevarnih človeku, morske liste, morske želve, ki so danes zaščitene ...

Slika 8: Korala

Fotografirala: Polona Zapušek

2. 2. Družbeno geografske značilnosti

2. 2. 1. Zgodovina (Lonely Planet, History of Maldives, 2006)

Zgodovino Maldivov lahko razdelimo na dva dela: na tistega pred sprejetjem islama in tistega po letu 1153 (po sprejetju islamske vere). Pred letom 1153 je zgodovina slabo raziskana in temelji predvsem na arheoloških izkopaninah. Maldivčani namreč dajejo prednost proučevanju zgodovine po sprejetju islama, prejšna zgodovina jih ne zanima.

2. 2. 1. 1. Zgodovina pred 20. stoletjem

Prvi naseljenci so prišli iz Šri Lanke in Južne Indije okoli 500 let pred našim štetjem. Obstajajo pa tudi teorije, da so prvi naseljenci živeli tu že pred okoli 2000 leti pred našim štetjem. Preko Maldivov so namreč potekale stare pomorske poti in pomorščaki naj bi se tu ustavljali in naseljevali. Prve naseljence, ki naj bi bili mešanica Egipčanov, Rimljanov, Mezopotamcev in Indijcev, Maldivčani imenujejo "Redini". Njihove navade in njihova dediščina so prisotni še danes.

Redini so zapustili Maldive okoli leta 500 pred našim štetjem, saj naj bi jih pregnali budisti iz Šri Lanke in hindujci iz Indije. Zaradi pomankanja gradbenega materiala so pripadniki tako hindujske vere in budistične vere, kasneje tudi muslimanske vere, gradili svoje sakralne objekte kar na osnovi že zgrajenih objektov. To je razlog za to, da so maldivske mošeje obrnjene proti vzhodu in ne proti Meki, kot bi praviloma morale biti. Arabski trgovci, ki so potovali proti Daljnemu vzhodu, so obiskali Maldive okoli drugega stoletja našega štetja. Maldive so imenovali "Otoki denarja", saj naj bi imeli veliko bogastvo tistega časa.

Leto 1153 je prelomnica v zgodovini Maldivov, saj so takrat sprejeli islam. Maldivom so zavladali sultani. Prvi sultan je bil Barakat, do danes pa se jih je izmenjalo štiriinosemdeset.

Portugalci so v 16. stoletju odkrili Maldive. V glavnem mestu Maleju so postavili grad in tovarno. Kmalu so od Maldivčanov zahtevali več. Leta 1558 so izvedli napad na Maldivčane, ki ga je vodil kapitan Andreas Andre. Ubili so takratnega sultana Alija VI. Andre je nato vladal naslednjih 15 let. Leta 1573 so Maldivčani vrnili udarec in so pod vodstvom Mohameda Thakurufaana izvedli napad in premagali Portugalce.

V 17. stoletju so prišli pod Nizozemce in kasneje še pod Britance, ki so ustanovili kolonijo. Leta 1860 so trgovci iz Bombaya zgradili trgovska skladišča in nekaj trgovin in od takrat naprej se je trgovina razvijala hitreje.

Leta 1867 je takratni sultan Mohamed Mueenuddin II z Britanci podpisal pogodbo o osamosvojitvi. Maldivi postanejo britanski protektorat, za obrambo pa so skrbeli Britanci.

2. 2. 1. 2. Novejša zgodovina

Sultanat so odpravili leta 1953, ko so proglasili prvega predsednika Amin Didija. Že po enem letu je bil predsednik odstavljen, saj je ponovno zavladal sultan Mohammed Farid Didi. Britanci so pridobili dovoljenje za ustanovitev vojne letalske baze. Tedanji predsednik vlade Nasir se je temu uprl s povišanjem najemnine in s skrajšanjem pogodbe. Ker pa je vojaška baza zaposlovala veliko domačinov, so se le-ti uprli. Napetosti so se stopnjevale, zato so se Maldivi popolnoma osamosvojili leta 1965. Čez tri leta ponovno odpravijo sultanat in na oblast pride predsednik Nasir.

V zadnjih desetletjih je Maldive zaznamovala hitra gospodarska rast. Glavni gospodarski panogi sta turizem in ribištvo. Že od leta 1978 državni vlada predsednik Maumoon Abdul Gayoom.

Decembra leta 2004 je Maldive zadel pet metrov visok tsunami. Maldivi so bili dobesedno potopljeni, saj je njihova najvišja točka le 2,4 metra dvignjena nad morsko gladino. 20.500 ljudi je bilo potrebno preseliti. 84 jih je umrlo. Najbolj so bili prizadeti atoli na vzhodu (Severni in Južni Male atol), saj je od tam prišel tsunami. Po poročilu ZDA naj bi bili Maldivi država, ki je utrpela najhujše posledice zaradi decembrskega tsunamija, saj je najbolj odvisna od turizma. Obnovo ovira še razpršenost otokov.

2. 2. 2. Prebivalstvo

Prebivalci Maldivov so mešanci med Indijci, Arabci, Malajci in Singalci, ki so dravidskega rodu. Leta 2005 je na Maldivih živel 349.106 prebivalcev, ki so pripadali muslimanski veri (Cia, The world factbook, Maldives, 2006).

Maldivčani imajo temno polt, prav tako tudi oči in lase. Lase imajo črne in večinoma skodrane. So manjše rasti. Živijo precej preprosto življenje. Žena ima nalogo opravljati hišna opravila in skrbeti za otroke, medtem ko mož hodi na delo in preživlja družino. Večina moških je zaposlena v ribištvi ali pa v turizmu. Ljudje zaposleni v turizmu, ki delajo na določenem turističnem otoku, se 11 mesecev na leto ne vračajo domov, na svoj domači otok. K ženi in otrokom pridejo le za en

mesec, ko imajo dopust. Ves čas pa pošiljajo domov denar, saj drugače družina ne bi mogla preživeti. Poleg tega, da hodijo v mošejo petkrat dnevno, v prostem času predvsem bobnajo in plešejo. Nekatere ženske so tudi zaposlene, a le redke. Ženske ne morejo opravljati določenih poklicev. Ženske nikoli niso sobarice, kar je zelo zanimivo, glede na to, da je v zahodnem svetu ravno obratno, niso natakarike, tudi to je poklic le za moške ... nekaj pa jih je zaposlenih v trgovini. Večinoma pa se ženske ukvarjajo z ročnimi deli. Doma izdelujejo izdelke, ki jih nato prodajajo turistom, obdelujejo zemljo ... Osnovno šolo ima vsak otok, poseljen z domačini. Srednje šole so v glavnem mestu Maleju. Njihova glavna hrana so ribe. Poleg tropskega sadja in rib jedo še riž, ob posebnih priložnostih piščanca, sicer pa uvažajo veliko druge hrane, večinoma zaradi turistov. Vsak otok ima svojega šefa, le-ta pa je podrejen šefu atola, kateremu pripada otok. Če se kakšen prebivalec otoka ne obnaša v skladu z zakoni (pije alkohol, krade ...), ga šef otoka prijavi šefu atola, le ta pa ga prijavi sodniku za prekrške v glavnem mestu Maleju.

Slika 9: Prebivalci Maldivov

Fotografirala: Polona Zapušek

Maldivi so kljub svoji velikosti gosto naseljeni, saj imajo zelo malo kopne površine. V glavnem mestu Maleju živi 60.000 prebivalcev, kar znaša 26 % prebivalstva. Ker pa je otok velik le 1,5 km², poseljenost znaša 40.000 prebivalcev/km². Število prebivalcev močno narašča v glavnem mestu Maleju, predvsem zaradi različnih zaposlitvenih možnosti, a se že pojavljajo znaki prenaseljenosti. Maldivi so četrta najgostejše poseljena država na svetu (za Monakom, Singapurjem in Malto), saj povprečna poseljenost znaša kar 1.164 prebivalcev/km² (The list, 2006). V zadnjih 25-ih letih se je število prebivalstva podvojilo. Rodnost je visoka, saj so Maldivčani pripadniki muslimanske vere (Arnberger, 2001). Povprečno število otrok na žensko je 5,02 (Cia, The world factbook, Maldives, 2006).

Naravni prirastek za leto 2005 je znašal 2,82 %, rodnost je znašala 3,5 %, smrtnost pa 0,7 % (Cia, The world factbook, Maldives, 2006).

Uradni jezik je Divehi, zaposleni na turističnih otokih pa večinoma vsi govorijo angleško. Pišejo iz desne proti levi. Imajo svojo lastno pisavo imenovano Divehi. Pismenost je 97,2 % (Cia, The world factbook, Maldives, 2006).

Življenjska doba se je v relativno kratkem obdobju precej podaljšala; leta 1977 je znašala komaj 47 let, leta 1991 pa že 51 let. Za leto 2005 pa povprečna življenjska doba znaša za ženske 65,42 let, za moške pa 62,76 let (povprečna življenjska doba je bila 64,06 let). Maldivčani imajo mlad tip prebivalstva, saj povprečna starost prebivalstva znaša komaj 17,69 let. 43,9 % prebivalcev je starih do 14 let, 53 % prebivalstva je starih med 15 in 64 leti, nad 65 let pa je samo 3,1 % prebivalstva (Cia, The world factbook, Maldives, 2006).

Maldivčani imajo največjo stopnjo ločitev na svetu; ločilo naj bi se kar 85 od stotih poročenih parov. Nekateri se poročijo tudi do osemdesetkrat. Za Maldivčane naj bi bili ljudje pomembnejši, če so bili večkrat poročeni. Z istim partnerjem se lahko poročijo devetkrat (Maloney, 2006). Sicer pa imajo Maldivčani lahko po štiri žene, vendar si to lahko privoščijo le redki, saj morajo ženi plačevati veliko denarja, večina pa ga nima dovolj, da bi si lahko privoščila toliko žena (Lyon, 1997).

2. 2. 3. Gospodarstvo

Na Maldivih je gospodarska rast v zadnjih petnajstih letih znašala 9 % na leto, a kljub temu so Maldivi še vedno ena izmed najbolj revnih držav na svetu. Za leto 2002 je letna rast znašala 2,3 % (Cia, The world factbook, Maldives, 2006). Leta 2005 je bila gospodarska rast prvič v zgodovini Maldivov negativna, zaradi hudih posledic tsunamija. Znašala je -2 % (Tsunami impact on the Maldives, 2006). Pred pustošenjem tsunamija na Maldivih ni bilo beračev in nihče ni "živel na cesti". Danes pa so se razmere spremenile, še danes živi okoli 10.000 ljudi v zavetiščih. Gospodarstvo večinoma temelji na turizmu, ribištvu, izdelovanju čolnov in ladjarstvu. Vse naštete gospodarske panoge so bile prizadete zaradi tsunamija. K BDP-ju je leta 2002 turizem neposredno prispeval 31 % (posredno več kot 70 %), ribištvo 10 %, 3 % je prispevalo kmetijstvo, 18 % industrija (ročni izdelki, izdelovanje čolnov, oblek ...), ostalo prispevata promet in storitve (Economic sectors, 2006).

Ribištvo je tradicionalna gospodarska panoga, ki pa v zadnjem času počasi izgublja pomen. Letno prispeva 10 % k BDP-ju, zaposluje pa 22 % delavcev. K izvozu prinese 50 %. Najpomembnejše so različne vrste tune, sledijo jim morski psi. Ribiči se na ribarjenje odpravijo s tradicionalnimi ribiškimi čolni, imenovanimi "dhoniji", katerih imajo 1647. Najpomembnejša riba je tuna, saj predstavlja kar 84 % izvoza. Ribištvo je doletel hud udarec leta 1972, ko je Šri Lanka prekinila trgovino z Maldivi. Maldivi so kmalu našli nove trgovske partnerje: Japonsko, Korejo, Singapur, Hong Kong, Tajsko in nekatere Evropske države (Lyon, 1997). Ko so ribiški čolni postali motorni, se je letni ulov na ribiča iz 1,4 metrične tone povečal na 15,9 metričnih ton v letu 2002 (Economic sectors, 2006). Tsunami je uničil mnogo ribiških čolnov, tako da je mnogo ribičev ostalo brezposelnih.

Ladjarstvo ima velik pomen na Maldivih zaradi prevoza tovora. Iraško-iranska vojna ga je precej ogrozila in takrat se je prevoz tovora zmanjšal kar za dve tretjini (Lyon, 1997).

Kmetijstvo prispeva le 3 % k BDP-ju. To je posledica slabo rodovitne prsti in redkih obdelovalnih površin. Gojijo: kokos, bananovec, kruhovec, papajo, mango, taro, čili, sladki krompir, čebulo ... Večinoma vso hrano uvažajo. Zaradi slabo razvitega kmetijstva imajo pri najemu otoka pred turizmom prednost kmetijski nameni. Če je otok ustrezen za kmetijstvo in je

nenaseljen, se ga lahko najame za gospodarske namene (poljedelstvo). Sicer je večina otokov v državni lasti, le redki so v zasebni lasti (Lyon, 1997). Tsunami je prizadel tudi kmetijstvo, saj je zasolil rodovitno prst, erodiral prst, uničil pridelek ... Leta bodo potrebna, da si bo prst opomogla.

Gospodarska panoga turizem ima na Maldivih velik pomen, saj prispeva največji del k BDP-ju, več kot 30 %, posredno pa več kot 70 % (tu je vključeno povpraševanje turistov po hrani, prevozih ...). Turizem je bil najbolj prizadet sektor zaradi tsunamija.

Največ blaga so v letu 2004 izvozili v ZDA (24,5 %), na Tajsko (23,5 %), Šri Lanko (12,3 %), Japonsko (11,7 %), v Veliko Britanijo (9,8 %), Nemčijo (4,9 %). Najpomembnejše države, iz katerih izvažajo blago pa so: Singapur (24,9 %), Šri Lanka (10,6 %), EU (10,3 %), Indija (10,2 %), Malezija (7 %) in Bahrain (5,4 %) (Cia, Maldives, 2006).

3. TURIZEM NA MALDIVIH PRED TSUNAMIJEM

3. 1. Zgodovina razvoja turizma na Maldivih

Turizem na Maldivih se je začel razvijati šele po letu 1971, ko je otočje obiskal Italijan Georgo Corbin. Naslednje leto je pripeljal na Maldive ljudi, ki so bili pripravljeni delati reklamo za rajsko otočje in razvijati turizem. Sprva so mislili, da z razvojem turizma ne bo nič, saj ni bilo primerne turistične infrastrukture, otoki so bili skoraj nepoznani, bili so preveč oddaljeni od Evrope, ZDA ...

Ker so Maldivi sestavljeni iz številnih manjših otokov, so se Maldivčani odločili, da bodo turizem razvijali tako, da bodo določene otoke v celoti namenili turizmu, tako da govorimo o turističnih otokih. Na njih so zgrajeni nastanitveni objekti za turiste, tu pa živi le osebje, ki je zaposleno v turizmu.

Prvi turistični otok Kurumba se je razvil leta 1972. Do leta 1977 je bilo že enajst turističnih otokov. Prvi turisti so bili iz Šri Lanke, kasneje so se jim pridružili še Evropejci. Prve turistične nastanitve so bile zelo skromne, cene pa so bile zelo nizke, za en mesec so se cene gibale okoli nekaj dolarjev. Z drugačnim načinom življenja Evropejcev-turistov (sončenje zgoraj brez, droge, alkohol ...) pa se Maldivčani, ki so po veri muslimani, niso strinjali. Zato so uvedli strožja pravila. Leta 1979 se je uveljavil nov turistični zakon. Začeli so graditi boljšo turistično infrastrukturo, podražili so cene in določili pravila za turiste (prepovedano sončenje zgoraj brez, prepovedano odnašanje koral, prepovedan vnos alkohola, drog, svinjine, psov, prepovedano odnašanje izdelkov iz oklepov želv...). Začeli so tudi razvijati eko-turizem. Do danes so zgradili mnogo turističnih objektov. 62 % turističnih otokov se nahaja v Male atolu, 32 % turističnih otokov je v atolu Ari, ostali (4 %) pa se nahajajo na drugih atolih (Lyon, 1997).

Tabela 2: Razvoj turizma na Maldivih do leta 2004

leto	št.turist. otokov	št. ležišč	št. turistov
1972	2	280	1.096
1975	8	908	9.004
1980	32	2.402	42.007
1985	56	5.375	114.600
1990	64	7.621	195.156
1995	-	-	315.000
2000	86	15.914	467.000
2004	87	16.621	616.716

Vir: Tourism vs Environment: The Case for Coastal Areas, str. 77, Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Kot prikazuje tabela (tabela 2) se je število turističnih otokov iz le dveh leta 1972 povečalo na 87 v letu 2004. Prav tako se je število turistov iz 1.096 leta 1972, povečalo na 616.716 v letu 2004. Naraščalo je tudi število ležišč in sicer od leta 1972 (280 ležišč) pa vse do leta 2004 (16.621 ležišč).

3. 2. Turistična ponudba

Maldivski turizem temelji predvsem na čistoči morja in okolja, praznih in belih koralnih plažah, miru, čudovitem podvodnem svetu, prijaznih domačinih ... Turistične agencije ponujajo sanjske počitnice na Maldivih v stilu Robinsona Crusoja.

Turističnih otokov je bilo leta 2004 87, leta 2005 jih je bilo 19 zaprtih zaradi posledic tsunamija, maja leta 2006 pa jih je bilo zaprtih le še 7, tako da jih trenutno obratuje 80. Nekaj hotelov se je razvilo tudi v glavnem mestu Maleju. Na turizem je posredno ali neposredno vezanih kar 70 % prebivalcev Maldivov (Tsunami impact on the Maldives, 2006).

Hoteli na turističnih otokih in v Maleju so večinoma v privatni lasti. Večinoma so lastniki multinacionalke, oziroma večje hotelske verige, kot so: Hilton, Club Med, Four season, One and Only, Six senses and Spa... (Ownership of the islands, 2006).

Leta 2004 je bilo na Maldivih 16.621 ležišč. Zaradi posledic tsunamija jih je v letu 2005 ostalo le 13.310. Število ležišč se je zmanjšalo za 16,1 %.

Na Maldive turisti prihajajo predvsem zaradi:

- kristalno čistega morja,
- miru,
- neokrnjene narave,
- belih koralnih plaž,
- bogatega podvodnega sveta,
- tropskega podnebja.

Slika 10: Raznolik podvodni svet Maldivov privablja vedno več turistov

Fotografirala: Polona Zapušek

Vsa ostala ponudba je drugotnega pomena, vendar se precej turistov vrača prav zaradi nje, saj jim ta prežene dolgčas. Otoki so namreč večinoma zelo majhni (npr. 200 m x 200 m), tako da se večina ljudi začne dolgočasiti že po nekaj dnevih. Nekaj je tudi takih, ki Maldive obiščejo samo enkrat in se nikoli več ne vrnejo prav zaradi dolgočasje, vendar je takih ljudi malo. Turiste namreč ob prihodu preseneti resničnost lepote otokov, a ta po nekaj dneh mine in pri nekaterih se pojavi občutek praznine in osamljenosti. Zaradi tega je kljub čudovitim naravnim čarom Maldivov, ki vsako leto privabijo mnogo turistov, zelo pomembna tudi dodatna ponudba, ki večino turistov zadrži kot "stalne goste".

Turistična ponudba je odvisna od posameznega turističnega otoka, vendar jih večina organizira:

- skupinske izlete (v glavno mesto Male, po sosednjih "domačinskih" ali po osamljenih otokih, voden ogled delfinov, organiziran ribolov, večerja na barki, obisk koralnih grebenov ...);
- razne športne aktivnosti in tečaje (deskanje na vodi, začetniški in nadaljevalni tečaj potapljanja, nogomet, odbojka, namizni tenis ...);
- večerna tekmovanja, igre in zabavni program (tekmovanje v teku rakov, folklorni večeri, "evropski" večeri, predstave čarovnikov ...).

Če pa si kdo želi podrobneje raziskovati Maldive, lahko najame "dhonija"- njihovo tradicionalno barko ali pa gliser in voznika. Pred raziskovanjem mora pridobiti v glavnem mestu Maleju vsa dovoljenja za obisk "domačinskih" otokov, to so vsi tisti otoki, ki niso namenjeni turizmu, na njih pa živijo Maldivčani. Maldivska vlada namreč ne želi, da bi se vpliv turistov širil med njihove prebivalce, zato je za odhod na "domačinski" otok potrebno pridobiti posebno dovoljenje. Turist, ki ima dovoljenje za obisk posameznega otoka, mora otok še pred nočjo zapustiti. Če pa ostane čez noč, mora domačin podpisati, da bo prevzel odgovornost nad turistom in ga tudi prenočil.

Število obrokov je tudi odvisno od posameznega turističnega otoka. Na nekaterih otokih omogočajo samo polni penzion (tri obroke), ponekod pa omogočajo ali polni penzion ali pa pol penzion (zajtrk in večerja). Zajtrk je vedno samopostrežen, kosilo in večerja pa sta ponekod samopostrežna ponekod pa ne. Za vplačan paket "all inclusive" pa nudijo še pijače in manjše obroke med tremi glavnimi. Ostali pa si lahko hrano in pijačo kupujejo v trgovini ali v otoškem baru.

Glede na to, da turistični objekti ne smejo biti višji od naravne vegetacije (od palm) so na turističnih otokih manjši bungalovi. Ti so ponavadi namenjeni za dve osebi, se pa da dodati tudi dodatno ležišče za tretjo osebo. Že glede na samo strukturo bungalovov se da sklepati, da so turisti večinoma mladoporočenci, pari brez otrok ali pa upokojenci.

Poznamo več tipov bungalovov: navadni (kopenski) in luksuzni (vodni) bungalovi. Luksuzni bungalovi so ponavadi za okoli eno tretjino dražji od navadnih bungalovov.

V bungalovih je ponavadi ena večja soba-spalnica in kopalnica. Skoraj vsi bungalovi so večinoma opremljeni s klimo, telefonom, televizijo, sušilcem za lase, hladilnikom ... Le najcenejši bungalovi (ki pa jih ni veliko) so brez vsega zgoraj naštetega. Bistvene razlike v opremljenosti med kopnimi in vodnimi bungalovi ni. Le da imajo slednji stekleno dno, kar omogoča opazovanje rib.

Slika 11: Vodni bungalovi na turističnem otoku Embudu

Fotografirala: Polona Zapušek

Nekateri otoki imajo še bazen s slano vodo, nogometno igrišče, odbojkarsko igrišče ...

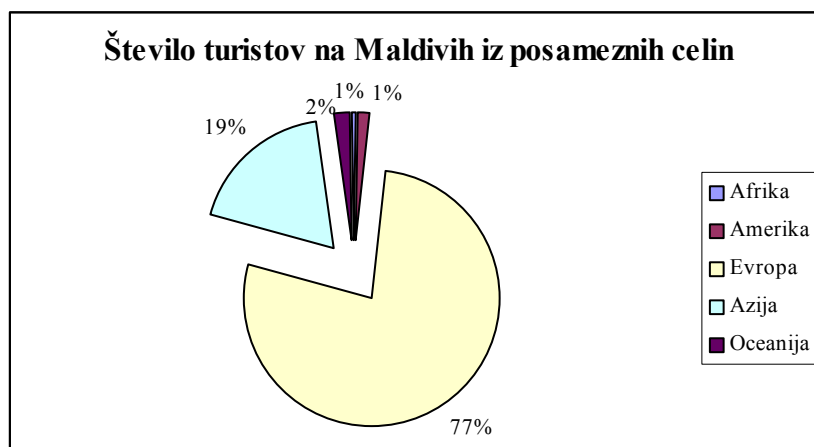
3. 3. Struktura turistov

Tabela 3: Turisti na Maldivih glede na celine za leto 2004

Celina	turisti (%)
Afrika	0,5
Amerika	1,4
Evropa	77
Azija	19
Oceanija	1,9

Vir: Tourism statistics 2005, 2005

Grafikon 2 : Število turistov na Maldivih iz posameznih celin v letu 2004

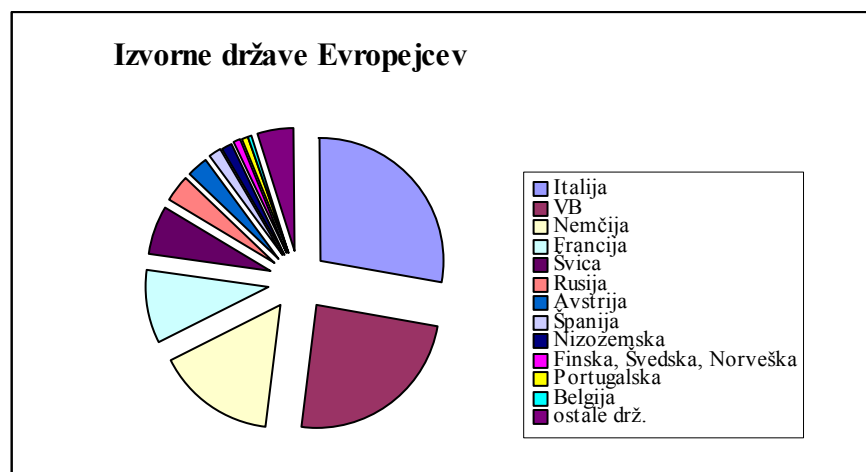
Vir: Tourism statistics 2005, 2005

Med turisti je največ Evropejcev, ponavadi med 70 in 75 % (Arnberger, 2001). V letu 2004 jih je bilo iz Evrope 77 % (tabela 3), Evropejcem so sledili turisti iz Azije, katerih je bilo 19 %. V azijski skupini je največ Japoncev, ki glede na celotno število turistov predstavljajo 7,6 % (v svoji skupini pa kar 40 %), sledijo jim Kitajci s 3,3 %, Indijci z 1,8 %, Korejci (1,6 %) in prebivalci Šri Lanke (1,4 %). Precej manj je prebivalcev Oceanije (1,9 %), med njimi je največ Avstralcev, Američanov je 1,4 %, in Afričanov 0,5 % (Tourism statistics 2005, 2005).

Podatki o izvornih državah turistov iz Evrope za leto 2004 pa so naslednji (grafikon 3) (Tourism statistics 2005, 2005):

- največ je Italijanov, ki predstavljajo 21,1 %;
- Angležev je 18,5 %;
- Nemcev je 11,8 %;
- Francozov 7,5 %;
- Švicarjev 4,7 %;
- Rusov je 2,9 %;
- Avstrijcev je 2,1 %;
- Špancev 1,2 %;
- Nizozemcev 1,1 %;
- Švedov, Norvežanov in Fincev je 0,7 %;
- Portugalcev 0,6 %;
- Belgijcev 0,5 %;
- Dancev 0,2 %;
- ostalih Evropejcev je 3,5 %.

Grafikon 3: Izvorne države Evropejcev

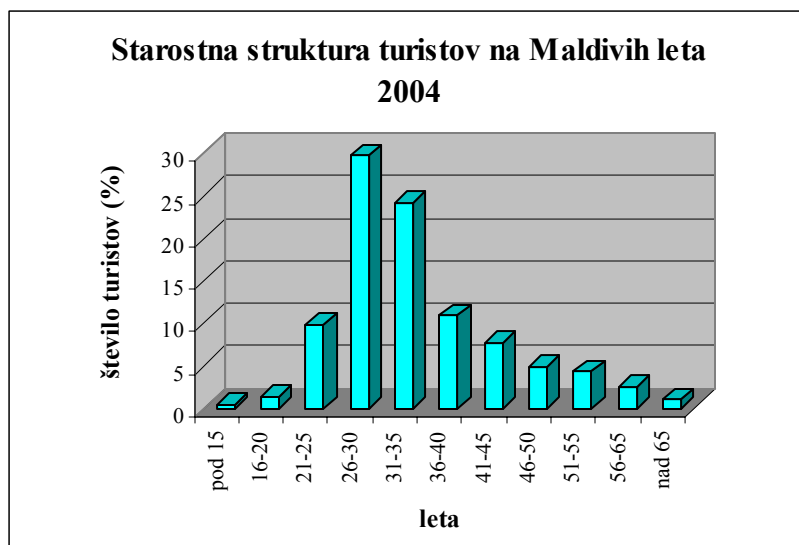

Vir: Tourism statistics 2005, 2005

Zanimivo je, da so do leta 2002 na Maldivih prevladovali nemški turisti, leta 2004 pa so šele na tretjem mestu s 11,8 % (grafikon 3). V zadnjih letih so jih namreč izpodrinili italijanski turisti (v letu 2004 jih je bilo 21,1 %) in turisti iz Velike Britanije (18,5 % v letu 2004). Verjetno se je preobrat zgodil zato, ker je nekaj Italijanov (in Britancev) kupilo turistične otoke, ki so jih večinoma namenili le italijanskim (britanskim) turistom. 7,5 % je Francozov, 4,7 % pa Švicarjev, ostalih Evropejcev je manj.

3. 4. Starostna struktura in zaposlitveni status turistov

Grafikon 4: Starostna struktura turistov na Maldivih leta 2004

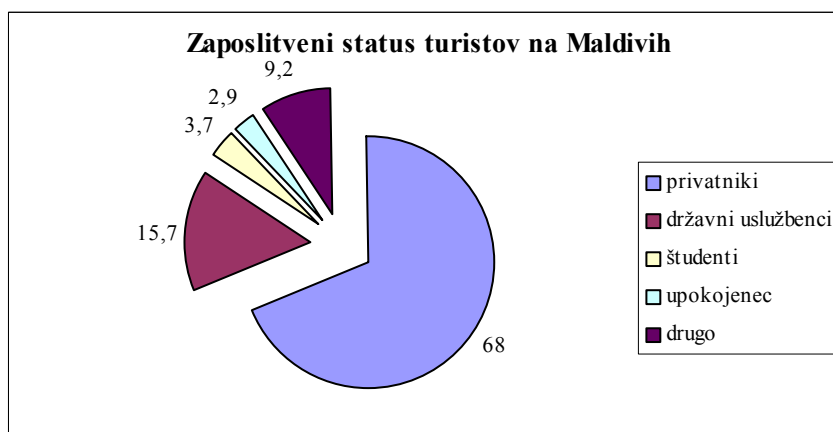

Vir: Tourist opinion survey report 2004, 2004

Maldivi obiskujejo predvsem mladi turisti, kar je zanimivo, saj so Maldivi predvsem usmerjeni v turizem visokega cenovnega razreda. Vendar je tako stanje verjetno posledica tega, da na Maldivi hodijo večinoma pari na medene tedne.

Največ turistov, ki obišče Maldivi, je starih med 26 in 30 leti in teh je kar 29,7 % (grafikon 4). Sledijo jim turisti stari od 31 do 35 let (24,1 %), turistov med 36 in 40 leti je 10,9 %, sledijo jim turisti stari med 21 in 25 leti (9,8 %). Ostale starostne skupine so manj zastopane.

Grafikon 5: Zaposlitveni status turistov v letu 2004

Vir: Tourist opinion survey report 2004, 2004

Kot je bilo pričakovano je imela večina turistov (68 %) svoje lastno podjetje (grafikon 5), 15,7 % turistov je bilo zaposlenih v državnih službah, 3,7 % je študentov, upokoјencev pa je 2,9 %.

3. 5. Zasedenost turističnih sob

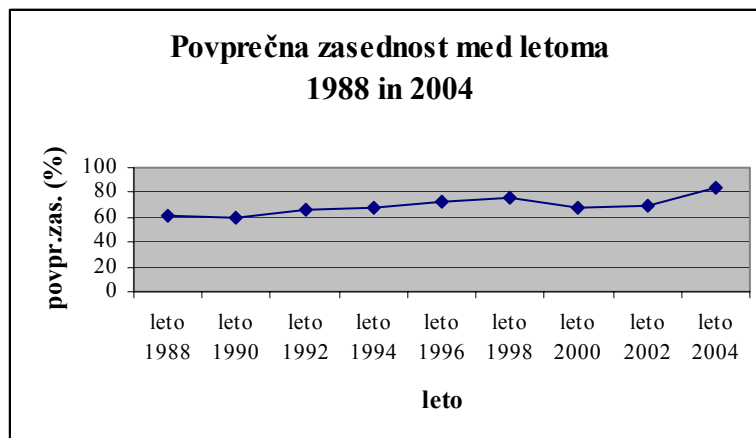
Turističnih sob je bilo leta 2004 19.595. Povprečna zasedenost turističnih objektov je bila 70,3 %.

Tabela 4: Povprečna zasedenost sob v obdobju 1988-2004

leto	povpr.zased.
1988	61,1
1989	53,7
1990	60,3
1991	63,2
1992	65,7
1993	64,8
1994	67,9
1995	70,5
1996	72,8
1997	77,4
1998	76,2
1999	69,7
2000	68,2
2001	65,6
2002	69,0
2003	77,2
2004	83,9
<i>povprečje</i>	<i>68,66</i>

Vir: Compendium of Tourism Statistics 1988-1992, str. 101, 1991-1995, str. 109, 2001, str. 115
Tourism statistics 2005, 2005

Grafikon 6: Povprečna zasedenost med letoma 1988 in 2004

Vir: Compendium of Tourism Statistics 1988-1992, str. 101, 1991-1995, str. 109, 2001, str. 115
Tourism statistics 2005, 2005

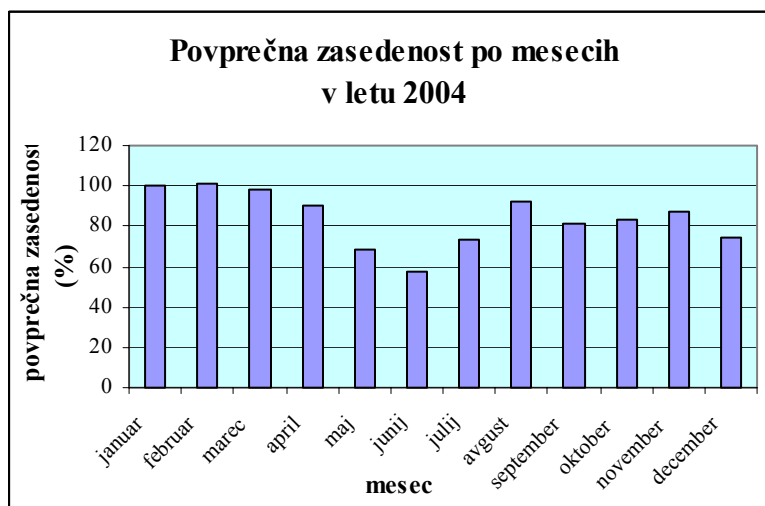
Letna povprečna zasedenost sob na Maldivih se med letoma 1988 in 2004 giblje med 53,7 % in 83,9 % (tabela 4). Najvišja zasedenost (83,9 %) je bila leta 2004, najmanjša pa leta 1989 (53,7 %). Povprečna letna zasedenost sob narašča do leta 1997, potem pa do leta 2001 upada. Septembra tega leta se je število turistov po vsem svetu močno zmanjšalo zaradi terorističnega napada v New Yorku. Povprečna zasedenost sob pa potem spet narašča do leta 2004, ko je najvišja.

Tabela 5: Povprečna zasedenost sob na Maldivih po posameznih mesecih v letu 2004

mesec	povprečna zasedenost v %
januar	100,5
februar	100,8
marec	97,9
april	90,6
maj	68
junij	57,4
julij	73,5
avgust	92,3
september	80,9
oktober	83,8
november	87
december	74,5
<i>povprečje</i>	83,9

Vir: Tourism statistics 2005, 2005

Grafikon 7: Povprečna zasedenost sob po mesecih v letu 2004

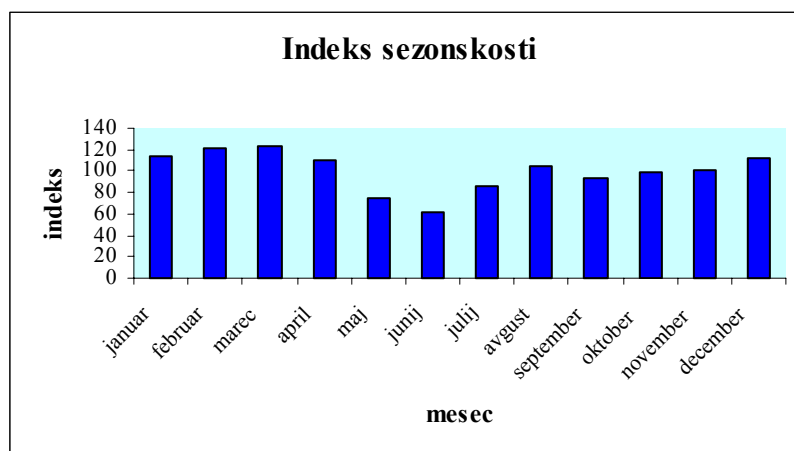

Vir: Tourism statistics 2005, 2005

Pri povprečni mesečni zasedenosti sob se pojavljajo večja nihanja. Največja zasedenost je v mesecu februarju (100,8 %, v kar so všteta tudi dodatna ležišča), najmanjša pa meseca junija 57,4 %. Sicer pa je turistična sezona na Maldivih pozimi, saj je med turisti večina Evropejcev, ki gredo takrat radi v tople kraje. Povprečna zasedenost sob je 83,9 %.

Indeks sezone

Grafikon 8: Indeks sezone (podatki za obdobje 2000 - 2004)

Vir: Tourism statistics 2005, 2005

Iz grafikona (grafikon 8) se vidi sezonskost maldivskega turizma. Višek sezone je na Maldivih v času evropske zime (november-marec), najmanj turistov pa je v poletnih mesecih (maj, junij, julij). V grafikonu so zajeti podatki med leti 2000 in 2004, zato je iz njega razvidno, da je decembra v povprečju več gostov kot decembra leta 2004, saj so na prejšnjem grafikonu (grafikon 7) že opazne posledice tsunamija, oziroma upad števila turistov.

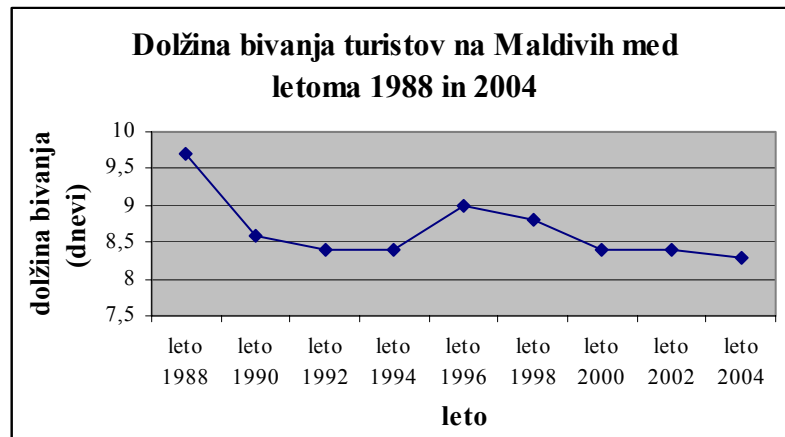
3. 6. Dolžina bivanja turistov

Tabela 6: Dolžina bivanja turistov

leto	dnevi
1988	9,7
1989	9,2
1990	8,6
1991	8,8
1992	8,4
1993	8,7
1994	8,4
1995	8,4
1996	9
1997	8,9
1998	8,8
1999	8,7
2000	8,4
2001	8,5
2002	8,4
2003	8,3
2004	8,3
povpr.	8,68

Vir: Compendium of Tourism Statistics 1988-1992, str. 101, 1991 - 1995, str. 109, 2001, str. 115;
Tourism statistics 2005, 2005

Grafikon 9: Povprečna dolžina bivanja turistov med letoma 1988 in 2004

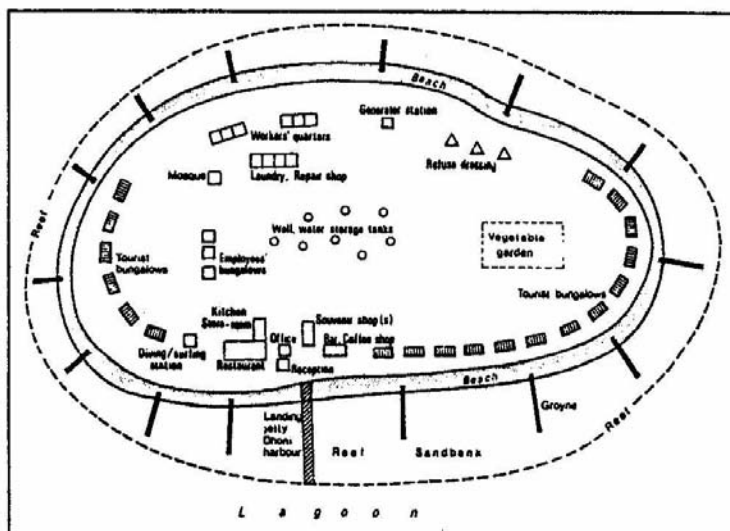
Vir: Compendium of Tourism Statistics 1988 - 1992, str. 101, 1991 - 1995, str. 109, 2001, str. 115, Tourism statistics 2005, 2005

Največ dni so turisti preživeli na Maldivih leta 1988, kar 9,7 dni, najmanj dni pa v letih 2003 in 2004, 8,3 dni (Tabela 6). Ker odstopanje med posameznimi leti ni veliko, lahko rečemo, da gre za slučajen vpliv. Zasledimo pa trend od leta 1996 naprej. Od tega leta namreč povprečna dolžina bivanja turistov upada. Povprečno dolžina bivanja turistov na Maldivih v obdobju 1988-2004 znaša 8,68 dni. V času svojega bivanja so povprečno porabili 396 \$ (80.000 SIT) (Economic sectors, 2006). Po nekaterih podatkih pa naj bi turisti dnevno porabili 300 \$ (60.000 SIT) na dan, v to vsoto sta vključena tudi letalska karta in nastanitev (Tourist opinion survey report 2004, 2004).

3. 7. Struktura turističnega otoka

Turistični otoki imajo podobno strukturo in so dobro turistično opremljeni.

Slika 12: Struktura turističnega otoka

Vir: Tourism vs Environment: The Case for Coastal Areas, str. 78

Turistični nastanitveni objekti ne smejo zasedati več kot 20 % otoka in ne smejo biti višji od naravne vegetacije (npr.: ne smejo biti višji od palm) (Wong, 1997).

Na eni strani otoka so ob obali postavljeni bungalovi, oziroma apartmaji, ki imajo teraso, obrnjeno proti laguni. Starejši bungalovi so v glavnem zgrajeni iz koral, novejši pa so zgrajeni iz opek, saj so pred leti zaščitili korale in prepovedali uporabo koral v gradnji. Plaže so posute s peskom, ki je mešanica med mivko in zdrobljenimi koralnimi hišicami. Razlika med plimo in oseko se giba med enim metrom in 1,5 metra.

Na drugi strani imajo bivališča domačini, oziroma zaposleni na otoku. Slednji imajo stalno bivališče na drugem "domačinskem" otoku. Vendar so doma le en mesec na leto, saj enajst mesecev delajo na turističnem otoku, živijo pa predvsem od napitnine. Na Maldivih je namreč navada, da za vsako uslugo, ki jo nudijo domačini, dobijo napitnino (npr.: pospravljalci sob, natakariji, nosači prtljage ...).

Na sredini otoka je zelo lepo urejen tropski vrt. Maldivčani namreč zavzeto skrbijo za svoje okolje, npr. enkrat na dan pometejo cel otok, dvakrat na dan pospravljajo turistične sobe ... Blizu pomola so: restavracija, trgovina s spominki in bar. Za Maldivčane je znano da radi barantajo, vendar so na turističnih otokih cene nespremenljive. Barantanje je značilno za glavno mesto Male.

Vsak turistični otok mora imeti tudi generator na olje, ki proizvaja električno energijo. Proizvodnja sončne energije je v začetni fazi. Vsak otok mora imeti tudi zbiralnik za vodo, oziroma črpališče za vodo. Nekateri otoki črpajo brakično vodo iz globine 1,5-3 metre. Drugi

imajo posebne zajemalnike za zajemanje deževne vode. Modernejši turistični otoki pa imajo celo tovarno za razsoljevanje morske vode. Ponavadi se nahaja na drugem koncu otoka kot sta bar in restavracija.

Seveda pa ima vsak naseljeni otok svojo mošejo, kjer potekajo molitve petkrat na dan. Ponavadi je mošeja blizu domovanja domačinov, oziroma nekje proti sredini otoka.

Med posameznimi objekti so speljane peščeno-mivkaste potke. Na otokih, razen v glavnem mestu Maleju, ni avtomobilov. Pri prevozu stvari večinoma uporabljajo enostavne vozove, za lasten prevoz pa na nekaterih malo večjih otokih uporabljajo kolesa.

Slika 13: Bungalovi na turističnem otoku Kandooma

Fotografirala: Polona Zapušek

Na turističnih otokih so lahko nameščeni samo tuji turisti. Domačini, razen zaposlenih na otoku, nimajo dostopa na turistične otoke, ki so zaradi tega imenovani tudi "turistične enklave".

Zanimiv je način plačevanja na turističnih otokih, saj se ne plačuje sproti, ampak se vse plača ob odhodu. Ko se kupi izdelek se pove številko svoje sobe, podpiše račun, na koncu ob odhodu pa gostom izročijo račun, ki ga ti plačajo. Čeprav je maldivska denarna enota rufija, skoraj povsod sprejemajo ameriške dolarje, ponekod pa sprejemajo tudi evre.

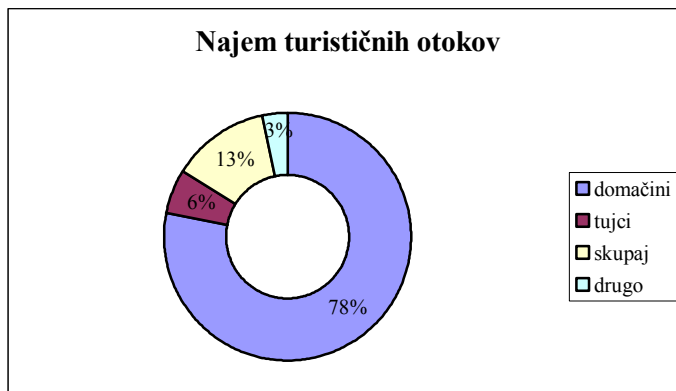
Turistični atoli so: Ari atol, Severni Male in Južni Male atol, malo manj turistični pa so severni in južni atoli.

Turisti lahko večinoma pridejo na Maldive le v okviru turističnih agencij. Maldivčani imajo namreč nadzor nad številom turistom, kar pa ni mogoče, če turisti potujejo samostojno.

Noben otok pa ne dobi dovoljenja za razvoj turističnega otoka, če je na njem možna kakšna druga gospodarska dejavnost (npr. poljedelstvo) (Lyon, 1997).

3. 8. Lastništvo in najem turističnih otokov

Grafikon 10: Najem turističnih otokov

Vir: Tourist opinion survey report 2004, 2004

Maldivski otoki so v lasti države. Posamezniki ali posamezna podjetja lahko najamejo otoke za razvoj turistične dejavnosti. Otoke se lahko najame za določeno časovno obdobje, npr.: za 25, 35, 50 let...vendar lahko tujci najamejo otok za največ 35 let. Za več kot 35 let, lahko otok najamejo le Maldivčani. Tujci imajo samostojno lahko najete le tiste otoke, ki so že prej bili namenjeni turizmu. Če želijo biti tujci najemniki otokov, na katerih še ni bilo razvitega turizma pa morajo najeti otok skupaj z domačinom.

Kot prikazuje zgornji grafikon (grafikon 10), je kar 78 % turističnih otokov v najemu domačinov. Tujci imajo v najemu samo 6 % turističnih otokov. Pri 13 % turističnih otokov pa si tujci in domačini delijo najemništvo. Trem otokom, ki so prikazani pod rubriko drugo, je poteklo dovoljenje za izvajanje turizma na otoku. Ti otoki so: Club Med Faru, Vilivaru in Biyadoo.

3. 9. Turizem in okolje

3. 9. 1. Vpliv turizma na okolje

Turizem vpliva na okolje, tako kot povsod po svetu, tudi na Maldivih.

Korale so zelo občutljive na pritiske okolja. Ob povečani temperaturi morske vode, ob povečani sedimentaciji in ob povečanem onesnaževanju začnejo korale bledeti. Korale namreč živijo v sožitju z algami, ki koralam proizvajajo organske snovi, te pa algam oddajajo svoje ostanke. Simbiotske alge so rjavkaste barve, ko pa alge odmrejo, postanejo korale bele. Korale na Maldivih so začele bledeti leta 1998, zaradi posledic El Niña. Temperatura na gladini morske vode je dva tedna znašala kar 32° C, kar je bilo za okoli 2° C več kot je povprečna morska temperatura. Korale in koralne grebene so uničevali tudi sami Maldivčani, ker so uporabljali korale za gradbeni material, za proizvodnjo koralnega peska ... Nekaj let nazaj pa so popolnoma prepovedali uporabo koral za gradnjo hiš. Danes gradijo hiše z betonom. Tudi turisti ne smejo odnašati koral za spominke (Arnberger, 2001).

Onesnaževanje morja povzročajo razni odpadki turistov, ki pa naj ne bi bili odloženi neposredno v morje. Vsak turistični otok naj bi imel svoje odlagališče odpadkov. Nekateri turistični otoki pa prosijo turiste, da odnesejo s seboj plastenke in baterije. Glede na to, da je turističnih otokov le 87 (leta 2004), le-ti pa se nahajajo na 20.000 km² površine, se lahko vplivi turizma na okolje še dokaj uspešno nevtralizirajo, oziroma skoraj izničijo.

Maldivčani se trudijo, da ne bi prišli do t.i. množičnega turizma, saj se zavedajo svojih skromnih naravnih zmogljivosti, zato usmerjajo turizem v sonaravni razvoj in decentralizacijo turizma.

3. 9. 2. Ekoturizem (Mednarodno leto turizma, 2002)

O ekoturizmu je veliko napisanega, obstaja več definicij ekoturizma, ni pa neke splošne definicije. Ekoturizem je, po definiciji WTO-ja, turizem, ki ima za glavni cilj opazovanje in spoštovanje narave, se zavzema za ohranitev narave in zmanjšuje negativne vplive turizma na naravno okolje in tudi na posamezne kulture. Ekoturizem naj bi bil bolj spoštljiv do okolja kot trajnostni turizem (Asian-Pacific Ministerial Conference on Sustainable Development of Ecotourism, 2002).

Svetovna turistična organizacija (WTO) in Okoljski program Združenih narodov (UNEP) sta skupaj pripravila in uskladila nekatere dejavnosti na področju ekoturizma.

Značilnosti ekoturizma:

- ❖ gre za vse vrste turizma v naravi, kjer je glavna motivacija turistov opazovanje in uživanje narave ter tradicionalnih kultur, ki prevladujejo predvsem v naravnih okoljih;
- ❖ vključuje izobraževalne, predstavitvene in promocijske dejavnosti;
- ❖ zmanjšuje negativne vplive na naravno in kulturno okolje;
- ❖ podpira zaščito naravnih okolij z:
 - ustvarjanjem gospodarskih koristi za lokalne skupnosti, organizacije in upravne organe, ki upravljajo naravna področja z namenom njihovega ohranjanja;

- ustvarjanjem alternativnega zaposlovanja in možnostjo zaslužka za lokalne skupnosti;
- dvigovanjem ozaveščenosti za ohranjanje naravnih in kulturnih dobrin, tako pri lokalnem prebivalstvu kot tudi pri turistih.

Pri ekoturizmu je potrebno tudi upoštevati:

- ◆ pravico do zemlje in nadzor lokalnih skupnosti nad razvojem procesa ekoturizma;
- ◆ učinkovitost in pravičnost sedanje zasnove zaščitene območij za zaščito biološke in kulturne raznolikosti;
- ◆ zahtevo po dodatni previdnosti in nadzoru, ko se ekoturizem izvaja na posebno občutljivih območjih;
- ◆ prvotne in tradicionalne pravice na področjih primernih za razvoj ekoturizma.

Aktivnosti na področju ekoturizma:

- ✓ vlade naj omogočijo ustanovitev medministrskih delovnih skupin znotraj nacionalne turistične in okoljske uprave za usklajevanje dejavnosti in tistimi, ki jih bosta izvajali WTO in UNEP na mednarodni ravni;
- ✓ vlade naj določijo, okrepijo in razširijo ustrezno nacionalno strategijo in specifične programe za trajnostni razvoj in vodenje ekoturizma;
- ✓ vlade naj omogočijo tehnično, finančno in promocijsko podporo za nastajanje in obratovanje majhnih in srednje velikih podjetij na področju ekoturizma, kjer je to le mogoče. Ideje se postopoma uresničujejo na dolgoročni osnovi;
- ✓ vzpostaviti je treba regulatorni in nadzorni sistem za ekoturistične dejavnosti, predvsem za tiste, ki se nanašajo na okoljsko in kulturno trajnost.

Turizem ob ustreznem vodenju prispeva pomemben delež pri ohranjanju biotske raznolikosti. Po drugi strani je turizem pomemben dejavnik svetovnega gospodarstva, ki je v veliki meri odvisen tudi od čistega okolja in lepe narave. V Berlinu so leta 1997 sprejeli Berlinsko deklaracijo, kjer so podali predloge za harmonijo med koristmi turizma in zahtevami po ohranjanju narave in biotske raznovrstnosti.

Merila za trajnostni turizem, ki omogoča ohranjanje biotske pestrosti:

- turistične dejavnosti morajo omogočati trajnostni razvoj tako na ekološkem, ekonomskem, družbenem in tudi kulturnem področju;
- turizem mora skrbeti za ohranjanje biotske raznovrstnosti z njeno predstavitvijo ali s pomočjo denarnih sredstev, ki bi jih usmerjali v ohranjanje narave;
- turizem mora upoštevati povezanost in nosilnost ekosistemov in habitatov, pri tem mora upoštevati značilnosti posameznih ekosistemov, kot so gozdovi, travniki, mokrišča, gore itd., nekatere turistične dejavnosti naj bi prepovedali povsod tam, kjer so ekosistemi preveč izčrpani ali celo na meji uničenja;

- preučiti je treba vpliv turistične infrastrukture na naravo;
- turistične dejavnosti morajo temeljiti na okolju prijazni tehnologiji;
- v turizmu morajo biti vključeni razni nosilci, kot so industrija, vladne in nevladne organizacije, krajevne skupnosti, denarna sredstva se morajo usmerjati v ohranjanje narave in njeno trajnostno rabo;
- pri načrtovanju turističnih dejavnosti morajo imeti dejavno vlogo lokalne skupnosti, saj jim turizem koristi (nova delovna mesta in zaslužek);
- turizem mora upoštevati vrednote, način življenja, kulturo in koristi lokalne skupnosti, ki bi sodelovale pri načrtovanju in izvajanju različnih dejavnosti;
- turizem v zavarovanih in ostalih ranljivih območjih mora biti skrbno voden in nadzorovan, pri posebej zavarovanih objektih morajo biti predvidene posebne omejitve, poseben režim obiskov posameznih območij ali omejeno število obiskovalcev, na najbolj ranljivih mestih je treba onemogočiti turistični obisk;
- spodbujati je treba športne in druge zunanje dejavnosti, fotografski turizem in izdelavo tradicionalnih krajevnih spominkov;
- trajnostni turizem mora postati del izobrazbe profesionalnih turističnih delavcev, široka javnost se mora zavedati potreb trajnostnega turizma ter ohranjanja in trajnostne rabe biotske raznovrstnosti.

Ekološke in ekonomske razsežnosti ekoturizma

Na področju turizma je še posebej jasno, da naravnih dobrin ne moremo obravnavati ločeno od turističnega sistema. Naravne zanimivosti so sestavni del turistične ponudbe in privlačna sila za turistično povpraševanje. Kakovost naravnega okolja je zato osnova delovanja ekonomskega turističnega sistema. Enako velja tudi za kulturne in socialne privlačnosti, vendar ekonomija okolja na to področje praviloma ne posega.

Pojma ekologija in ekonomija sta na področju turizma močno združljiva bolj kot kjerkoli drugje na področju človekove aktivnosti:

- ker turizem v večini primerov temelji na privlačnosti okolja in ker je le - ta osnova za razvoj turizma;
- ker je kakovost okolja osnova turistične ekonomije in
- ker je zaščita okolja pogoj za turizem in zagotavlja, da bo turistični razvoj lahko trajen.

Kakovost okolja je danes eno izmed osnovnih pričakovanj, ki jih imajo turisti. Resno je treba odgovoriti na vprašanje, ali je ekonomsko smiselno nadaljevati z oblikami turizma, ki so za okolje tako škodljive, da bo odpravljanje škode v prihodnosti zahtevalo ogromna sredstva ali prilagoditi turistični razvoj tako, da bo v skladu z zaščito okolja.

Ekološko in hkrati tudi ekonomsko sprejemljivi turizem skupaj imenujemo kakovostni turizem.

3. 7. 3. Ekoturizem na Maldivih

(Asia-Pacific Ministerial Conference on Sustainable Development of Ecotourism, 2002)

Ekoturizem se je začel razvijati v zadnjih dvajsetih letih, močnejša rast pa je napovedana v prihodnosti.

Pred štirinajstimi leti, leta 1992, je bila v Rio de Janeiru konferenca o varovanju Zemlje. Sprejeli so prvi program o varstvu okolja, imenovan Agenda 21. Sestalo se je 182 držav sveta. Cilj Agende 21 je, da se varuje okolje za prihodnje generacije.

Leto 2002 je bilo razglašeno za leto ekoturizma. V tem letu je bila konferenca o trajnostnem (eko) turizmu v glavnem mestu Male na Maldivih. Tega leta so na Maldivih praznovali tridesetletnico začetka razvoja turizma. Prisotnih je bilo 80 oseb iz šestnajstih azijsko-tihooceanskih držav.

Študije so bile razdeljene na štiri tematske sklope:

- ❖ načrtovanje in razvoj ekoturizma;
- ❖ trženje in reklamiranje ekoturizma;
- ❖ pospeševanje in urejanje ekoturizma;
- ❖ stroški in prednosti ekoturizma.

Za azijsko-tihooceansko regijo za leto 2020 napovedujejo, da jo bo obiskalo okoli 416 milijonov turistov, kar naj bi bila takrat četrtnina vseh turistov na svetu, in naj bi jih bilo kar štirikrat več kot leta 2002. Ta regija naj bi bila na drugem mestu po številu turistov, takoj za Evropo.

Turizem je najbolj razvijajoča se gospodarska panoga, a tudi negativno vpliva na naravno okolje. Idealno sožitje med turizmom in okoljem je ekoturizem. Turiste na Maldive privabljajo naravne lepote otokov in podvodnega sveta. To je eden izmed najobčutljivejših naravnih ekosistemov. Ogroža ga globalno segrevanje, saj lahko zaradi povišanja morske gladine Maldivi potonejo. Odpadki in onesnaževanje pa lahko uničijo korale. Cilj Maldivčanov je, da postanejo vodilna svetovna destinacija ekoturizma. Sklenili so, da je potrebno seznaniti prebivalce s pomenom trajnostnega turizma. Sodelovanje med lokalnimi in državnimi skupnostmi je pri razvoju ekoturizma zelo pomembno. Tudi kulturne razlike naj bi se v okviru ekoturizma zaščitile.

Na konferenci so sklenili, da je pri načrtovanju ekoturizma potrebno:

- ◆ načrte o ekoturizmu vključiti v širše načrte o trajnostnem razvoju;
- ◆ sestaviti načrt o ekoturizmu;
- ◆ sodelovanje lokalnih in državnih oblasti;
- ◆ vključiti vse ljudi, tudi otroke;
- ◆ ljudi je treba seznaniti s prednostmi ekoturizma;
- ◆ izvoliti organe, ki bodo nadzorovale izvajanje načrtov ekoturizma;
- ◆ Filipini, Maldivi, Indonezija in Fidži naj bi skupaj sodelovali pri izobraževanju o ekoturizmu.

Učinki ekoturizma:

- ✓ gospodarska rast in zaščita naravnega in kulturnega okolja,
- ✓ zaposlovanje domačinov v turizmu in varstvu okolja,
- ✓ izboljševanje odnosa do okolja, dodatna izobraževanja.

Maldivčani so bili pohvaljeni, da imajo že nekaj dobrih pravil o načrtovanju turistične infrastrukture na posameznih otokih (npr.: višina turistične infrastrukture mora biti manjša od naravne vegetacije, turistični objekti ne smejo zasedati več kot 20 % velikosti otoka, itd.). Države pa so zaskrbljene zaradi finančnega stanja. Udeleženci konference so mnenja, da se bodo prihodki od turizma povečevali, tako bo mogoče del le-teh nameniti za razvoj ekoturizma. Če bi se npr. cene turističnih paketov povečale samo za dva dolarja po osebi, bi se kmalu zbralo dovolj denarja.

Teroristični napadi, poleg naravnih katastrof, v zadnjem času najbolj ogrožajo turizem. Teroristični napad 11. 9. 2001 na WTC v New Yorku je zmanjšal število turistov po celem svetu. Zmanjšanje števila turistov je bilo opaziti tudi na Maldivih. Maldive so se trudili prikazati kot eno najbolj varnih destinacij na svetu. Izkazalo se je, da se je število turistov kmalu vrnilo na predhodno stanje. Število turistov se je leta 2001 v azijski-tihooceanski regiji celo povečalo za 4 %.

WTO je sestavila seznam držav, ki uspešno izvajajo načrte ekoturizma. Na seznamu je 49 držav, med njimi so tudi Maldivi.

V zadnjih tridesetih letih se je turizem zelo hitro razvijal. Leta 1970 je bilo 180 milijonov tujih turistov, leta 2000 pa kar 700 milijonov tujih turistov. Napovedi za leto 2020 kažejo, da naj bi bilo 1,6 milijarde tujih turistov. Tako veliko število turistov bi pomenilo ogromen pritisk na naravno okolje. Na Maldivih se tega problema že dolgo zavedajo, zato že vse od njihovega drugega Načrta razvoja turizma (Tourism Master Plan), naslednji načrti vsebujejo navodila za izvajanje ekoturizma (danes je v veljavi peti Načrt razvoja turizma).

Maldivčani se trudijo, da ne bi prišlo do t. i. množičnega turizma, saj se zavedajo, da bi ta uničil njihove naravne lepote, zaradi česar jih turisti obiskujejo. Zato je maldivska vlada z Načrtom razvoja turizma 1996-2005 predvidela zmanjšanje okoljske škode na račun turizma na minimum. V preteklosti se je turizem začel uspešno razvijati na sonaravni način. Bodoči razvoj mora povečati poudarek na razvoju mehkega ekoturizma, s katerim bi zaščitili šibki tropski ekosistem, ki je bil že delno uničen zaradi naselitve ljudi in gradenj (Arnberger, 2001).

Da bi zavarovala otoke in nadzorovala turizem, je maldivska vlada ustanovila turistične otoke, kjer so zgradili vso potrebno turistično infrastrukturo. Na teh otokih so nastanjeni samo turisti, domačini pa na te otoke nimajo vstopa z izjemo zaposlenega osebja, po drugi strani pa turisti ne smejo na otoke, kjer živijo domačini (dovoljeni so samo izleti). Tuji turisti so tako omejeni na turistične otoke in s tem želijo preprečiti vpliv ljudi iz zahodnih dežel na domačine (Arnberger, 2001).

Predsednik Maldivov Maumoon Abdul Gayoom pravi: "Turizem je lahko še tako uspešen, vendar nikakor ne more preživeti, če Zemlja umira. Vsi imamo radi svoj dom, svojo Zemljo. Kaj je pomen ljubezni, če ne varujemo tistega, kar imamo radi?" Za Maldive ohranjanje naravnega okolja in trajnostni razvoj ne pomeni samo načrt za prihodnost, ampak tudi možnost za preživetje (Asian-Pacific Ministerial Conference on Sustainable Development of Ecotourism, 2002).

Maldivi so zelo ogroženi zaradi vsakoletnega dvigovanja morske gladine (dviguje se zaradi ogrevanja ozračja, ki ga povzroča onesnaževanje zraka), saj so visoki največ 2,4 metra, tako da bodo verjetno v prihodnosti izginili (potopili). Morska gladina se je v preteklih sto letih dvignila povprečno za 10 mm na desetletje. Do leta 2100 naj bi se dvignila od 42 do 86 cm (različne ocene) (Wong, 1993, str. 72). Maldivi naj bi se potopili v naslednjih 150 letih (če bi se gladina dvigala za 5,8 mm/leto) (Lyon, 1997, str. 21). Ob hudih neurjih in ciklonih ter visoki plimi se pojavlja tudi erozija obal (Lyon, 1997). Vendar so nekateri znanstveniki mnenja, da Maldivi kljub povišani morski gladini ne bodo izginili z Zemljinega površja, saj naj bi korale, tako kot v preteklosti nadaljevale s sledenjem višini morske gladine, in naj bi tako nastali novi koralni grebeni in otoki. Korale namreč za svojo rast potrebujejo sončno energijo, zato naj bi se pospešeno razmnoževale v bližini morske gladine. Tako bi se Maldivi le preoblikovali in ne popolnoma izginili (Voje, 2006).

4. VPLIV TSUNAMIJA NA TURIZEM

4. 1. Nastanek tsunamija

(Agencija republike Slovenije za okolje, Posledice cunamija ob potresu 26. 12. 2004 v Indoneziji, 2004)

Beseda tsunami v japonščini pomeni "pristaniški val" (tsu-pristanišče, nami-val). Ime tsunami so uradno sprejeli leta 1963 na mednarodni znanstveni konferenci. Gre za val, ki nastane tako v morju kot tudi v jezeru, zaradi geoloških premikov. Valovi, ki nastanejo zaradi vetra, nagubajo morsko površino in ustvarijo razmeroma kratke, ponavljajoče se valove, katerih učinki so omejeni le na vrhnjo plast vode. Pri tsunamiju ni tako.

Oceanografi imenujejo tsunamije seizmični valovi, saj jih povzročajo: potresi (tako podmorski kot tudi potresi v bližini morij), podvodni zdrsi in podori, vulkanski izbruhi in padci meteoritov. V splošnem tsunamiji, ki niso vezani na potres, redko dosežejo oddaljeno obalo. Največ tsunamijev nastane prav zaradi potresov. Tsunami povzročijo le tisti potresi, ki nastanejo ob prelomih v oceanih in povzročijo nekaj metrski navpičen premik morskega dna ob prelomu. Aktivirati se mora območje večje od 1000 km². Največ tsunamijev povzročijo potresi z žarišči v globinah do 70 km, vzdolž subdukcijskih con, kjer se ena tektonska plošča podriva pod drugo. Najhujši pa so tisti tsunamiji, pri katerih se je ob potresu morsko dno pretrgalo ob prelomu in sta se dva bloka kamnine, ki ju prelom loči, med seboj navpično premaknila. Tako je bilo tudi 26. 12. 2004, ko se je zahodno od Sumatre morsko dno na območju Javanskega jarka pretrgalo v dolžini več kot 1000 km in je nastala do 15 metrov visoka stopnica. Tsunami pa nastane tudi, če je žarišče potresa globlje in morsko dno zaradi potresnih valov le silovito zaniha.

Razvoj tsunamija prehaja skozi tri faze:

- prva faza je faza nastanka, ki nastane zaradi sile, ki zmoti vodno ravnovesje;
- druga faza je faza širjenja, ki je tudi najbolj raziskana;
- tretja faza je faza preplavitve kopnega.

Ob nenadnem premiku morskega dna se premakne tudi morska gladina. En del gladine se zniža, drugi pa zviša. Nastalo neravnovesje se želi izravnati. To povzroči nastanek tsunamija. Kadar se seizmična energija sprostí na manjšem območju, je navpični premik oceanskega dna velik in začetna višina valov večja. Širjenje tsunamija z valovanjem vode odnaša seizmično energijo od mesta sprostitve, tako kot se energija prenaša skozi zemljo s tresenjem.

Valovi potujejo s hitrostjo, ki znaša $v = v_1 \times g \times h$, pri čemer je g gravitacijski pospešek, h globina oceana, v_1 pa višina vala. Ta izraz velja za primer, ko je globina manjša od valovne dolžine. V oceanu s srednjo globino okoli 4000 m je hitrost širjenja teh valov okoli 700 km/h. Na odprtem morju lahko tsunamiji dosežejo hitrost med 500 in 900 km/uro, imajo nizko višino (od enega do dveh metrov) in veliko valovno dolžino, ki znaša nekaj med 200 in 300 km. Za primerjavo: največja valovna dolžina valov, ki jih povzroči veter je med 100 in 200 m. Njihova hitrost je premosorazmerna z globino oceana, globji kot je ocean, večja je hitrost. Ko pa se približajo obali se zato, ker je prostora med gladino in dnem vedno manj, prostornina vode, ki je udeležena pri valovanju pa je enaka, valovna dolžina zmanjša (znaša med 10 in 60 minutami), pridobijo na višini (merijo od 10 do 30 metrov), izgubijo pa na hitrosti (okoli 90 km/uro). Tsunami, ki je na

odprtem morju visok le nekaj centimetrov, lahko ob obali doseže tudi 30 metrov. Valovna dolžina se mu ob obali zmanjša na 20 do 40 km. Globoka voda blizu obale ovira nastanek visokega vala, medtem ko počasno zniževanje globine morske vode povečuje val. Če ima zaliv obliko črke V, se bo energija nakopičila v zelo visokem valu, medtem ko koralni grebeni del energije izničijo. Kako daleč v celino pa bo tsunami segel, je odvisno od strmine obale.

Zadnja faza je preplavitev obale. Na kopno lahko prispe tsunami v obliki izjemno visokih valov, v obliki močnega udarnega vala, ali pa se kaže na začetku kot upadanje morske gladine, ki je tem večje, čim večji val utegne priti. Tsunami praviloma ni samo en val, ampak jih je več. Običajno prvi val ni tako velik v primerjavi z ostalimi, ki mu sledijo. Po preplavitvi kopnega, začne val hitro izgubljati energijo. Morje se počasi umiri. Valovi lahko prodrejo tudi do več sto metrov v notranjost in ogrozijo območja, ki ležijo manj kot 20 m nad morsk gladino, če širjenja ne ovira strm obalni relief. Uničevalni tsunami so redki, saj se učinki na kopno v večini primerov zmanjšajo zaradi podvodnih grebenov, zalivov in strme obale. Vpliv tsunamijev naj bi poleg reliefa zmanjševale še mangrove, ki naj bi omilile moč vala od 70 do 85 %.

Tsunami so sicer bolj redki naravni pojavi, ko pa se pojavijo povzročijo ogromno škodo. V povprečju se le dva na leto v Pacifiku lahko uvrstita med rušilne. Tak, ki bi vplival na celoten Tih ocean se pojavi le na vsakih 10 let. Največ (kar 80 %) jih nastane v Tihem oceanu, saj tam potekajo tudi najbolj aktivne tektonske prelomnice. Več kot četrtnina vseh tsunamijev je imela od leta 1895 izvor v bližini Japonske, zaradi tega Japonci veliko vložijo v tovrstna raziskovanja. Pojavljajo se tudi v Indijskem oceanu, v Atlantskem oceanu (Karibskem morju) in tudi v Sredozemskem morju. Vendar v morjih zaprtega tipa, katerih globina ni velika (npr. v Jadranskem morju), so pojavi tsunamija redki in po moči zelo slabi. Leta 1883 je nastal tsunami zaradi izbruha Krakatoe, med indonezijskima otokoma Sumatro in Javo. Tsunami so takrat segli do Paname. Umrlo je 36.000 ljudi. Leta 1998 sta dva podvodna potresa sedme stopnje po Rihterjevi lestvici povzročila tsunamije blizu mesta Aitape v Papui Novi Gvineji, zaradi katerih je umrlo 2.100 ljudi.

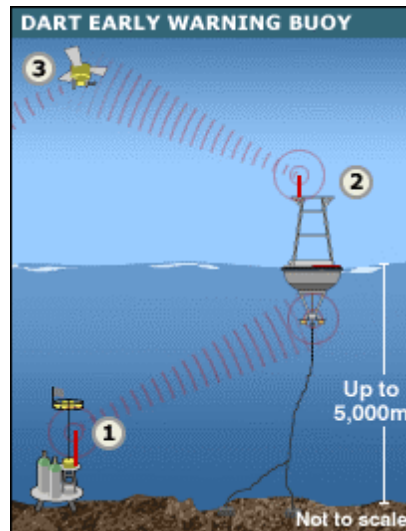
Prebivalci obal so ponekod že vnaprej obveščeni o prihodu tsunamija, saj obstaja sistem za obveščanje o tsunamijih. Ta sistem je nameščen le v Tihem oceanu, saj so tam tsunami najpogostejši. Če pa se tsunami pojavi kjerkoli drugje, prebivalci večinoma niso obveščeni o prihodu tsunamija in posledice so lahko katastrofalne. Edino opozorilo, ki bi ga lahko prebivalci zaznali je, da se voda pred tsunamijem umakne od obal, saj obalo najprej doseže dno vala, kasneje pa še vrh, ki lahko povzroči opustošenje. Po preplavitvi kopnega pa tsunami izgublja svojo moč, zaradi trenja in vrtinčenja. Sicer pa je izguba energije pri tsunamiju zaradi krožnega razširjanja na vse strani in dušenja bistveno manjša, zaradi česar lahko povzroči tsunami uničenje tudi zelo daleč od kraja njegovega nastanka. Izgubljanje energije je obratno sorazmerno z valovno dolžino, zato tsunami s svojimi izjemnimi valovnimi dolžinami zelo počasi izgubljajo energijo.

4. 2. Opozarjanje pred tsunamiji

Vsako napovedovanje in opozarjanje lahko rešuje življenja in zmanjša gmotno škodo samo v primeru, če je pravočasno in če so ljudje ozaveščeni. Če za potrese na splošno velja, da jih ne moremo napovedovati in da zato ne moremo reševati človeških življenj s pravočasno evakuacijo prebivalcev, pa so tsunamiji edini potresni pojav, kjer je za to običajno nekaj ur časa. Tsunami, ki nastane na primer na območju Havajev, bo dosegel Japonsko v sedmih do osmih urah, zahodno obalo ZDA v petih do šestih urah, obale Južne Amerike v dvanajstih do šestnajstih urah, Avstralije v 10-tih urah itd. Najmočnejši potres v zgodovini z magnitudo 9,5, ki se je zgodil leta 1960 pod morjem pri Čilu, je povzročil tsunami, ki je potreboval 21 ur, da je dosegel Japonsko, vendar je kljub temu tam zahteval 150 življenj.

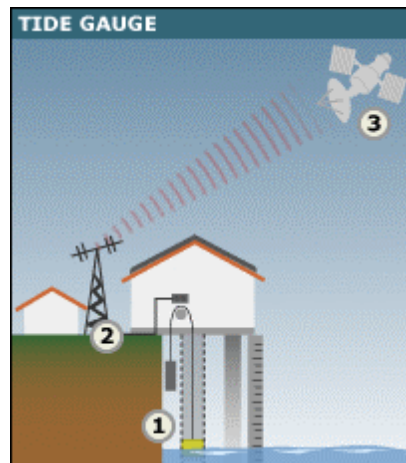
Prvi sistem za zgodnje opozarjanje pred nevarnostjo tsunamija so vzpostavili na Havajih že leta 1946 po tsunamiju, ki je prizadel mesto Hilo na tem otočju. Ta sistem je temeljil na obveščanju o močnih potresih v obtihomorskem potresnem pasu. Pomagali so si s podatki o potresih in z merilniki plimovanj v obalnih vodah. Kmalu se je pokazalo, da sistem, ki temelji le na podatkih o močnih potresih, ni učinkovit, ker je bilo več kot 75 % opozoril lažnih. Vzrok je v tem, da vsak močan potres pod morskim dnem ne povzroči nastanka tsunamija. Če je povzročil potres vodoravni premik med dvema blokoma kamnine, se tsunami ne bo razvil. Naprednejše sisteme so začeli razvijati po dveh najmočnejših potresih v prejšnjem stoletju v Čilu (1960) in na Aljaski (1964). Tsunami slednjega je opustošil obale Aljaske in Havajev. Ustanovili so Tihomorski center za opozarjanje pred tsunamiji (Pacific Tsunami Warning Center), v katerem sodeluje 25 držav iz območja Tihega oceana. V sistem so najprej vključili mareografe, ki na morskih obalah spremljajo plimovanje, kar je bilo zadovoljivo za lokalne potrese, na pa tudi za oddaljene. Zato so v Tihem oceanu začeli nameščati posebne boje DART (Deep-ocean Assessment and Reporting). Sistem je leta 1997 finančno podprl ameriški kongres. Do leta 2003 so v globokih predelih Tihega oceana postavili sedem takšnih naprav. Vsaka je sestavljena iz merilca pritiska (tlačni detektor) (slika 14), ki je nameščen na morskem dnu in boje na površini (slika 14). Detektor sestavljajo kremenov kristal, pritrjen na bourdonovo cev, ki je občutljiv na spremembe tlaka v frekvenčnem območju tsunamijev. Signali se med senzorjem na dnu in bojo prenašajo s pomočjo akustičnih valov, iz boje pa prek satelita v zbirni center (slika 15). Senzor lahko zazna spremembo pritiska zaradi tsunamija, ki je dvignil morsko gladino za manj kot 3 centimetre pri globini oceana do 6000 m. Sistem obveščanja je večstopenjski. Vsak potres z magnitudo večjo kot 6,5 alarmira osebje centra, ki prične analizirati zbrane podatke iz boj in obalnih mareografov. Če zaznajo, da se je razvil tsunami izdajo opozorilo. Razvite države ob obalah Tihega oceana imajo izdelana sisteme za alarmiranje prebivalstva (slika 16) v obalnih predelih in načrte evakuacije (Agencija republike Slovenije za okolje, Posledice cunamija ob potresu 26. 12. 2004 v Indoneziji, 2004).

Slika 14 : Merilec vodnega pritiska na morskem dnu in boja na morski gladini

Vir: BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005

Slika 15: Zbirni center

Vir: BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005

Slika 16: Alarmna naprava

Vir: BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005

4. 2. 1. Opozorilni sistem pred tsunamiji v Indijskem oceanu

Ker je tsunami 26. 12. 2004 povzročil v državah, ki ležijo ob Indijskem oceanu, ogromno škode, se je začela gradnja obveščevalnega sistema pred tsunamiji tudi v Indijskem oceanu, ki ga prej ni imel.

Nemčija pomaga Indoneziji pri izgradnji sistema obveščevanja. Novembra 2005 sta bili nameščeni dve napravi, namestili pa naj bi jih še osem. Poleg Indonezije in Nemčije naj bi sodelovale pri projektu še Avstralija, Indija in Tajska. Prednost tega sistema je, da imajo ljudje še dovolj časa, da se umaknejo pred prihajajočo nevarnostjo. Problem pri izvajanju projekta je, da so naprave izredno drage, poleg tega je drago še njihovo vzdrževanje. S sistemom merjenja tsunamijev se ukvarja tudi Unescova mednarodna oceanografska komisija (IOC-Unesco's Intergovernmental Oceanographic Commission) (BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005).

Organizacija, ki se ukvarja z globalnim opazovanjem morij in oceanov (GLOSS-Global Sea Level Observing System), pa je locirana na kopnem in sprejema podatke o stanju na odprtem morju (BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005).

V Indijskem oceanu je kar 70 GLOSS postaj. Pred tsunamijem leta 2004 so postaje beležile stanje morske gladine le občasno, saj so bile nameščene zaradi ugotavljanja posledic globalnega segrevanja. Danes pa beležijo podatke o stanju morske gladine vsakih 15 minut. Napajajo se tudi na sončno energijo, tako da bi v primeru hujšega neurja, ki bi uničilo električno napeljavo, še vedno delovale. 23 postaj naj bi bilo prenovljenih do konca junija leta 2006. Ostale naj bi bile prenovljene v naslednjih nekaj letih (BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005).

Poleg zgoraj omenjenih naprav, ki merijo in beležijo spremembe vodne gladine, pa je potreben še sistem obveščanja. Dokler ne bo zgrajen sistem obveščanja, bodo morebitne prizadete države obveščali centri iz Japonske in Havajev. 25 držav ob Indijskem oceanu želi prejemati obvestila o prihodu tsunamija. Najpomembnejše pri sistemu za nadzor nad tsunamiji je, da pridejo informacije o morebitnem tsunamiju čim hitreje do prebivalcev prizadetih območij, kar pa je tudi najtežje. Vsaka država mora poskrbeti za svoj obveščevalni sistem. Tajska je npr. namestila 76 siren po obalah in otokih, poleg tega je izvedla še nekaj vaj za primer tsunamija. Prebivalce ogroženih območij pa je potrebno čimprej izobraziti, kaj naj storijo v primeru sproženega alarma. Začeti je treba že pri otrocih (BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005).

Pri izgradnji sistema za spremljanje tsunamijev državam Indijskega oceana pomagajo Združeni narodi (BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005).

Slika 17: Opozorilna tabla z navodili za primer tsunamija

Vir: BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005

4. 3. Nastanek tsunamija v Indijskem oceanu

(Indian ocean earthquake 2004, 2004)

Vzrok za nastanek tsunamija v Indijskem oceanu je podmorski potres z epicentrom severozahodno od Indonezijskega otoka Sumatre, oziroma severno od otoka Simeulue. Hipocenter potresa je bil na $3^{\circ} 19$ s. g. š. in $95^{\circ} 51$ v. g. d., 160 km od Sumatre v globini 30 km. Potres so čutili v Bangladešu, Indiji, Maleziji, Mjanmaru, Singapurju, na Tajskem in Maldivih. Do observatorija na ljubljanskem Golovcu so potresni valovi potovali 12 minut in 8 sekund, kar pomeni, da so potovali s povprečno hitrostjo 12,2 km/s (Agencija republike Slovenije za okolje, Posledice tsunamija ob potresu 26. 12. 2004 v Indoneziji, 2004).

Žarišče potresa je nastalo v vulkansko potresnem pasu, ki obkroža Tihi ocean in ga imenujemo ognjeni obroč. Potres je nastal ob zahodni obali severnega dela indonezijskega otoka Sumatre med Indo-avstralsko in Evrazijsko litosfersko ploščo. Indonezijsko otočje uvrščamo v Tihomorski potresni pas, ki je po sproščeni potresni energiji, daleč na prvem mestu v svetovni seizmičnosti. Tu se sprosti prek 70 % celotne potresne energije.

Potres imenovan tudi Sumatra-andamanski potres se je pojavil 26. 12. 2004, ob 00:58:53 po Evropskem času po Greenwichu, oziroma ob 07:58:53 po lokalnem času. Potresni sunek naj bi

trajal kar okoli 10 minut, kar je zelo dolgo, glede na to, da ponavadi potresi trajajo le okoli nekaj sekund.

Najprej so bili znanstveniki mnenja, da je potres šibkejši, kot se je kasneje izkazalo. Prvotno so mu pripisali magnitudo 8,1 po Rihterjevi lestvici. Kasneje pa so ugotovili, da je bil potres precej močnejši, vendar si glede njegove moči, niso bili popolnoma enotni. Znanstveniki iz tihoocéanskega obveščevalnega centra so mu pripisali 9,3 stopnje po Rihterjevi lestvici, medtem ko so mu znanstveniki iz ameriškega geološkega združenja pripisali deveto stopnjo po Rihterjevi lestvici. Znanstveniki so se domenili, da mu bodo pripisali moč 9,15 stopnje po Rihterjevi lestvici in tako ubrali srednjo možnost. Potres je bil četrti najmočnejši potres od leta 1900 (ostali potresi so bili na Kitajskem in na Japonskem). Tudi ostali trije potresi so povzročili tsunamije, vendar pa je ta terjal največ smrtnih žrtev, verjetno zato, ker so danes obale gosteje poseljene. Tako ga po moči kot tudi po načinu nastanka (cone podiranja) lahko primerjamo le s potresi 22. maja 1960 v Čilu (magnituda 9,5 najmočnejši izmerjen potres v zgodovini, med 4000 in 5000 žrtev, tsunami je povzročil gmotno škodo na Japonskem, Havajih, Filipinih in v ZDA, aktivirala se je cona v dolžini 1600 km), potresom 28. marca 1964 na Aljaski–Prince William Sound (magnituda 9,2, 115 mrtvih, zaradi utekočinjenja tal so nastale v tleh 15 m globoke in 10 m široke razpoke, v prelomni coni so nastali 6 metrski navpični in vodoravni premiki, tsunami pa je dosegel višino do 8 m), potresom 9. marca 1957 na Aljaski–otočje Andreanof (magnituda 9,1, brez žrtev, tsunami do 15 m, premiki tal do 5 m) in potresom 4. novembra 1952 na Kamčatki (magnituda 9,0, tsunamiji do 13 m visoki). Težko si predstavljamo, da bi žarišča teh potresov nastajala na naseljenih območjih, saj bi to pomenilo vsako leto nekaj deset tisoč žrtev, tako pa je povprečno število žrtev ob potresih v 20. stoletju približno 16.000 letno (Agencija republike Slovenije za okolje, Posledice tsunamija ob potresu 26. 12. 2004 v Indoneziji, 2004).

Zaradi potresa je nastal tsunami visok do 30 metrov, ki je terjal smrtne žrtve v 8000 km oddaljenem kraju v Južni Afriki, v Port Elizabethu.

Pojavile so se govorice iz ameriške ambasade na Kitajskem, da naj bi bila potres in tsunami načrtno (umetno) povzročena z jedrsko bombo. Britanci naj bi preiskovali naprave proti tsunamiju, vendar to naj ne bi bilo res.

Analize potresnega sunka so pokazale, da je žarišče nastalo ob coni podiranja v smeri severozahod–jugovzhod s horizontalnimi pritiski v smeri severovzhod–jugozahod.

Indonezija leži med Tihoocéanskim obročem ognja (ki poteka preko severovzhodnega dela otokov in čez Novo Gvinejo) in med Alpidskim pasom (ki poteka preko južnega in zahodnega dela Sumatre, čez Javo, Bali, Flores in Timor). Decembrski potres leta 2004 je nastal na Alpidskem pasu.

Potres je bil nenormalnih razsežnosti. 1200 km dolg podvodni greben je zdrsnil 15 metrov globoko tam, kjer se indijska plošča podriva pod burmansko ploščo. Zdrs je potekal v dveh fazah z razmakom nekaj minut. Najprej se je prelomil 100 km širok in 400 km dolg greben, 30 km pod morsko gladino, severozahodno od province Aceh. To naj bi bil največji premik, ki je nastal zaradi potresa, odkar beležijo potrese. Prelom se je pretrgal s hitrostjo 10.000 km/h. Druga faza se je začela čez približno 100 sekund pri Nikobarskih in Andamanskih otokih. Drugi zdrs je potekal počasneje od prvega, ocenili so, da naj bi dosegel hitrost okoli 7.460 km/h.

Potres je bil posledica podiranja indo-avstralske litosferske plošče pod evrazijsko ploščo. Proces podiranja poteka še danes in je izražen z javanskim globokomorskim jarkom. Zaradi močnih tektonskih napetosti se to ozemlje počasi dviguje.

Podrobnejše lahko natanek potresa pripišemo manjšim tektonskim ploščam, ki gradijo to ozemlje. Tektonika tega območja je posledica medsebojnega delovanja avstralske, javanske in evrazijske plošče v kombinaciji z indijsko in burmansko ploščo. Indijska in avstralska plošča, ki se stikata v jarku sunda, se gibljeta proti severovzhodu s približno hitrostjo okoli 6 cm/leto, proti burmanski plošči. Ta dogajanja se odražajo v javanskem tektonskem jarku. Ponekod nastajajo transformni prelomi in cone razširjanja, ki ločujejo burmansko ploščo od javanske plošče. Žarišče potresa je nastalo na stičišču med indijsko in burmansko ploščo, vzrok pa je bila sprostitve napetosti, ki sta jih imeli indijska plošča (na kateri ležijo Bengalski zaliv in večji del Indijskega oceana) zaradi podiranja, burmanska (na kateri so Andamanski in Nikobarski otoki ter severni del Sumatre) pa zaradi nadiranja nanjo. Indijska plošča se spušča v Zemljin plašč na območju javanskega tektonskega jarka, ki leži zahodno od žarišča potresa (Agencija republike Slovenije za okolje, Posledice tsunamija ob potresu 26. 12. 2004 v Indoneziji, 2004).

Premik je povzročil valovanje 30 km^3 vode. Tsunami pa naj se ne bi širil iz ene same točke, kot so to predstavljali mediji, ampak prek celotnega 1200 km dolgega premika. Ta potres ogromnih razsežnosti je povzročil trajno povišanje morske gladine za 0,1 mm.

Po potresu se je pojavilo več popotresnih sunkov. Najmočnejši je imel 8,7 stopnje po Rihterjevi lestvici in se je pojavil na otoku Nias, blizu Sumatre. Po svoji moči je bil sedmi največji potres od leta 1900. Ostali so imeli moč do 6,6 stopnje po Rihterjevi lestvici. Indijskoceanski potres se je pojavil tri dni za potresom 8,1 stopnje po Rihterjevi lestvici, v neposeljenem območju Nove Zelandije. To je redek pojav, saj se potresi z močjo nad 8 stopnjo Rihterjeve lestvice, povprečno pojavljajo le enkrat letno. Zanimivo pa je, da je potres nastal točno eno leto po močnem potresu (6,6 stopnje po Rihterjevi lestvici) v mestu Bam v Iranu, kjer je bilo 30.000 mrtvih. Znanstveniki se bojijo, da bi zaradi popotresnih premikov lahko izbruhnil vulkan Leuser v provinci Aceh na Sumatri, katerega izbruh bi lahko ogrozil cel svet.

Sproščena energija pri potresu naj bi znašala 3,35 exajulov ($3,35 \times 10^{18}$ julov). Ta moč je enakovredna 0,8 gigatonam TNT-ja, oziroma energiji, ki jo ZDA porabijo v enajstih dnevih. Potres je bil tako močan, da je povzročil majhne spremembe v nihanju Zemlje (za okoli 20-30 cm). Potresne valove so zaznali po celem svetu. Celotno površje Zemlje se je v vertikalni smeri premaknilo za 1 cm. Zaradi vpliva potresa na kroženje Zemlje se je dan skrajšal za 2,68 μs (mikrosekunde). Vendar se zaradi privlačnosti Lune, dan vsako leto podaljša za 15 μs tako, da se bodo posledice potresa kmalu izničile. Potres je tudi povzročil odklankanje Zemlje od osi x, za 5-6 cm. Otoki jugozahodno od Sumatre so se premaknili za več kot 20 metrov. Premaknili so se tudi Andamanski in Nikobarski otoki, za 4 metre jugozahodneje. Severni del Sumatre, ki je na burmanski plošči, naj bi se premaknil za 36 metrov jugozahodno, kar pomeni, da je pod morsko gladino nekaj več ozemlja. Podmorske raziskave so pokazale, da so ostale posledice potresa tudi na morskem dnu. Nastala je 1500 metrov dolga podmorska veriga.

V globoki vodi ima tsunami večjo hitrost in manjšo višino. Indijskoceanski tsunami je imel na odprtem morju le 60 cm višine. Moč tsunamija je bila ocenjena na 5 megaton TNT-ja, kar je več

od dvakratne količine uporabljenega v drugi svetovni vojni, vendar naj bi imel tsunami nekajkrat manj moči kot sam potres. Tsunami je segel do 2 km v notranjost celin.

1200 km dolg zdrs zaradi potresa je bil orientiran v smeri sever-jug, zato se je tsunami hitreje širil v smeri vzhod-zahod. Bangladeš je država, ki leži v severnem delu Indijskega oceana in kljub nizkim obalam ni bila huje prizadeta. Somalija, ki je precej dlje, se pa nahaja v zahodnem delu Indijskega oceana in je bila bolj prizadeta kot Bangladeš. Tajsko je kasneje, kot bi pričakovali, dosegel tsunami (čez 2 uri), saj je tsunami izgubil hitrost v plitvem Andamanskem morju. Posledice so čutili tudi v Tihem oceanu. Na obalah Severne in Južne Amerike, se je gladina morske vode dvignila za okoli 20-40 cm. V Mehiki pa so namerili 2,6 m visok tsunami.

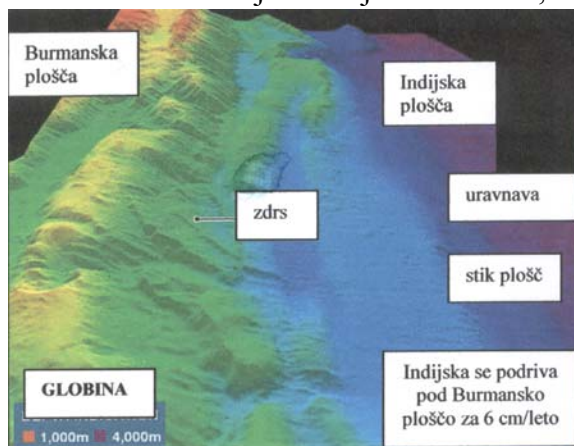
Tabela 7: Hitrost in valovna dolžina tsunamijev v različnih globinah morja

Globina (m)	Hitrost (km/h)	Valovna dolžina (km)
7000	943	282
4000	713	213
2000	504	151
200	159	48
50	79	23
10	36	10,6

Vir: Agencija republike Slovenije za okolje, Posledice tsunamija ob potresu 26. 12. 2004 v Indoneziji, 2004

Morska voda naj bi se nekaj minut pred prihodom tsunamija ponekod umaknila stran od obale do 2,5 km. Mnogo ljudi je takrat nabiralo nasedle ribe in ni prepoznalo znamenja, ki napoveduje prihod tsunamija. Nekaj ljudi je le prepoznalo ta znak, in le-ti so opozorili ljudi na plaži, da so se lahko še pravi čas umaknili.

Slika 18: Vzrok nastanka tsunamija v Indijskem oceanu, 26. 12. 2004

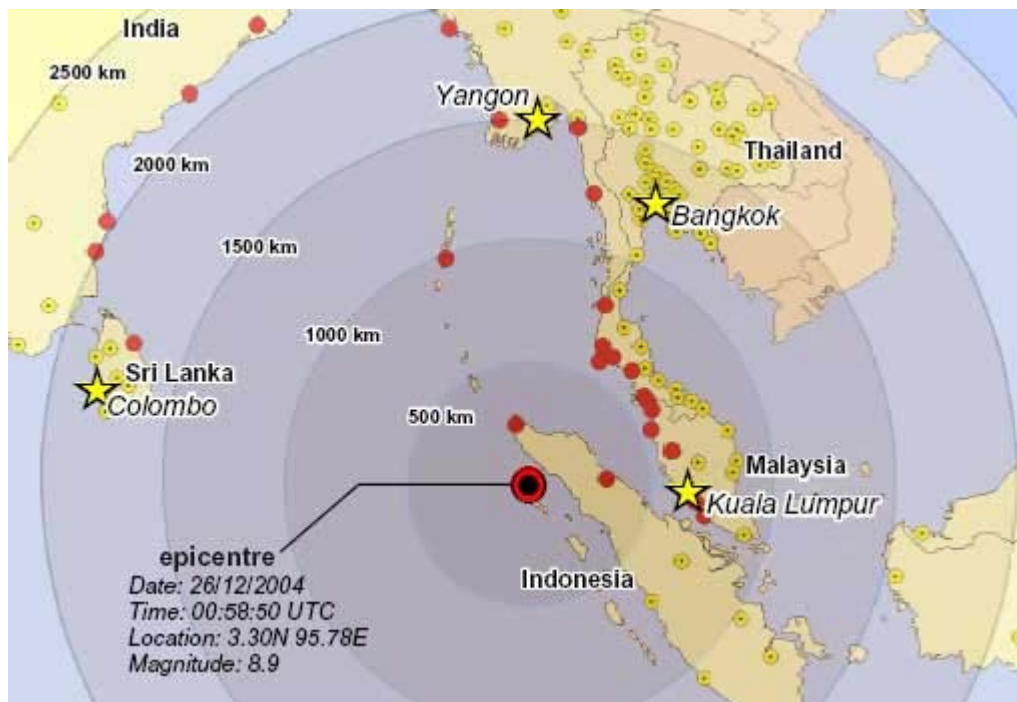

Vir: BBC, Tsunami: Anatomy of a disaster, 2005

Slika (slika 18) prikazuje stik dveh tektonskih plošč: indijske tektonske plošče in burmanske tektonske plošče. Indijska tektonska plošča se podriva pod burmansko tektonsko ploščo. Na

indijski tektonski plošči se je v dolžini 1200 km, 26. 12. 2004 sprožil podmorski zdrs, ki je povzročil premik morske mase.

Slika 19: Epicenter potresa, 26. 12. 2004

Vir: Locations of tsunامي, 2004

Slika (slika 19) prikazuje epicenter potresa in razdalje med posameznimi kraji (državami). Maldivi so oddaljeni okoli 2200 km od epicentra. Tsunami se je hitreje širil v smeri vzhod-zahod, saj je bil nastali podvodni premik ob potresu orientiran v smeri sever-jug. Proti zahodu se je širil hitreje, saj ni imel na poti nobenih ovir, na vzhodu pa je bil polotok, ki je delno omilil širjenje v tej smeri.

Tsunami je Maldivi dosegel 26. 12. 2004, ob 9:20 po lokalnem času. To je tri ure in osemnajst minut po potresu blizu Sumatre. Na različnih lokacijah na Maldivih je dosegel različno višino. Višino je skupina raziskovalcev tsunamija v Indijskem oceanu merila na 59 otokih. Ta naj bi znašala od 0,65 m na Južnem Male atolu do 4,43 m na atolu Fanadhoo. Po podatkih UNEP-a naj bi povprečna višina merila od 2 do 2,5 m. Višina tsunamija se je manjšala od vzhoda proti zahodu (Tsunami on the Maldives, 2006).

Tsunamiji naj bi bili trije, med njimi pa naj bi bil časovni razmik 30-ih minut. Hujše posledice so bile zabeležene na vzhodnem delu države, poplavljeni pa so bili vsi otoki. Ob 9:20 je bilo obdobje oseke, zato je bila škoda manjša, kot bi bila, v primeru visoke plime (Maldives after tsunami, 2006).

4. 4. Posledice tsunamija

(Indian ocean earthquake 2004, 2004)

Posledice tsunamija so bile katastrofalne. Decembrski tsunami je bil najbolj uničujoč tsunami v vsej zgodovini.

Zaradi potresa in tsunamija je umrlo 230.000 (neuradno 283.100) ljudi. 14.100 naj bi bilo še pogrešanih, 1.126.900 ljudi, pa so morali evakuirati. Med žrtvami je bila tretjina otrok, saj je za prizadete države značilno, da imajo veliko otrok, poleg tega so bili ti najbolj ranljivi in niso znali plavati. Med žrtvami je bilo kar štirikrat več žensk, saj so čakale ribiče, da se vrnejo iz jutranjega ribolova ali pa so bile doma in so pazile otroke. Med žrtvami je bilo tudi 9000 turistov, ki so bili večinoma iz Evrope. Največ žrtev je bilo iz Švedske, 543, od tega je bilo 122 otrok. Okoli 500 žrtev pa je bilo iz Nemčije.

Tabela 8: Prizadete države (turisti so zajeti v kategoriji "skupaj")

Država	mrtvi	poškodovani	pogrešani	preseljeni
Indonezija	130.736	167.736	37.063	500.000
Šri Lanka	35.322	35.322	21.411	516.150
Indija	12.405	18.045	5.640	647.599
Tajska	5.395	8.212	8.457	7.000
Maldivi	82	108	26	15.000
Somalija	78	289	-	5.000
Myanmar	61	400-600	200	3.200
Malezija	69	75	299	6
Tanzanija	10	13	-	-
Sejšeli	3	3	57	200
Bangladeš	2	2	-	-
JAR	24	2	-	-
Jemen	2	2	-	-
Kenija	1	1	2	-
Madagaskar	-	-	-	1000
skupaj	~230.507	~125.000	~45.752	~1.680.000

Vir: Indian ocean earthquake 2004, 2004

Prizadetim državam so bile nakazane tri milijarde dolarjev pomoči. Največ je prispevala Avstralija (819, 9 milijonov \$), Nemčija (660 milijonov \$), Japonska (500 milijonov \$), Kanada (425 milijonov \$), Norveška (170 milijonov \$), ZDA (35 milijonov \$), Svetovna banka (250 milijonov \$). Kasneje so ZDA zaradi pritiska ostalih držav zvišale svojo pomoč na 950 milijonov \$.

Na Šri Lanki je bilo 66 % ribiške infrastrukture uničene. Ribišstvo pa tam zaposluje 250.000 ljudi. Poleg ribištva je bil prizadet še turizem. Vendar v večini prizadetih držav turizem nima pomembne vloge. Izjema so le Maldivi.

Velik je bil tudi vpliv na okolje. Mnogo let bo preteklo, preden si bodo rastline in prst opomogli.

Prst je bila erodirana, kar pa jo je ostalo, je bila zasoljena. Poleg tega je tsunami s seboj prinesel veliko umazanije, odpadkov, ki jih je na svoji poti dobesedno odplaknil. Med umazanijo in odpadki je bilo tudi nekaj strupenih snovi, predvsem azbest, ki se uporablja predvsem pri gradnji streh. Azbest je eden izmed povzročiteljev bolezni moderne dobe, raka (Maldives after tsunami, 2006).

Rastje je bilo zaradi zasoljene in umazane prsti prizadeto. Mnoge rastline, predvsem kulturne, so odmrle, zaradi prevelike koncentracije soli v prsti.

Zanimivo pa je, da med živalmi ni bilo skoraj nobenih žrtev. Živali naj bi imele šesti čut. Znanstveniki so mnenja, da so živali zaznale spremembe tresljajev (vibracij) Zemlje, poleg tega so slišale še zvok, ki ga človek ne more zaznati. V naravnem rezervatu Yale, ki je največji naravni rezervat na Šri Lanki, je bilo 40 ljudi mrtvih, živali pa so vse preživele. Oskrbniki živali so opazili čudno vedenje živali pred prihodom tsunamija: sloni so glasno trobili in tekli stran od obale na višje ležeče območje, flamingi so odleteli stran od obale, živali v kletkah so se skrile v svoje brloge in niso hotele več priti ven. Nekateri lastniki psov so hoteli ravno pred prihodom tsunamija peljati svoje pse na sprehod, vendar le-ti niso hoteli ven (Mott, 2005).

Zbiralniki pitne vode so bili zmešani s slano vodo (zasoljeni) in s fekalijami ter odpadki. Poleg tega je pitna voda na Maldivih že od nekdaj zelo ranljiva (Maldives after tsunami, 2005).

Tsunami je, tako kot je značilno za vse velike katastrofe, odprl številna vprašanja, ki si bi jih bilo potrebno zastaviti že prej: kako bi rešili problem z odpadki, odpadno in pitno vodo, kako bi zaščitili obale pred erozijo ... Poleg tega je zelo pomembno, da se zgradi sistem v Indijskem oceanu za obveščanje o prihodu tsunamija (Maldives after tsunami, 2005).

Mnogo ljudi še vedno trpi zaradi psiholoških travm. Ker so bile prizadete globoko verne države, so mnenja, da jih je tsunami prizadel zaradi toleriranja (po njihovem mnenju) neprimerne obnašanja t. i. "zahodnih" turistov (Maldives after tsunami, 2005).

Posledice bi lahko bile manjše. Vzroki za tako hude posledice so deloma tudi antropogeni. Mnogo koralnih grebenov je bilo zminiranih zaradi poglabljanja morja, zaradi lažjega plutja ladij, saj gre čez Indijski ocean pomembna prometna pot. Koralni grebeni bi zmanjšali (in ponekod tudi so) posledice tsunamija. Poleg tega je bilo mnogo mangrov posekanih. Mangrove pa so sposobne omiliti moč tsunamija do 85 %.

Izredno stanje je bilo razglašeno na Šri Lanki, v Indoneziji in na Maldivih.

4. 5. Posledice tsunamija na Maldivih (Maldives after tsunami, 2005)

Po mnenju organizacije Združenih narodov so bili Maldivi kljub temu, da to ni bilo nikoli predstavljeno v medijih, najbolj prizadeta država zaradi tsunamija. Po izračunih Azijske razvojne banke je bilo povzročene škode za dve tretjini BDP-ja.

Komunikacija med otoki je bila prekinjena po tsunamiju kar za deset ur. Zato je bilo težko zbirati podatke o morebitnih pogrešanih in o škodi. V medijih se je zato poročalo, da Maldivi niso hudo prizadeti, kasneje pa se je pokazalo ravno obratno. Problem s komunikacijo so na večini otokov rešili v enem dnevu, tako da je bila pomoč v 24 urah poslana na otoke.

Izvedli so raziskave s področja posledic tsunamija. Pri raziskavah o povzročeni škodi so sodelovali: UNEP (United Nation Environment Programm), WHO (World Health Organization), USGS (United States Geological Survey), Ministrstvo za okolje, Ministrstvo za turizem, Ministrstvo za ribištvo, Organizacija za kmetijstvo in vodne vire, Ministrstvo za komunikacije, znanost in tehnologijo, Vodna in sanitarna inšpekcija, Oddelek za meteorologijo, Okoljevarstveni raziskovalni center in Oceanografski raziskovalni center.

Od 21. do 27. februarja so se na Maldivih raziskovalcem UNEP-a pridružili še raziskovalci iz inštitucij WHO in USGS. Raziskave so izvedli na šestnajstih otokih in na osmih atolih. Raziskave so vključevale: geologijo, podtalnico, odpadke, odpadno vodo, biodioverzitetu, industrijo, domove in zaščito okolja.

Po podatkih UNEP/OCHA so posledice tsunamija po posameznih državah naslednje:

- Šri Lanka je imela za 4,5 % BDP-ja škode;
- Indonezija za 2,6 % BDP-ja škode;
- Maldivi za 62 % BDP-ja škode.

V prilogi (priloga 2) je priložena Karta smeri prihoda in višine tsunamija ter povzročene škode na Maldivih. Na njej je označena smer prihoda tsunamija. Ob vsakem atolu je napisana tudi višina, ki jo je tsunami tam dosegel. Z različnimi barvami krogcev (rdeča, modra in rumena) je označeno, v kolikšni meri je bil otok poplavljen. Rdeč krogcec označuje, da je bil otok popolnoma poplavljen, moder krogcec pomeni, da je bil otok precej poplavljen, rumena barva pa označuje otoke, ki so bili le malo poplavljeni. Huje so bili poplavljeni otoki na vzhodu, saj je od tam prišel tsunami. Zahodni otoki so bili delno zaščiteni, zato so utrpeli večinoma manjšo škodo. Na karti je označena tudi najvišja višina vala na posameznem atolu. Po podatkih japonskih raziskovalcev (Japan Research Team 2005) je imel tsunami najvišjo višino na Fonadhoo otoku (do 4,4 m), najmanjšo višino pa na otoku Ganu (1 m). Z znakom < pa so označena območja, ki so utrpela hujšo škodo zaradi visoke višine valov, goste poseljenosti in nizkih obal.

Slika 20: Posledice tsunamija na Maldivih

Vir: Egan, 2005

Maldivi so kljub katastrofalnim posledicam imeli srečo, posledice bi bile lahko, glede na to, da so najnižja država na svetu, veliko hujše. Otočje je namreč zelo razpršeno, tako da so bili močnejše prizadeti otoki na vzhodni strani, kot tisti na zahodni. Otočja so sestavljena iz večih atolov, zgrajenih iz koralnih grebenov, le-ti pa so delno zavarovali otoke pred tsunamijem. Koralni grebeni so delovali približno tako kot so valobrani zaščitili glavni otok (mesto) Male, katerega je bilo poplavljen le dve tretjini in ni utrpel večje škode, kljub temu, da ni nič višji kot ostali popolnoma poplavljeni otoki. Znanstveniki ocenjujejo, da bi bila sicer polovica otoka popolnoma uničena. Sicer pa naj bi za nekaj trenutkov iz obličja Zemlje izginilo 40 % otokov.

Slika 21: Glavno mesto Male po tsunamiju

Vir: Egan, 2005

A kljub vsemu so bile posledice za Maldive katastrofalne. Te so bile tako hude, da je vlada mnenja, da bi bilo potrebno ponovno izrisati zemljevid Maldivov. Morje je odnašalo droben koralni pesek in ga nanašalo drugam. Tako so se spremenile oblike otokov. Primer tega je turistični otok Hakuraa na jugu Maldivov. Otok je imel polkrožno obliko, tsunami je iz njegovega srednjega dela odnesel tone peska. Ponekod je tsunami "prestavil" otok za 30 metrov. Nekaj nekdanj kopnih predelov pa je danes pod morsko gladino (Reuters, 2005).

Po mnenju predsednika vlade Ahmeda Shaheeda so se Maldivi v trenutku vrnili za dvajset let nazaj na področju socialno-gospodarskega razvoja. Tretjina prebivalcev je bila hudo prizadeta. Škoda je bila ocenjena na 4,8 milijard ameriških dolarjev, kar znaša več kot polovica BDP-ja na Maldivih (BBC, Maldives set back for 20 years, 2005).

Posledice tsunamija na Maldivih:

- 82 ljudi je umrlo (od tega 3 turisti);
- 26 oseb še vedno pogrešajo;
- 80 % otokov, je bilo neposredno prizadetih;
- polovica otokov je bila trajno poškodovanih (poškodovana pristanišča, odlagališča odpadkov, tsunami je odplaknil kar 290.000 m³ odpadkov, poškodovani so bili tudi valobrani ...);
- 53 otokov je bilo huje prizadetih;
- 20 otokov pa je bilo popolnoma uničenih;
- od 87 turističnih otokov je bilo prizadetih 19;
- 8 % prebivalcev je bilo evakuiranih, 14 otokov pa je bilo popolnoma evakuiranih;
- 79 otokov (od 199 poseljenih) je ostalo brez pitne vode, kar pomeni, da je brez pitne vode ostala petina prebivalcev;
- 26 otokov je ostalo brez elektrike;
- 24 otokov je ostalo brez telefonskih povezav;
- 4 otoki so ostali brez kakršnekoli komunikacijske povezave;
- vsaka tretja hiša je bila poškodovana;
- na 50 otokih so bile uničene šole, bolnišnice in lekarne;
- določeni otoki so bili dobesedno zravnani v zemljo. Od njih ni ostalo popolnoma nič (Maldives-Life after tsunami, 2005).

Kljub temu, da se število žrtev ne zdi veliko v primerjavi z ostalimi prizadetimi državami, pa je treba upoštevati dejstvo, da imajo Maldivi le 349.106 prebivalcev. Po mnenju Združenih Narodov so bili Maldivi od vseh držav najbolj prizadeti, saj imajo zelo malo kopne površine (le 0,3 % je kopne površine), ki pa je bila praktično vsa poplavljen. Ostale države (Šri Lanka, Indija, Tajska, Indonezija ...) so imele le del obali poplavljen, ostala zemlja pa je bila nepoškodovana. Tako je bila na Maldivih poleg smrtnih žrtev in škode še zasoljena prst in zato za nekaj let uničen pridelek, nekateri otoki so še vedno poplavljeni, tako da je bilo potrebno 12.500 prebivalcev preseliti. Pojavila pa se je tudi erozija obal. Nekateri otoki so se zato delno preoblikovali. Prizadet je bil tudi turizem, od katerega je država močno odvisna, veliko turistične infrastrukture je bilo namreč poškodovane, poleg tega je bila prizadeta tudi druga najpomembnejša gospodarska panoga ribištvo, saj je bilo uničenih veliko ladij in čolnov.

Slika 22: Na Maldivih je bilo močno prizadeto tudi ribištvo, saj je bilo uničenih mnogo čolnov

Vir: Egan, 2005

Pojavljajo se tudi okoljski problemi. Korale so zelo občutljive na onesnaževanje. Tsunami pa je odplaknil odpadke v morje, tako da so nekatere korale začele odmirati, vendar biologi zaenkrat še niso odkrili množičnega pogina koral. Poginilo pa je mnogo morskih organizmov, predvsem rib, saj jih je tsunami naplaval na kopno. Slana voda je zasolila večino poljedelsko ugodne prsti, ki jo je na Maldivih že tako malo. Potrebno bo veliko let, da se bo kmetijstvo vrnilo v staro stanje.

Slika 23: Uničeno rastje in bungalovi

Vir: Egan, 2005

Pozitivno pa je, da na Maldivih vsak otok deluje kot samostojna celota. Vsak otok ima svoj električni generator, tovarno za razsoljevanje vode, odlagališče odpadkov ..., tako da ni bilo epidemij, npr. zaradi zastrupljene vode. Vendar to pomeni, da bo tudi obnova večinoma

prepuščena vsakemu posameznemu otoku. Problem je tudi v dostopnosti otokov, saj so dostopni le z letali ali s čolni, tako da bo obnova potekala zelo počasi.

Otok Kandolhudhoo je danes imenovan kar otok duhov. Otok je preplaval trimetrski val, najvišja točka otoka pa meri le en meter. Trije ljudje so izgubili življenje, 50 jih je bilo poškodovanih, 3500 prebivalcev otoka so preselili na drug otok, povezave z njim so prekinjene, zajetje pitne vode pa je bilo preplavljeno s slano vodo. Ameriškega admirala Maxa Andrewsja je otok spominjal na izpraznjena vojna mesta Iraka. Razliko je videl edino v tem, da so v Iraku uničena posamezna mesta, tukaj pa je uničeno vse (Kandholhudhoo: The ghost island of Maldives, 2005).

Na prizadeto območje Šri Lanke in Maldivov je bilo poslanih 1000 ameriških vojakov, ki naj bi pomagali pri obnovi.

Mnogo ljudi pa poleg neposredne (fizične in finančne) pomoči potrebuje še psihično pomoč. Veliko ljudi namreč podoživlja psihične travme zaradi tsunamija. Predvsem manjše otroke, ki so v tragediji izgubili svoje starše, je še vedno močno strah morebitnega prihoda novega tsunamija. Potrebovali bi veliko prostovoljcev (socialnih delavcev), ki bi preživelim olajšali življenje. Nekaj prostovoljcev je bilo poslanih na prizadeta področja, vendar so jih usmerjali na (številčno) "bolj" prizadeta območja (Šri Lanko, Tajsko, Indijo ...).

Za Maldivčane je katastrofa še večja, saj popolnoma drugače pojmujejo dom kot v zahodnem svetu. Pri nas je dom prostor kjer prebivamo, na Maldivih ima širši pomen. Na Maldivih živi veliko družinskih članov pod eno streho, glede na to, da imajo povprečno 5 otrok, poleg tega pa tudi stari starši živijo doma. Maldivčani imajo doma še, lahko bi mu rekli, proizvodnji prostor. Doma namreč ženske izdelujejo različne izdelke (npr. iz kokosovih palm), ki jih nato prodajajo turistom. Ženske morajo namreč v muslimanskem svetu biti večinoma doma in ne smejo opravljati poklica. Tako ženske tudi doma pridelujejo zelenjavo in sadje za prodajo, očistijo ribe, tako da so pripravljene za prodajo ... Vsa ta industrija je bila prekinjena zaradi tsunamija. 20.500 ljudi je namreč ostalo brez svojih domov. Še danes pa jih 13.000 živi v zavetiščih. Da je njihova stiska še večja, Maldivčani večinoma ne hranijo privarčevanega denarja v banki, ampak doma, tako da je tsunami odplaknil večino njihovih prihrankov ... Doma imajo Maldivčani tudi zbiralnike za deževnico, ki so bili večinoma uničeni, tako da so ostali brez pitne vode na večini otokov (Bindloss, 2005).

4. 5. 1. Vpliv tsunamija na turizem na Maldivih

Maldivi so bili najbolj prizadeta država. Ne samo zaradi okoljskih problemov (zasoljena prst, malo nepoplavljenega ozemlja, uničeno rastje, hiše ...), ampak tudi zaradi velike vloge turizma v njihovem gospodarstvu.

Promet in turizem v posameznih prizadetih državah prineseta:

- 74,1 % BDP-ja na Maldivih;
- 14,7 % BDP-ja v Maleziji;
- 12,2 % BDP-ja na Tajskem;
- 10,8 % BDP-ja na Šri Lanki;
- 10,3 % BDP-ja v Indoneziji in

- 4,9 % BDP-ja v Indiji po podatkih World Travel Organization (Tsunami on Maldives and on Sri Lanka, 2005).

Da je bila katastrofa še večja, je pripomoglo tudi to, da se je tsunami pojavil v obdobju visoke turistične sezone (pozimi). Večina turistov namreč prihaja iz severne poloble, kjer so v tem času nizke temperature, ljudje pa takrat z veseljem odhajajo v tople kraje. Takoj po tsunamiju so morali premestiti 300 turistov (Wickramasinghe, 2005).

Ministrstvo za turizem je predvidevalo, da se bo število turistov v letu 2005 zmanjšalo "le" za 25 % (Bindloss, 2005). Dejansko se je število turistov zmanjšalo kar za 35,9 %. Po mnenju predsednika Maumoon Abdula Gayooma se je stanje turizma vrnilo za osem let nazaj. Število turistov se le počasi povečuje (Maldives president says economy struggling to recover tsunami, 2005).

Število turistov se je v trenutku zmanjšalo za polovico (BBC, Maldives set back for 20 years, 2005). December 2004 je edini mesec v letu 2004, ko se je število turistov v primerjavi z letom 2003 zmanjšalo. Število turistov se je zmanjšalo za 23,6 % (Tourism statistics 2005, 2005).

Število sob se je zmanjšalo za 22 % (CBS professor helps rebuilt Maldives tourism after tsunami, 2005).

Povprečna turistična zasedenost sob se je po tsunamiju zmanjšala za 10 % do 15 %. Prihodek od turizma se je v enem letu zmanjšal za več kot 40 milijonov dolarjev, kar znaša 68 % povprečnega BDP-ja. Tako so se Maldivi v trenutku vrnili nazaj za 8 let na področju turizma (Maldives president says economy struggling to recover tsunami, 2005).

19 turističnih otokov od 87 turističnih otokov je bilo hudo prizadetih. Te turistične hotele so zaprli in jih bodo obnovili.

Dve tretjini zaposlenih je v turizmu, ki predstavlja najmočnejšo gospodarsko panogo. Maldivčani skušajo pridobiti nazaj turiste z nižanjem cen do 50 % in na vse mogoče načine vabijo turiste, da jih obiščejo, da bi vsaj malo omilili izpad dohodka zaradi tsunamija. Sporočilo Maldivčanov turistom: "Prosimo Vas, da ne odpovedujete potovanj, saj nam boste le s svojo prisotnostjo lahko pomagali k hitrejši obnovi po tsunamiju". Mnoge turistične agencije namreč preusmerjajo turiste na Sejše, Mauricius in Karibe (CBS professor helps rebuilt Maldives tourism after tsunami, 2005).

Kljub krizi se vlada trudi izpolniti obljubo, da bodo v dveh letih uredili 11 novih turističnih otokov. Nekateri vidijo v krizi pozitivno stvar, menijo namreč, da se bo z obnovo turistične infrastrukture povečala tekmovalnost med otoki, kar je pozitivno. Tako ocenjuje glavni menedžer hotela Banyan (Tourism revival key, 2005).

Turizem na Maldivih se je začel komaj pred dobrimi tridesetimi leti in je bil pred tsunamijem odlično razvit. Zato so Maldivčani pozitivno naravnani in upajo, da si bodo kmalu opomogli. "Ko smo začeli s razvijanjem turizma, so bile v Indijskem oceanu turistično dobro razvite tri destinacije: Sejšeli, Tajska in Šri Lanka. Mi sicer nismo imeli nič, ampak dejali smo si, če so lahko oni uspešni, zakaj ne bi bili še mi?"; pravi Mohamed Umar Maniku, začetnik turizma na

Maldivih, ustanovitelj turističnega otoka Korumbe in predsednik turističnega podjetja Universal (Tourism revival key, 2005).

Sicer pa v hotelu Banyan vsakemu gostu računajo en dolar več na nočitev, za obnovo po tsunamiju. Tudi zaposleno osebje prispeva delež svoje plače za obnovo (Tourism revival key, 2005).

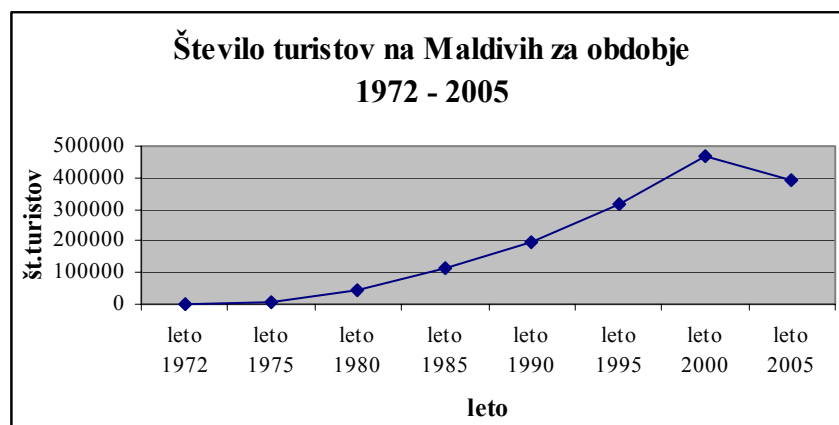
Primer enega izmed uspešnejših obnovljenih turističnih otokov je tudi Klub Med Kani, ki si je izboril 15 milijonov evrov pomoči. Otok so obnovili v stilu polinezijskih vodnih bungalovov.

Tabela 9: Število turistov na Maldivih v obdobju 1972 - 2005

leto	št.turistov
1972	1.096
1975	9.004
1980	42.007
1985	114.600
1990	195.156
1995	315.000
2000	467.000
2005	395.320

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Grafikon 11: Število turistov na Maldivih za obdobje 1972-2005

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Obdobje med letoma 1972 in 2005 je bilo analizirano zato, ker se je turizem na Maldivih začel šele leta 1972, ko je Italijan Georgo Corbin uredil prvi turistični otok.

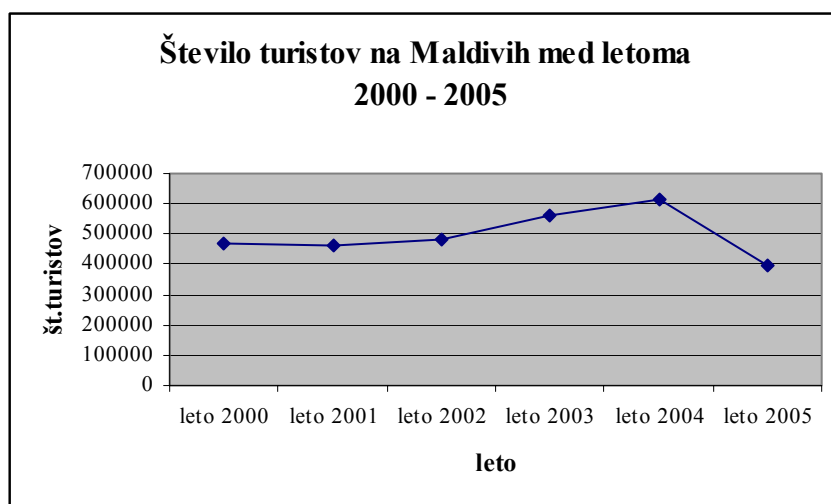
Število turistov je naraščalo vse od leta 1972, ko je bilo na Maldivih le 1096 turistov (grafikon 11), pa do leta 2000, ko so zabeležili 467.000 turistov. Med letom 2000 in 2005 je število turistov upadlo. Katerega leta v obdobju 2000-2005 pa je število turistov močno upadlo, prikazuje naslednji grafikon (grafikon 11).

Tabela 10: Število turistov na Maldivih med letoma 2000 in 2005

leto	št. turistov
2000	467.000
2001	461.000
2002	485.000
2003	564.000
2004	616.716
2005	395.320

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Grafikon 12: Število turistov na Maldivih med letoma 2000 in 2005

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

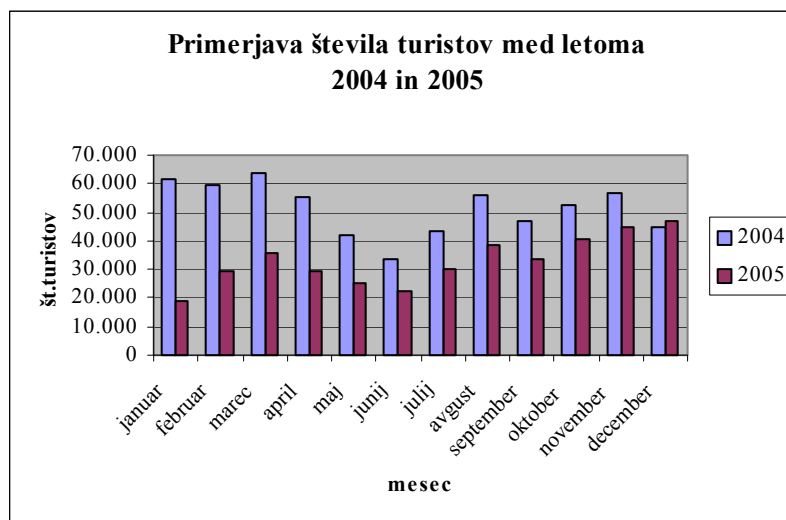
Zgornji grafikon (grafikon 10) prikazuje neposreden vpliv tsunamija, ki je Maldive preplaval konec decembra leta 2004, na turizem na Maldivih. Število turistov se je močno zmanjšalo med letoma 2004 in 2005. Iz 616.716 turistov leta 2004 se je število le-teh v letu 2005 zmanjšalo na 395.320, torej za 35,9 %. Ljudje se očitno bojijo ponovitve katastrofe, poleg tega še nekaj prizadetih turističnih otokov ni v obratovanju. Trenutno (marec 2006) jih ne obratuje le še 9. Leta 2001 je število turistov v primerjavi z letom 2000 upadlo, kar je posledica terorističnega napada na ZDA.

Tabela 11: Primerjava števila turistov in stopnje rasti med letoma 2004 in 2005

Leto	jan.	febr.	mar.	april	maj	junij	julij	avg.	sept.	okt.	nov.	dec.	skupaj
2004	61.861	59.692	63.855	55.396	42.197	33.835	43.527	55.843	46.838	52.511	56.656	44.505	616.716
2005	18.747	29.391	35.742	29.714	25.309	22.590	29.860	38.366	33.748	40.543	44.461	46.849	395.320
rast	-69,7	-50,8	-44	-46,4	-40	-33,2	-31,4	-31,3	-27,9	-22,5	-21,5	5,3	-35,9

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Grafikon 13: Primerjava števila turistov med letoma 2004 in 2005

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

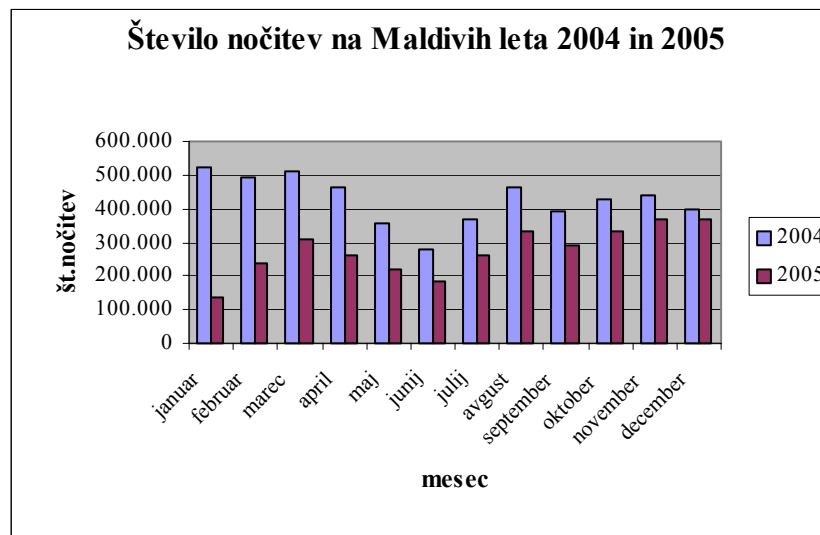
Število turistov se je po tsunamiju (leta 2005) zmanjšalo za kar 35,9 % (tabela 11). To pomeni ogromen izpad dohodkov za Maldivčane, saj je na Maldivih turizem glavna gospodarska panoga. Največje zmanjšanje števila turistov je bilo v mesecu januarju (-69,7 %). Do marca se je število turistov leta 2005 v primerjavi z letom 2004 povečevalo, aprila pa se je razlika spet povečala in je znašala 46,4 %. Do novembra je število turistov leta 2005 v primerjavi z letom 2004 naraščalo, vendar je bilo število turistov še vedno manjše kot v letu 2004. Decembra je število turistov prvič presežlo število turistov v enakem obdobju lanskega leta in je doseglo 5,3 % rast. To lahko pripišemo dejstvu, da je zaradi tsunamija že decembra leta 2004 število turistov močno upadlo. Decembra 2003 je namreč bilo 58.265 turistov, decembra 2004 pa le 44.505 turistov, kar znaša upad skoraj za 24 %.

Tabela 12: Število nočitev na Maldivih leta 2004 in 2005

Leto	jan.	febr.	mar.	april	maj	junij	julij	avg.	sept.	okt.	nov.	dec.	skupaj
2004	522.167	493.438	512.639	463.755	354.010	277.310	369.186	463.496	390.145	428.304	440.732	395.405	5.110.587
2005	135.583	237.565	306.856	259.344	221.029	186.904	259.590	334.646	289.467	335.202	367.022	366.818	3.300.026
rast	-74,0	-51,9	-40,1	-44,1	-37,6	-32,6	-29,7	-27,8	-25,8	-21,7	-16,7	-7,2	-35,4

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Grafikon 14: Število nočitev na Maldivih leta 2004 in 2005

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

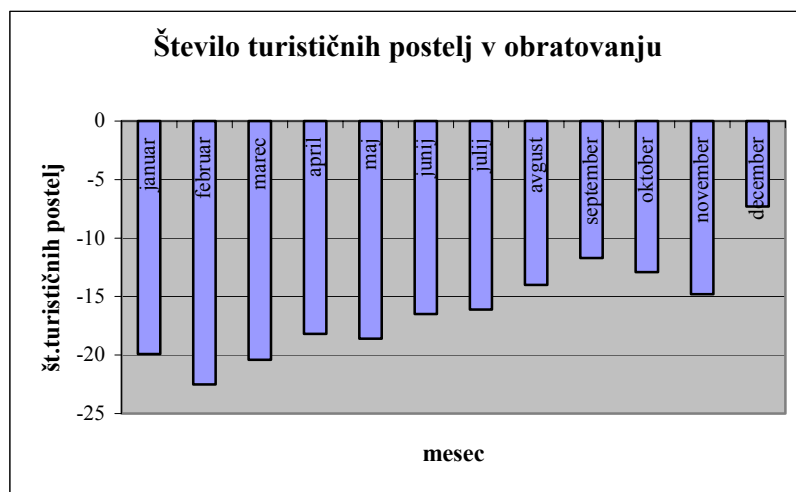
Zanimivo je, da se je število turističnih nočitev zmanjšalo le za 35,4 % (tabela 12), kar kaže, da se je povprečna doba bivanja turistov leta 2005 v primerjavi z letom 2004 podaljšala. Sicer pa je vpliv tsunamija pri številu nočitev še izrazitejši, saj je padec števila le-teh mesec dni po tsunamiju (januarja) znašal kar 74 %. Nato se število nočitev v primerjavi z letom 2004 povečuje, vendar tudi decembra 2005 ni več nočitev, kolikor jih je bilo leto prej. Decembra znaša mesečna rast -7,2 %.

Tabela 13: Število turističnih ležišč v obratovanju

Leto	jan.	febr.	mar.	april	maj	junij	julij	avg.	sept.	okt.	nov.	dec.	skupaj
2004	16.758	16.882	16.888	17.058	16.804	16.104	16.206	16.206	16.076	16.482	16.862	17.128	16.621
2005	13.424	13.076	13.438	13.958	13.674	13.450	13.598	13.930	14.194	14.358	14.368	15.886	13.946
rast	-19,9	-22,5	-20,4	-18,2	-18,6	-16,5	-16,1	-14	-11,7	-12,9	-14,8	-7,3	-16,1

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Grafikon 15: Število turističnih ležišč v obratovanju

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

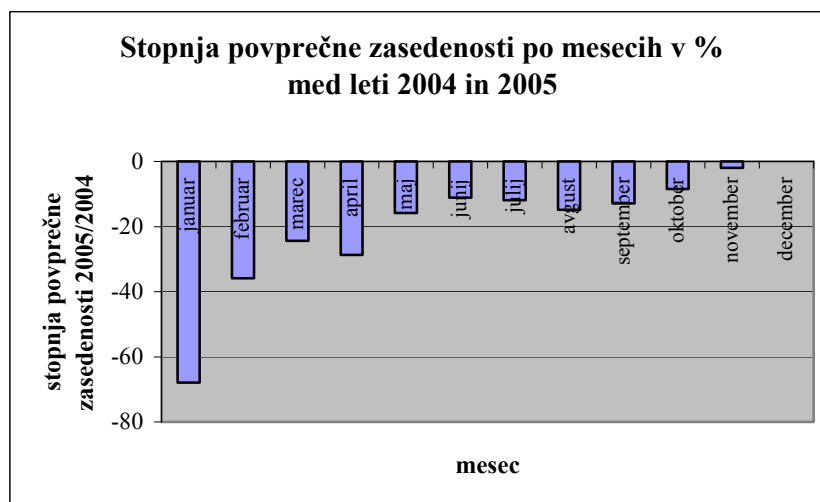
Število turističnih ležišč v obratovanju je presenetljivo največji upad beležilo šele v mesecu februarju (grafikon 15). To verjetno lahko pripišemo temu, da so Maldivi zelo razpršeni otoki, in da so oblasti šele meseca februarja (kapacitete so se takrat zmanjšale za 22,5 %) ugotovile v kakšni meri so poškodovani turistični objekti. V prihodnjih mesecih se razlika med letoma 2004 in 2005 počasi zmanjšuje. Le v oktobru in novembru se pojavi večje odstopanje, kar lahko pripišemo precejšnjemu povečanju števila turističnih ležišč v letu 2004. V mesecu decembru pa se razlika spet zmanjša.

Tabela 14: Stopnja povprečne zasedenosti sob po mesecih v odstotkih med leti 2004 in 2005

Leto	jan.	febr.	mar.	april	maj	junij	julij	avg.	sept.	okt.	nov.	dec.	skupaj
2004	100,5	100,8	97,9	90,6	68,0	57,4	73,5	92,3	80,9	83,8	87,1	74,5	85,1
2005	32,6	64,9	73,7	61,9	52,1	46,3	61,6	77,5	68,0	75,3	85,1	74,5	65,4
rast	-67,9	-35,9	-24,4	-28,7	-15,8	-11,1	-11,9	-14,8	-12,9	-8,5	-2	0	-19,7

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Grafikon 16: Stopnja povprečne zasedenosti sob po mesecih v odstotkih med leti 2004 in 2005

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

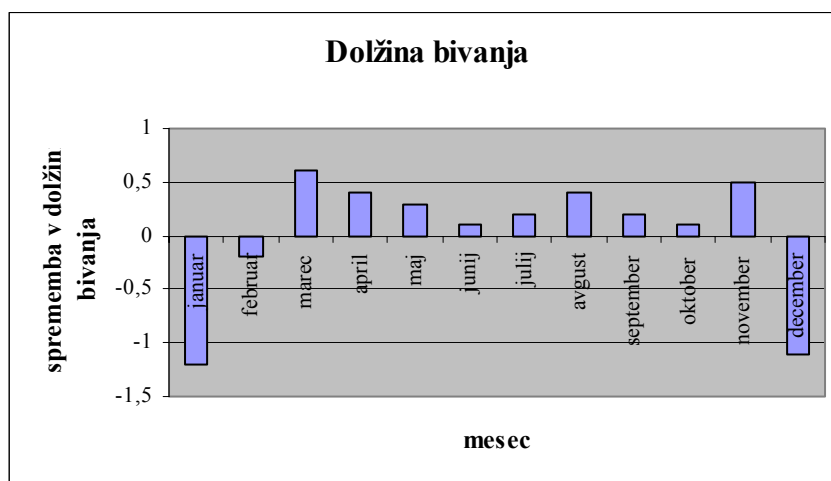
Povprečna zasedenost turističnih objektov se je v letu 2005 zmanjšala za 19,7 % (grafikon 16). Najslabša zasedenost je bila v mesecu januarju. V primerjavi z istim mesecem leto prej, se je zmanjšala za 67,9 %, kar pomeni, da je znašala le 32,6 %. Nato se je povprečna mesečna zasedenost turističnih objektov začela povečevati in razlika med letoma zmanjševati. Meseca decembra se je razlika končno popolnoma izenačila s prejšnjim letom. Res pa je, da se je že decembra leta 2004 število turistov v primerjavi z decembrom leta 2003 zmanjšalo za 23,6 %.

Tabela 15: Povprečna dolžina bivanja na Maldivih

Leto	jan.	febr.	mar.	april	maj	juni	julij	avg.	sept.	okt.	nov.	dec.	skupaj
2004	8,4	8,3	8	8,4	8,4	8,2	8,5	8,3	8,3	8,2	7,8	8,9	8,3
2005	7,2	8,1	8,6	8,7	8,7	8,3	8,7	8,7	8,6	8,3	8,3	7,8	8,3
rast	-1,2	-0,2	0,6	0,4	0,3	0,1	0,2	0,4	0,2	0,1	0,5	-1,1	0,0

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Grafikon 17: Povprečna dolžina bivanja na Maldivih

Vir: Statistics Section Ministry of Tourism, 2006

Zanimivo je tudi, da je leta 2005 dolžina bivanja turistov na Maldivih v večini mesecev daljša kot v prejšnjem letu. Le v januarja, februarju in decembru je ta dolžina krajša kot prejšnje leto. Morda lahko te razlike pojasnimo s tem, da so po tsunamiju na Maldive hodili razni raziskovalci, ki so za svoje raziskave rabili več časa. Poleg tega je bilo kar nekaj turističnih objektov praznih, tako da so lahko turisti brez težav podaljšali svoje bivanje na Maldivih. Povprečna letna dolžina bivanja je nespremenjena v obeh letih, kljub temu, da je dolžina bivanja manjša le v treh mesecih. Razlike ni zato, ker je odstopanje meseca januarja in decembra veliko (1,2 %), v ostalih mesecih pa znaša le nekaj desetink.

4. 5. 2. Pregled današnjega stanja turističnih otokov (Bindloss, 2005)

Turistični otoki so bili prizadeti povsod po otočju. Vendar so bili najbolj prizadeti turistični otoki na vzhodnem delu otočja, predvsem pa otoki Južnega in Severnega Male atola. Precej poškodovana turistična infrastruktura pa je bila tudi na Ari in Baa atolu, Dhaalu atolu in Meemu atolu.

Najbolj so bili prizadeti vodni bungalovi, katere je tsunami dobesedno odnesel s seboj. Voda je odnašala opremo iz sob, pohištvo, poškodovala je generatorje za elektriko, zasolila pitno vodo, prst, poškodovala pristanišča ...

Poškodbe turističnih otokov so večinoma že bile ustrezno sanirane, tako da turisti ne bodo opazili večjih sprememb, nastalih zaradi tsunamija. Danes (april 2006) ne obratuje sedem turističnih otokov: Kandooma, Rihiveli, Reethi Rah, Klub Med Kani, Klub Med Faru, Gasfinolhu in Otok zabave Fesdu (Modes, 2006).

Glavno mesto Male

Čeprav otoka Maleja ne obdaja koralni greben, je bilo mesto rahlo poškodovano, saj so ga ubranili umetni valobrani. Mnogo bark in čolnov je nasedlo, električna napeljava je bila poškodovana, a je bila v nekaj urah že popravljena. Noben hotel na Maleju ni bil poškodovan.

Severni Male atol

Severni Male atol je bil prvi atol, ki ga je dosegel tsunami. Letališče Hulhule, otok Viligili in otok Male so bili manj poškodovani, večina turističnih otokov pa je bila huje prizadetih. Med bolj prizadetimi turističnimi otoki so bili: Taj Coral, Boduhithi Club in Club Med Faru. Najbolj pa sta bila prizadeta "domačinska" otoka Huraa in Dhiffushi, kjer je bilo preseljenih 600 ljudi.

Nekaj manjših poškodb koral je bilo opaženih v neturističnih delih koralnih grebenov. Turistično obiskani deli koralnih grebenov so ostali nepoškodovani.

Delujoči turistični otoki nižjega cenovnega razreda:

- Poletna otoška vas,
- Sončni Asdu otok,
- Meeru,
- Thulhagiri,
- Giravaru.

Delujoči turistični otoki srednjega cenovnega razreda:

- Helengeli,
- Eriyadu,
- Makunudu,
- Nakatchafushi,
- Mahureva,
- Angsana Spa,

- Bandos (tu je v hotelsko jedilnico, tsunami naplaval morskega psa),
- Rajski otok,
- Kurumba,
- Koralni greben Taj (tsunami je poškodoval električni generator, zasolil prst, ponovno pa je začel obratovati meseca februarja),
- Boduhithi koradni otok (naj bi začel ponovno obratovati marca leta 2006),
- Kokosova palma Kudahithi (povzročena je bila znatna škoda, predviden začetek obratovanja marec 2006),
- Lohifushi (kljub temu da že obratuje, ga nameravajo še obnavljati),
- Plaža Dhonveli (obratovati je začel januarja 2006),
- Baros (ni utrpel večjih poškodb, a je vendarle bil zaprt do meseca januarja 2006),
- Polna luna (močno poškodovani vodni bungalovi in obale, odprl naj bi se v začetku leta 2006).

Delujoči turistični otoki višjega cenovnega razreda:

- Banyan Tree (imel je poškodovano pristanišče, a že obratuje),
- Four Seasons (zaprt je bil do konca leta 2005, saj je voda poplavlila večino sob),
- Soneva Gili (poškodovan je bil generator za elektriko, otok sicer obratuje, vendar še prenavljajo nekatere sobe).

Turistični otoki srednjega cenovnega razreda, ki še ne obratujejo:

- Reethi Rah (otok je bil temeljito prenovljen in bo začel obratovati 1. 5. 2006),
- Klub Med Kani (zaradi resnih poškodb vodnih bungalovov je predviden začetek obratovanja oktobra 2006),
- Klub Med Faru (močno so bili prizadeti vodni bungalovi, odprl naj bi se v letu 2006),
- Gasfinolhu (sicer je že obratoval po tsunamiju, a ga bodo od aprila do novembra ponovno zaprli, ker ga bodo temeljito prenovili).

Južni Male atol

V Južnem Male atolu je bil najbolj prizadet "domačinski" otok Guraidhoo, kjer je bilo preseljenih 720 ljudi. Kljub temu, da koradni grebeni niso utrpeli večje škode, pa so nekaj odlomljenih in poškodovanih koral našli na znanih dveh turističnih potapljaških točkah Guraidhoo in Medhufaru.

Delujoči turistični otoki nižjega cenovnega razreda:

- Vas Embudu,
- Fihalhohi,
- Klub Rannalhi,
- Turistični otok zabave (je bil popolnoma poplavljen, del turističnih bungalovov je bil porušen, obratovati je začel v začetku leta 2006).

Delujoči turistični otoki srednjega cenovnega razreda:

- Plaža Laguna,
- Vadoo,
- Bolifushi,
- Dhigufinolhu (zaprt je bil do novembra leta 2005),
- Palma (otok je bil huje poškodovan in je bil popolnoma prenovljen do januarja 2006),
- Bodu Huraa,
- Biyadoo,
- Vilivaru,
- Plaža Olhuveli (tsunami je poškodoval nekatere sobe in javne površine, zato je bil odprt novembra 2005).

Delujoči turistični otoki višjega cenovnega razreda:

- Taj Exotic (utrpel poškodbe sob in javnih površin, vendar je bil že obnovljen meseca decembra 2005),
- Kokos (ni bil huje poškodovan, a je bil vendarle zaprt do meseca novembra).

Turistični otoki nižjega cenovnega razreda, ki še ne obratujejo:

- Kandooma (utrpela je hude poškodbe in njen status prenove je še nejasen, telefonske linije so bile pretrgane, Ministrstvo za turizem meni, da bo ponovno začela obratovati meseca maja).

Turistični otoki srednjega cenovnega razreda, ki še ne obratujejo:

- Rihiveli (poškodovana je bila restavracija, recepcija, potapljaška šola in nekateri bungalovi, predviden začetek obratovanja je marec 2006).

Ari atol

Prebivalci in turisti Ari atola skorajda niso vedeli, da jih je prečkal tsunami, saj ni bilo večjih poškodb. Menda so nekateri turisti izvedeli za katastrofo šele ob gledanju večernih poročil ... Samo dva turistična otoka sta bila prizadeta (Otok zabave Fesdu in Otok bele mivke), pa še pri njiju ni bilo ugotovljenih večjih poškodb.

Delujoči turistični otoki nižjega cenovnega razreda:

- Bathala,
- Bela mivka (otok je bil delno poplavljen, vendar je bil odprt že 27. januarja leta 2005),
- Počitniški otok,
- Sončni otok.

Delujoči turistični otoki srednjega cenovnega razreda:

- Gangelhi,
- Velidhu,
- Madoogali,
- Maayafushi,
- Halaveli,
- Ellaidhoo,
- Moofushi (ni utrpel večjih poškodb, a je bil zaradi prenove zaprt od maja do julija leta 2005),
- Athuruga,
- Thundufushi,
- Mirihi,
- Hilton,
- Angaga,
- Plaža Lili,
- Vilamendhoo,
- Plaža Ranveli,
- Maafushivaru,
- Machchafushi,
- Vakarufalhi.

Delujoči turistični otoki višjega cenovnega razreda:

- Nika,
- Kudarah.

Turistični otoki srednjega cenovnega razreda, ki še ne obratujejo:

- Otok zabave Fesdu (zaprt zaradi prenove, predvidoma odprt marca 2006).

Rasdhoo atol

Atol ni utrpel hujše škode. Delno so bile poškodovane le plaže, drugih poškodb ni bilo zabeleženih.

Delujoči turistični otoki:

- Veligandu,
- Kuramathi,
- Modra laguna,
- Kuramathi klub hišic.

Severni atoli

Severni atoli so bili manj poškodovani kot oba Male atola, a vendar so nekateri otoki utrpeli hujše poškodbe. Predvsem so bili poškodovani "domačinski" otoki Maroshi, Komandhoo, Severni in Južni Miladhunmadulu atol, Maafaru, Kandholhudhoo, Raa atol, Kihaadhoo in Baa atol. Ti otoki

so bili deležni največje obnove in so bili vključeni v akcijo Združenih držav Amerike: Posvoji otok. Gre za to, da posamezniki ali države finančno pomagajo pri obnovi določenega (izbranega) otoka. Nekateri koralni grebeni so bili rahlo poškodovani, vendar poškodb na turističnih podvodnih točkah niso zabeležili.

Raa atol

Noben turistični otok na tem atolu ni bil poškodovan, popolnoma uničen pa je bil "domačinski" otok Kandholhudhoo. Njegovih 2800 prebivalcev je bilo preseljenih na otoka Ugoofaaru in Dhuvaaafaru, kjer so precej slabe bivalne razmere.

Delujoči turistični otoki:

- Meedhupparu.

Baa atol

Poškodovana sta bila sva turistična otoka Plaža Reethi in Kihaadhuffaru, vendar sta bila kmalu po nesreči odprta. Najbolj je bil poškodovan "domačinski" otok Kihaadhoo, kjer so preselili 300 ljudi.

Delujoči turistični otoki srednjega cenovnega razreda:

- Plaža Reethi (vodni bungalovi so bili poškodovani, a je bil odprt že aprila 2005),
- Maldivski Kihaad (bil je delno poškodovan, odprt je bil 31. januarja 2005),
- Kraljevi otok.

Delujoči turistični otoki višjega cenovnega razreda:

- Soneva Fushi,
- Kokosova palma.

Faadhippolhu atol

Na Faadhippolhu atolu ni bilo večjih poškodb. Edino otok One & Only Kanuhuraa je bil poškodovan in zaradi tega zaprt do oktobra 2005.

Delujoči turistični otoki:

- Kuredu,
- Komandoo,
- One & Only Kanuhuraa (poškodovani so bili vodni bungalovi, ponovno je začel obratovati oktobra lanskega leta),
- Plaža palm.

Južni atoli

Veliko otokov je bilo poplavljenih, a le malo turistističnih otokov je bilo poškodovanih. Močno pa sta bila poškodovana turistični otok Medhufushi in Meemu atol.

Felidhoo atol

Veliko domačinskih otokov je bilo poplavljenih, turistični otoki so ostali nedotaknjeni. Poročajo o slabši vidljivosti morske vode zaradi mulja. Nekaj koral je poginilo, a le v neturističnih podvodnih točkah.

Delujoči turistični otoki:

- Dhiggiri,
- Alimatha.

Mulaku atol (Meemu atol)

Mulaku atol je najbolj prizadet atol na jugu Maldivov. Dve tretjini otokov je bilo huje prizadetih. Med njimi je bila večina "domačinskih" otokov, nekaj pa je bilo tudi turističnih. Med "domačinskimi" otoki so bili najbolj prizadeti: Veyvah, Kohlufushi, Muli in Naalafushi; vsi štirje so tudi na seznamu akcije "Posvoji otok". 2250 ljudi je bilo preseljenih. Najbolj prizadet otok je bil Kohlufushi, na katerem je umrlo 16 ljudi, 1200 pa jih je bilo preseljenih. Dva turistična otoka sta bila huje prizadeta in zaradi posledic tsunamija tudi začasno zaprta.

Delujoči turistični otoki srednjega cenovnega razreda:

- Medhufushi (75 % otoka je bilo poškodovanega, predvsem so bili poškodovani vodni bungalovi in pristanišče, obratovati je začel v začetku leta 2006),
- Hakurra Klub (vodni bungalovi so bili odplavljeni, pol otoka je bilo poplavljenega, ponovno je začel obratovati 29. avgusta leta 2005).

Severni Nilandhoo atol

Vpliv tsunamija je bil minimalen, edini turistični otok na tem atolu (Filithayo) se je izognil kakršnimkoli posledicam. Tudi koralni grebeni niso bili poškodovani.

Južni Nilandhoo atol

Veliko "domačinskih" otokov na tem atolu je utrpelo hujše poškodbe. 1500 ljudi so preselili iz otokov: Nolvihanfaru, Ribudhoo, Gemendhoo in Maaboodhoo. Vsi štirje so bili tudi "posvojeni" v akciji "Posvoji otok". Otok Nolvihanfaru je posvojila Turčija.

Delujoči turistični otoki:

- Greben Vili (zaradi posledic je bil zaprt do 21. februarja leta 2005),
- Velavaru (tudi ta je bil ponovno odprt 21. februarja, a obnova nekaterih bungalovov še poteka).

Ostali Južni atoli

Na ostalih atolih ni turističnih bungalovov. Huje pa so bili prizadeti "domačinski" atoli, predvsem: Kolhumadulu, Hadhdhunmathee, Severni in Južni Huvadhoo in Fuamulaku. Otok Vilufushi na atolu Kolhumadulu je bil najbolj prizadet otok na Maldivih. 18 ljudi je umrlo, preživeli pa so bili preseljeni. 1900 ljudi so preselili iz otokov Vilifushi in Madhifushi, katera oba ležita v atolu Kolhumadulu, 1200 ljudi je bilo preseljenih iz otokov Dhabidhoo in Maabaidhoo iz atola Hadhdhunmathee, 1700 ljudi pa je bilo preseljenih z otokov Maamendhoo, Viligili, Dhaandhoo in Nilandhoo. Prebivalce so preselili na atola Thaa in Laamu.

Addu atol

Atol ni bil huje prizadet, prebivalci pa imajo srečo, da niso odvisni od turizma in tako ne bodo utrpeli večjih posledic.

4. 5. 3. Primerjava otoka Kandoome pred in po tsunamiju

Nekdaj turistični otok Kandooma se nahaja na jugovzhodnem robu Južnega Male atola in je bil eden izmed najbolj prizadetih otokov Maldivov, saj je iz jugovzhodne smeri prišel tsunami. Otok je bil tako opustošen, da se je vlada odločila, da ga ne bodo obnavljali, saj bi bil finančni vložek previsok. Kasneje pa so sklenili, da ga bodo le obnovili. Za turiste naj bi se odprl maja 2006. Na otoku je bilo 206 ležišč v zidanih bungalovih. Otok je imel tudi bazen in nogometno igrišče, kar pomeni, da je bil med večjimi turističnimi otoki (500 m x 500 m). Leta 1999 je Kandooma dobila nagrado za najboljšo zasedenost med turističnimi otoki z več kot 200 ležišči, saj je v celem letu imela povprečno zasedenost 94,4 % (Tourism statistics 2005, 2005). Sicer pa je Kandooma bila eden izmed najcenejših turističnih otokov.

Otok je bil izredno lepo urejen, hrana je bila dobra, ljudje pa zelo prijazni in ustrezljivi (vidi se, da živijo le od napitnin). Maldivčani so tudi zelo delovni ljudje. Otok so vsako jutro pometli, sobe so pospravili dvakrat na dan in vsakokrat na posteljah naredili različno dekoracijo in nanjo položili cvetove. Sredi otoka je bil lepo urejen park, ki so ga vsakodnevno urejali. V parku so imeli več različnih vrst tropskih ptic, nekaj kokoši in zajce. Poleg trgovinice in bara je otok imel še diskoteko na prostem. Kandooma je bila eden izmed redkih Maldivskih otokov, kjer so počitnikovali večinoma mladi turisti. Prevladovali so nemški turisti.

Otok pa je zelo nizek, najvišja točka doseže le 60 cm nad morjem, zato je bil huje prizadet, poleg tega je tsunami prišel iz jugovzhoda.

Kandoomo je tsunami v celoti preplaval. Kljub temu, da je tsunami prišel iz jugovzhoda pa so bili bungalovi na zahodni strani najbolj prizadeti. Tsunami naj bi se namreč pri Kandoomi delno prelomil. Del tsunamija naj bi otok udaril z vzhodne strani, del pa je istočasno udaril na zahodni strani, oba dela pa naj bi srečala na sredini otoka. V času tsunamija je bilo na otoku 210 turistov in 180 zaposlenih. Otok je za okoli pet minut preplavila voda, ki je dosegla višino 1,5 metra (Keating et al., 2005). Ljudje so pred njim plezali na palme in v okolico bazena, kjer je najvišja točka otoka. Nemška turistka Ann Breman, ki je bila v času tsunamija na Kandoomi pravi: "Ravno smo odhajali od zajtrka, ko nas je udaril tsunami. Z možem sva zbežala k bazenu, saj se nama je zdel malo dvignjen od okolice. Dobro sva se oprijela bližnje palme in upala sva na najboljše. Nama se ni zgodilo nič, vendar vsi niso imeli take sreče. Na sosednjem otoku so se na obali igrali otroci ravno v času, ko je udaril tsunami. Izginili so. Kasneje jih je naplavilo k nam na obalo. Bilo je grozno. Domačini pa so prej kot sebi, pomagali nam turistom, nas mirili in ugotavljali, če smo kakorkoli poškodovani. Ostala sem brez vsega. Brez dokumentov, brez osebnih stvari. Evakuirali so nas na drug otok. Domov sva odletela šele čez dva dni, tako kot je bilo predvideno, saj let prej ni bil mogoč. Tega groznega dogodka ne bom nikoli pozabila, neizmerno pa sem hvaležna tako nemški ambasadi, ki nama je uredila nadomestne dokumente, kot tudi domačinom, ki so nama ob udarcu tsunamija tako nesebično pomagali. Zelo sem hvaležna vsem!" (Breman, 2006). Takratni lastnik otoka Bryan je bil v svoji sobi, ko je prišel tsunami. Prišel je eden od zaposlenih na otoku in ga opozoril, da naj gre čimprej iz svoje sobe. Splezal je skozi okno in se pri tem močno porezal, takoj za tem pa je voda zalila njegovo sobo (Keating et al., 2005)

Slika 24: Pomola na Kandoomi pred tsunamijem

Fotografirala: Polona Zapušek

Slika 25: Pomola na Kandoomi po tsunamiju

Fotografirala: Polona Zapušek

Betonska pomola na Kandoomi sta se zaradi sile tsunamija prelomila (slika 25). Tsunami je do otoka Kandooma prišel z jugovzhodne strani, potem pa se je delno prelomil. Otok Kandooma je eden izmed najhuje prizadetih turističnih otokov. Otok je bil huje prizadet, ker se nahaja na jugovzhodnem robu Južnega Male atola, tako da ga je tsunami dosegel z veliko hitrostjo. Tsunami pa je bil nižji, saj je na jugovzhodnem delu Kandoome globoka voda. Globlja kot je voda, večjo hitrost in manjšo višino ima tsunami.

Slika 26: Bungalov na Kandoomi pred tsunamijem

Fotografirala: Polona Zapušek

Slika 27: Mesto, na katerem je stal bungalov na Kandoomi po tsunamiju

Fotografirala: Polona Zapušek

Slika (slika 26) prikazuje bungalov številka 217 pred tsunamijem. Tako pa danes (slika 27) zgleda mesto, na katerem je stal ta bungalov. Samostojne bungalove na južni strani otoka je tsunami dobesedno odplaknil. Od njih ni ostalo dobesedno nič. Bungalove je tsunami zlahka podrl, saj na Maldivih večinoma zgradbe gradijo brez temeljev.

Slika 28: Eden izmed še stoječih bungalovov na Kandoomi

Fotografirala: Polona Zapušek

Bungalovi druge vrste, prav tako na južni strani, so se še dokaj dobro ohranili, saj so bili med seboj povezani. Tsunami pa je povzročil veliko škode: ponekod so popokale stene, odstopila so tla. V še stoječih bungalovih zgornja slika (slika 28) prikazuje tla enega izmed "manj" prizadetih bungalovov na Kandoomi. Od stodveh bungalovov jih je ostalo le šest nepoškodovanih.

Slika 29: Tla enega izmed bungalovov na Kandoomi

Fotografirala: Polona Zapušek

Slika 30: Bar na Kandoomi pred tsunamijem

Vir: Resorts of Maldives, str. 105

Slika 31: Mesto, na katerem je pred tsunamijem stal bar

Fotografirala: Polona Zapušek

Tudi bar in trgovino s spominki je tsunami popolnoma uničil, skoraj nedotaknjena pa je ostala jedilnica. Ko je tsunami udaril, so v njej namreč stregli zajtrk in so bila vrata na obeh straneh odprta, tako da je tsunami lahko izstopil na drugi strani. Celo steklo je ostalo celo. Tudi domačinski objekti so ostali večinoma nepoškodovani, verjetno zato, ker gre za bolj masivne stavbe, poleg tega se nahajajo bolj v sredini otoka in niso bili neposredno izpostavljeni udaru tsunamija.

Sliki 32 in 33: Grmovni ptič pred in po tsunamiju

Fotografirala: Polona Zapušek

Tudi rastje je bilo poškodovano zaradi tsunamija. Nekaj dreves je tsunami polomil in odnesel s seboj, večina rastja pa je bila zasoljenega, zato so listi dreves odpadli. Na zgornjih slikah (sliki 32 in 33) je grmovni ptič v parku Kandoome, slikan pred tsunamijem in po tsunamiju. Po tsunamiju je ostalo samo še ogrodje, grmovje je odmrlo. Tudi ostalo rastje pod grmom je popolnoma odmrlo zaradi zasoljene prsti. Obale so bile erodirane.

Slika 34: Korale, ki jih je tsunami naplaval na kopno

Fotografirala: Polona Zapušek

Tsunami je na kopno naplaval ogromno rib in morskih organizmov. Na otok Kandooma je korale naplaval do 20 metrov stran od obale, nanos pa je bil ponekod debel tudi do 20 cm (slika 34).

Slika 35: Nasedla ladja na Kandoomi

Fotografirala: Polona Zapušek

Nekaj ladij in čolnov je še vedno nasedlih na obalah Kandoome (slika 35).

Kandoomo je prejšni lastnik Bryan zaradi hudih poškodb prodal. Otok je kupila hotelska veriga Four Seasons. Zgradili bodo vodne bungalove. Tako otok ne bo več eden izmed najcenejših, ampak bo postal otok visokega cenovnega razreda. Z obnovo otoka naj bi začeli letos poleti. Otok pa naj bi ponovno odprli šele leta 2008 (Modes, 2006). Zaposleni na otoku večinoma delajo na drugih turističnih otokih, nekaj pa jih še vedno živi na otoku in čaka, da se otok obnovi, tako bodo spet dobili službo. Kandoomo so začasno zasedli ptiči, saj imajo tam mir. Sicer pa otok deluje kot otok Robinsona Crusoja. Popolnoma divji postaja. Prej so vsakodnevno pometali in urejali vrt, danes pa se otok vedno bolj zarašča.

4. 5. 4. Rezultati anketiranja turistov

Anketiranje turistov je bilo izvedeno na Maldivih na turističnem otoku Embudu Village, ki se nahaja v Južnem Male atolu in na letališču ter letalu na poti nazaj domov. Anketiranje turistov je potekalo v obdobju med 21. 4. 2006 in 29. 4. 2006. Ankete so bile prevedene v več jezikov: v nemščino, angleščino, italijanščino, francoščino in španščino. Pri anketiranju ni bilo nikakršnih problemov, saj so ljudje radi odgovarjali na vprašanja. Anketiranih je bilo 86 turistov. Od tega je bilo 30 Nemcev, 19 Francozov, 13 Švicarjev, 7 Avstrijcev, 5 Slovencev, 4-je Čehi, 3-je Rusi, 2 Nizozemca, 2 Grka in en Belgijec.

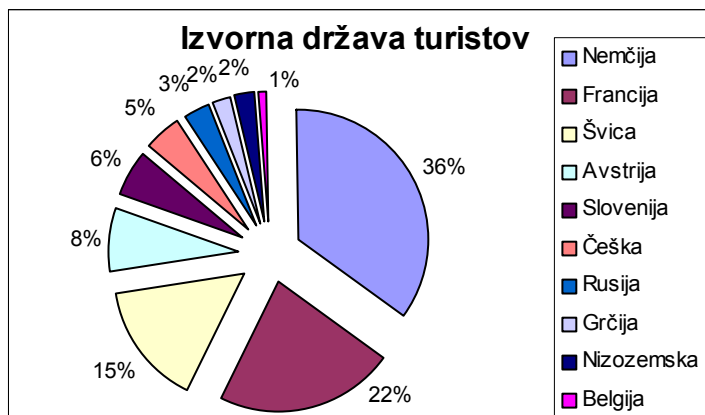
Namen ankete je bil ugotoviti, ali so turisti opazili kakršnekoli posledice, ki jih je povzročil tsunami, ali se jim zdijo Maldivi varna dopustniška lokacija, kako so turisti zadovoljni s turistično ponudbo in ugotoviti v kolikšni meri naravne nesreče vplivajo na odločitev turistov o dopustniški destinaciji.

1. Iz katere države prihajate?

Tabela 16 : Izvorna država turistov

država	št.tur.
Nemčija	30
Francija	19
Švica	13
Avstrija	7
Slovenija	5
Češka	4
Rusija	3
Grčija	2
Nizozemska	2
Belgija	1
skupaj	86

Grafikon 18: Izvorna država turistov

Največ anketiranih turistov, kar 36 %, je na Maldive prišlo iz Nemčije. 22 % turistov je iz Francije, sledijo jim Švicarji s 15 % in Avstrijci z 8 %. Ostali anketirani turisti so bili iz Slovenije (6 %), Češke (5 %), Rusije (3 %), Grčije (2 %), Nizozemske (2 %) in Belgije (1 %) (grafikon 18). Potrebno je omeniti, da je popolnoma odvisno od posameznega turističnega otoka, kateri turisti ga obiskujejo. Na nekaterih turističnih otokih so v večini Nemci (Embudu village, Kandooma), na drugih so v večini Italijani (Maafushivaru), na tretjih Francozi (Club Med) ... Zanimivo pa je, da naj bi bilo v zadnjih letih največ Italijanov, med anketiranci pa ni bilo niti enega. Očitno Italijani obiskujejo predvsem otoke, na katerih so večinoma samo Italijani.

2. Spol:

M = 43 (50 %) Ž = 43 (50 %)

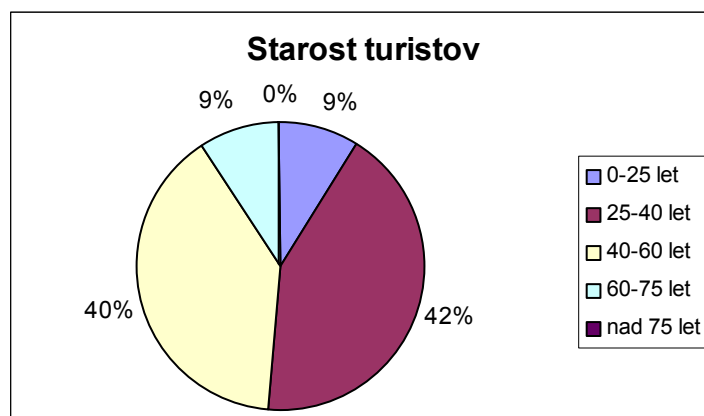
Anketiranci so glede na spol popolnoma enakovredni. To gre verjetno pripisati temu, da Maldive večinoma obiščejo pari. Od tega jih je veliko na poročnem potovanju.

3. Starost:

Tabela 17: Starost turistov

Starost	št.tur.
0-25 let	8
25-40 let	36
40-60 let	34
60-75 let	8
nad 75 let	/

Grafikon 19 : Starost turistov

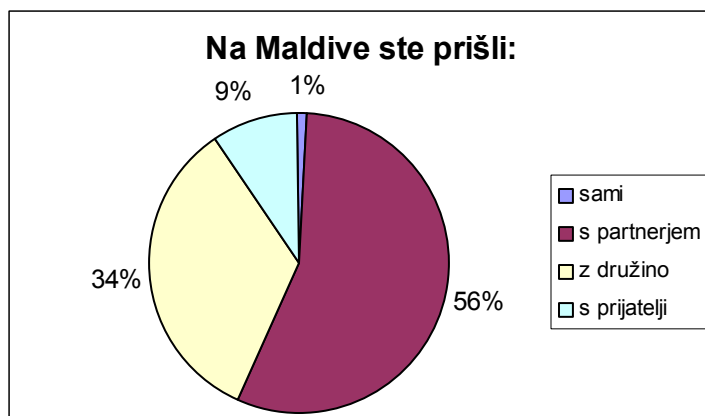
Največ, kar 42 %, anketiranih turistov je starih med 25 in 40 leti (grafikon 19). Sledijo jim turisti stari med 40 in 60 leti, teh je 40 %. Turistov starih do 25 let je 9 %, prav toliko jih je starih med 60 in 75 let (grafikon 19).

4. Na Maldive ste prišli:

Tabela 18 : Na Maldive ste prišli:

	št.odg.
sami	1
s partnerjem	47
z družino	29
s prijatelji	8

Grafikon 20: Četrto vprašanje

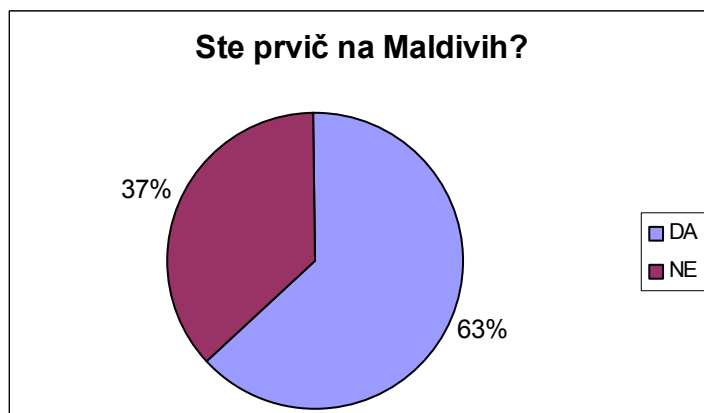
Na Maldive je kar dobra polovica (56 %) anketiranih turistov prišla s partnerjem, 34 % pa jih je prišlo z družino. Le 9 % jih pride s prijateljem (prijateljico, prijatelji). Samo en turist je prišel na Maldive sam. Maldivi so zelo romantični otoki, zato veliko parov pride sem na poročno potovanje (grafikon 20).

5. Ste prvič na Maldivih?

DA = 54 (63 %)

NE = 32 (37 %)

Grafikon 21: Število obiskov na Maldivih

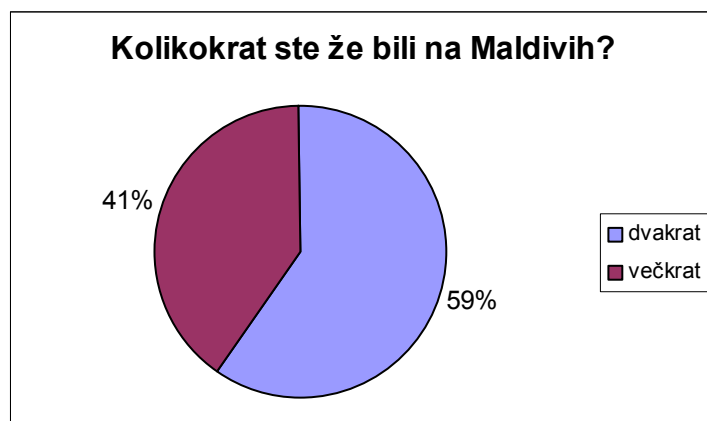
Maldivi so znani po tem, da imajo veliko stalnih turistov. Kar 37 % anketirancev je bilo že večkrat na Maldivih (grafikon 21).

5. a. Kolikokrat ste že bili na Maldivih?

dvakrat = 19 (59 %)

večkrat = 13 (41 %)

Grafikon 22: Število obiskov na Maldivih

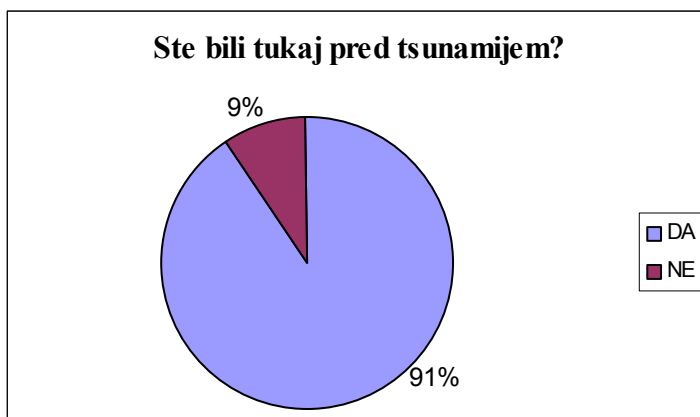
Od 32 anketirancev, ki so Maldive obiskali več kot enkrat, jih je 59 % drugič obiskalo Maldive, 41 % pa se jih je že večkrat vrnilo (grafikon 22).

5. b. Ali ste bili tukaj pred tsunamijem?

DA = 29 (91 %)

NE = 3 (9 %)

Grafikon 23: Ste bili tukaj pred tsunamijem?

91 % anketiranih turistov, ki so večkrat obiskali Maldive, je bilo tukaj, preden je Maldive opustošil tsunami (grafikon 23).

5. c. Ste opazili kakršnekoli spremembe?

Najbolj presenetljivi odgovori so se pokazali prav pri tem vprašanju. Zanimivo je, da so od 29 turistov le štirje opazili kakršnekoli posledice. To je verjetno pokazatelj, da so Maldivčani na področju turistične infrastrukture škodo uspešno sanirali. Turisti so opazili gradnjo valobranov, oziroma nasipov iz koralnega peska, kamna, erodirane obale, porušene hiše, uničeno rastje, manj turistov, zaprte turistične otoke, ruševine in ponekod odmrle korale.

6. V kolikšni meri naravne nesreče vplivajo na odločitev o lokaciji vašega dopusta?

Tabela 19: V kolikšni meri naravne nesreče vplivajo na odločitev o lokaciji vašega dopusta?

	št. odg.
nikakor	18
malo	19
delno	22
močno	12
zelo močno	13

Grafikon 24: V kolikšni meri naravne nesreče vplivajo na odločitev o lokaciji vašega dopusta?

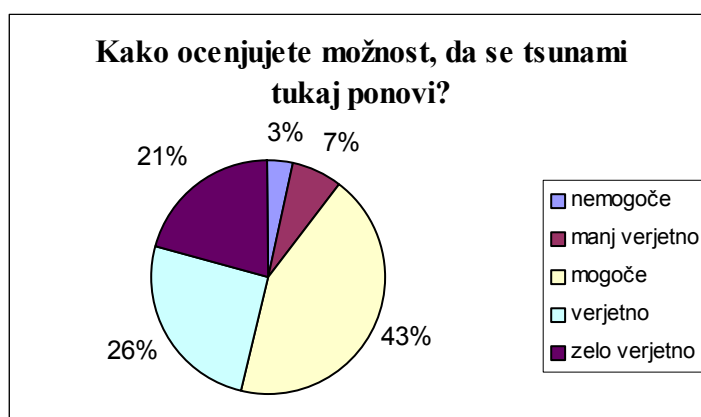
Zanimivi rezultati so se pokazali tudi pri vprašanju številka 6. Pričakovali bi, da na odločitev o lokaciji dopusta precej vplivajo naravne nesreče. 44 % vprašanih meni, da naravne nesreče močno ali zelo močno vplivajo na odločitev o lokaciji njihovega dopusta (grafikon 24). Pri 27 % naravne nesreče le delno vplivajo na odločitev o lokaciji dopusta, pri 14 % vplivajo le malo, pri 15 % pa naravne nesreče nikakor ne vplivajo na njihovo odločitev o lokaciji njihovega dopusta.

7. Kako ocenjujete možnost, da se tukaj tsunami ponovi?

Tabela 20: Kako ocenjujete možnost, da se tsunami tukaj ponovi?

	št.odg.
nemogoče	3
manj verjetno	6
mogoče	37
verjetno	22
zelo verjetno	18

Grafikon 25: Kako ocenjujete možnost, da se tsunami tukaj ponovi?

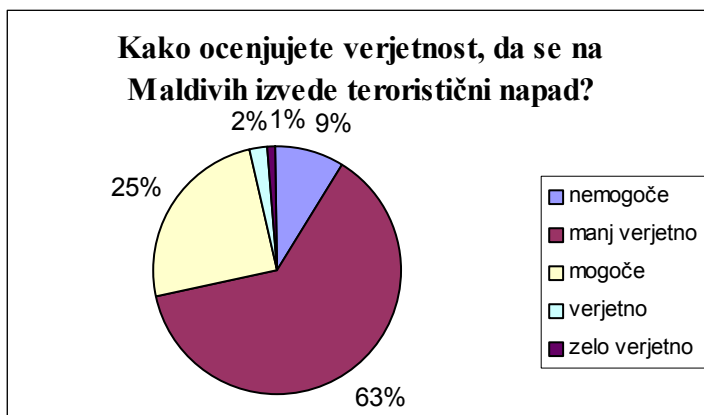
Slaba polovica turistov (47 %) je mnenja, da je verjetno ali zelo verjetno, da se tsunami na Maldivih ponovi. Največ turistov (43 %) meni, da je mogoče, da se tsunami ponovi. 7 % turistov se to zdi manj verjetno, 3 % pa jih meni, da se to ne more zgoditi (grafikon 25). Lahko bi rekli, da se turisti zavedajo nevarnosti, vendar so za dober dopust pripravljeni sprejeti določeno tveganje.

8. Kako ocenjujete verjetnost, da se na Maldivih izvede teroristični napad?

Tabela 21: Kako ocenjujete verjetnost, da se na Maldivih izvede teroristični napad?

	št.odg.
nemogoče	8
manj verjetno	54
mogoče	22
verjetno	2
zelo verjetno	1

Grafikon 26: Kako ocenjujete verjetnost, da se na Maldivih izvede teroristični napad?

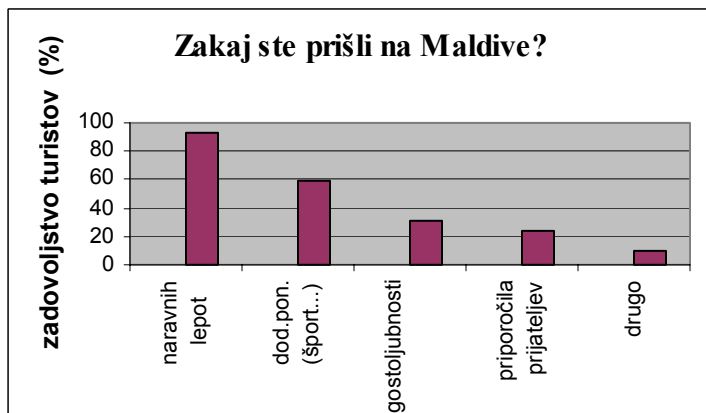
Glede možnosti izvedbe terorističnega napada na Maldivih je večina mnenja, da je možnost terorističnega napada manj verjetna (63 %) (grafikon 26). Očitno se turisti počutijo precej varne. 25 % se zdi to mogoče, 9 % pa se zdi, da se to ne more zgoditi. Majhen odstotek ljudi (3 %) je mnenja, da je verjetno ali zelo verjetno, da se na Maldivih izvede teroristični napad. Verjetnost tovrstnega dogodka se turistom zdi precej manjša kot možnost ponovitve tsunamija.

9. Zakaj ste prišli sem:

Tabela 22: Zakaj ste prišli na Maldive?

Zakaj ste prišli sem? Zaradi:	%
naravnih lepot	93
dod. pon. (šport...)	59,3
gostoljubnosti	31,4
priporočila prijateljev	24,4
drugo	9,3

Grafikon 27: Zakaj ste prišli na Maldive?

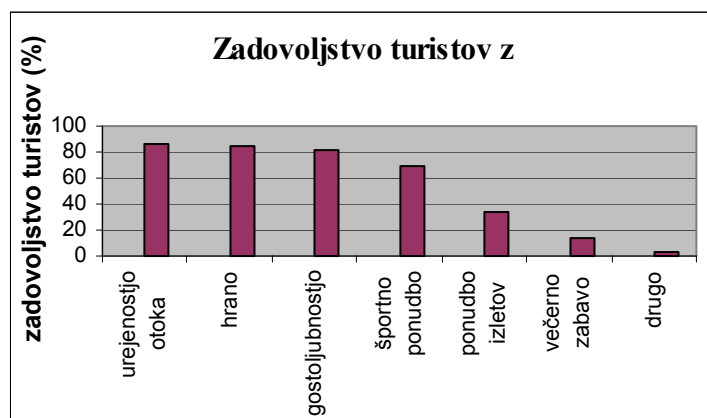
Velika večina (kar 93 %) anketiranih turistov je na Maldive prišlo zaradi naravnih lepot, kar je bilo za pričakovati (grafikon 27). 59,3 % turistov pride na Maldive predvsem zaradi potapljanja, saj je podvodni svet res čudovit. 31,4 % jih je prišlo zaradi gostoljubnosti osebja, domačinov, četrtini pa so Maldive priporočili prijatelji. Pod rubriki drugo, so ljudje navajali delo, romantiko in mir, sprostitve, toplo vodo, dopust, Indijski ocean in lastno zanimanje.

10. Ste zadovoljni z:

Tabela 23: Ste zadovoljni z:

Ste zadovoljni z:	%
urejenostjo otoka	86
hrano	84,9
gostoljubnostjo	81,4
športno ponudbo	69,8
ponudbo izletov	33,7
večerno zabavo	14
drugo	3,5

Grafikon 28: Ste zadovoljni z:

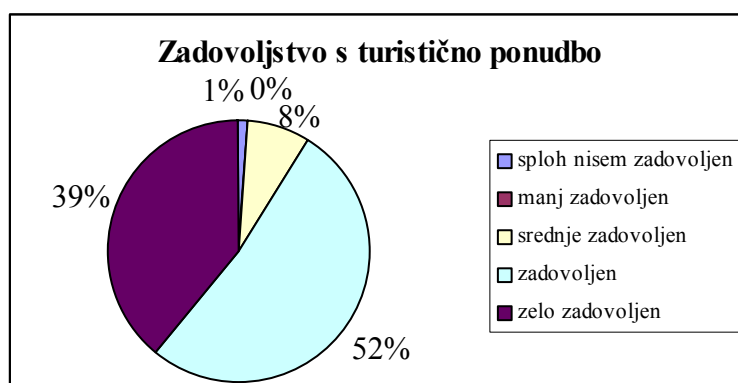
Na splošno so na Maldivih turisti kar zadovoljni s ponudbo. Najbolj pa so zadovoljni z urejenostjo otoka (86 %) (grafikon 28). Tudi s hrano jih je zadovoljnih kar 84,9 %, 81,4 % jih je zadovoljnih z gostoljubnostjo. Športna ponudba, predvsem potapljanje je všeč 69,8 % turistom. Večerna zabava pa je na večini otokov slabše organizirana. Z njo je zadovoljnih le 14 % turistov. Pod rubriko drugo so ljudje navajali, da jim je všeč vse, da so jim všeč živali, eden pa je odgovoril, da mu je všeč Ahmed.

11. Kako ste na splošno zadovoljni s turistično ponudbo?

Tabela 24: Zadovoljstvo s turistično ponudbo

	št.odg.
sploh nisem zadovoljen	1
manj zadovoljen	0
srednje zadovoljen	7
zadovoljen	45
zelo zadovoljen	34

Grafikon 29: Zadovoljstvo s turistično ponudbo

Na splošno so turisti s turistično ponudbo zadovoljni ali pa zelo zadovoljni, takih je kar 91 % (grafikon 29). Srednje zadovoljnih je 8 %, ena oseba pa je odgovorila, da s turistično ponudbo sploh ni zadovoljna.

12. Ali kaj pogrešate? Bi želeli kaj spremeniti?

Pri tem vprašanju so se pojavljali različni odgovori. Večinoma se ljudem zdi, da bi bilo potrebno zgraditi dodatne nasipe in valobrane. Nekaj jih je tudi mnenja, da bi morali poostriti nadzor nad varovanjem okolja. Maldivčani imajo namreč stroga pravila kaj se sme in kaj se ne sme početi, ampak le redki to nadzorujejo. Menijo, da bi morali imeti posebne inšpektorje na tem področju. Ljudje se predvsem ne držijo pravil, kot so prepovedana hoja po koralnem grebenu, prepovedano dotikanje koral, ker potem odmrejo ... Nekateri, sicer redki, pa lovijo ribe in nabirajo korale. Nekateri turisti se bojijo, da bi taki ljudje lahko ogrozili obstoj raja ... Želijo si omejiti število v potapljaških skupinah, da ne bi preveč vznemirjali morskih živali. Potrebno bi bilo boljše ozaveščanje ljudi o varovanju okolja. En anketiranec je napisal, da si želi več "all inclusive" (vse vključeno) paketov. Ena anketiranka meni, da je premalo demokracije na Maldivih in da so ženske zatirane, saj so le redke zaposlene. Nekateri se bojijo, da bi zgradili preveč bungalovov in tako uničili posamezen otok. Strah je odveč, saj lahko turistični bungalovi zasedajo le 20 % otoka. Želijo si več ptičev, več sončnih plaž, nekateri pa bi radi spremenili ceno. Eni pogrešajo stik s svetom, drugi pogrešajo stik z domačini. Enega moti, da je vsak dan enak sedežni red v jedilnici, nekateri si želijo več večerne zabave, drugi si želijo več zabave za otroke, več izletov.

67 % turistov pa je mnenja, da je to raj na zemlji, nič ne pogrešajo in zato se v prihodnje nič ne sme spremeniti.

4. 6. Prejeta finančna pomoč

Maldivi so glede na ostale prizadete države dobili precej manj pomoči, kljub temu, da so bili najbolj prizadeta država, saj so mediji poročali "le" o dvainosemdesetih mrtvih, in o šestindvajsetih pogrešanih, kar je veliko manj kot v Indoneziji, Indiji, Šri Lanki, na Tajskem ... Prav zato so Maldivi ostali večinoma v senci pomoči in tako so mednarodne organizacije nesrečo na Maldivih označile kot tiho katastrofo (Bindloss, 2005).

Zaradi majhne finančne pomoči so Združeni narodi začeli izvajati akcijo "Posvoji otok", kjer lahko posamezniki (ali države) prispevajo finančno pomoč za obnovo posameznega (izbranega) otoka. Posamezniki prispevajo od 15 milijonov do 912 milijonov tolarjev. Vendar so si Maldivi za zmanjšano pomoč delno krivi tudi sami, saj prostovoljcem, ki pomagajo pri obnovi, zaradi svojih strogih predpisov ne pustijo prespati na nedomačinskih otokih, tako da jim pri obnovi pomaga le nekaj organizacij (prostovoljcev). Napetosti v zavetiščih se zaostrejejo, saj je vlada prej začela obnavljati turistične otoke, ki za njih predstavljajo vir dohodkov, kot "domačinske" otoke. Mnogo ljudi je brezposelnih (Bindloss, 2005). Socialne razmere v zavetiščih se zaostrejejo. Pomoči je premalo, tako da dela potekajo počasi. Problem zavetišč je, da so zelo majhna in v njih živi veliko ljudi. Ljudje so brezposelni, saj so se večinoma ukvarjali z ribištvom, njihovi čolni pa so bili večinoma uničeni. "Zelo težko je za nas. Veliko moških se drogira, saj nimajo ničesar za počet. Mučijo nas in pretepajo do krvi", pravi neimenovana ženska iz zavetišča Gan. V zavetišču Gan, kamor so preselili prebivalce otoka Hulhumale, ki danes izgleda kot bi ga zadela atomska bomba, so zabeležili veliko posilstev in spolnih nadlegovanj. Zavetišča so brez oken, ob dežju pušča streha, čez dan pa je v njih nepopisna vročina. Pojavlja se tudi vprašanje kam je šel ves denar; nekateri Maldivčani so namreč mnenja, da je bil denar porabljen za izgradnjo novih trgovskih centrov. Dvomi so se pojavili zaradi prebivalcev ostalih otokov, ki so bili enako hudo prizadeti kot otoki Madifushi, Gemendhoo in Kadholhudhoo, iz katerih so evakuirali vse prebivalce, iz katerih niso preselili prebivalcev. Problem v zavetiščih je tudi pitna voda in sanitarna urejenost. Dva do trikrat tedensko se namreč kanalizacija zamaši, zato je takrat nemogoče uporabljati sanitarije. Poleg tega so sanitarije in kopalnice nameščene tako, da je vhod do njih možen skozi spalnico ene od družin v zavetišču, tako je v primeru sile treba zbuditi celo družino (Shockwaves in Maldives, 2005).

Maldivi so tako od tujih virov in domačih finančnih virov zbrali 40.631.419,39 \$. Večina finančne pomoči je prišla iz tujine. Tujci so prispevali 40 milijonov \$. Preostalo so prispevali domači viri (pomoč državnih organizacij in lokalnih skupnosti).

Države, ki so finančno podprle Maldive:

- Butan,
- Brunej,
- Kitajska,
- Ciper,
- Egipt,
- Grčija,

- Hong Kong,
- Japonska,
- Koreja,
- Malezija,
- Mavricijus,
- Nemčija,
- Nepal;
- Tajska,
- Turčija,
- Velika Britanija,
- ZDA.

Poleg pomoči posameznih držav so donirale tudi posamezne organizacije: Azijska razvojna banka, Svetovna banka, UNDP, UNHCR, Rdeč križ, USAID ... in veliko manjših organizacij (Maldives disaster management center, 2005).

Glede na škodo nastalo zaradi tsunamija, ki je ocenjena na 4,8 milijard ameriških dolarjev, je pomoč zelo majhna. Vendar so Maldivčani, ki so skromni ljudje, zelo hvaležni za kakršnokoli pomoč.

Z nastalo pomočjo naj bi uresničili program imenovan Varni otok iz leta 1998, ki se zavzema za vzpostavitev enakomernega gospodarsko-trajnostnega razvoja. Ta program naj bi zmanjšal priseljevanje v glavno mesto Male. Koliko denarja se bo res namenilo za ta razvoj pa je vprašljivo. Prebivalci enega izmed bolj prizadetih otokov Kalhaidhooja, niso dobili pomoči, ki jim jo je vlada obljubila, zato so ministru za razvoj atolov Mohamedu Waheeddeenu prepovedali obisk njihovega otoka. Z njim so hoteli fizično obračunati, zato se je raje odpravil na obisk na drug otok. Državni direktor Maldivske svetovne banke Alastair McKechnie je povedal, da ljudje v zavetiščih živijo v zelo slabih življenjskih pogojih in počasi postajajo vedno bolj nestrpni. Stvari se s strani vlade ne odvijajo, tako kot bi se morale (Shockwaves in Maldives, 2005).

Kako pomagati Maldivom? Ker ne sprejemajo več prostovoljcev, se jim lahko pomaga le na dva načina. Eden je, da obiščete Maldive kot turist, ali pa jim nakažete denarno pomoč na katerega od naslovov. Še vedno pa bodo zelo veseli kakršnihkoli oblačil, rjuh, raznih uporabnih pripomočkov ... ki jih lahko pošljete na naslov:

National Disaster Assessment and Coordination Centre
c/o Ministry of Finance and Treasury
Male
Maldives

Lahko pa tudi kontaktirate z organizacijo za pomoč preživelim prebivalcem Maldivov FASHAN (Foundation for Advancement of Self Help in Attaining Needs) in njeno predstavnico Murshido Manaan prek elektronskega naslova: prg.coord@fashan.org.mv, ki tudi zbira vse vrste pomoči (Lonely Planet, How to help, 2005).

Kljub temu, da so Maldivčani utrpeli največjo gospodarsko škodo od vseh prizadetih držav, so optimisti in upajo, da se bo število turistov vrnilo na stanje pred tsunamijem v obdobju dveh do treh let (Addu atoll, 2006).

Takoj, ko se število turistov vrne v prvotno stanje, se bo celotno gospodarstvo opomoglo (Maldives president says economy struggling to recover tsunami, 2005).

4. 7. Maldivi danes

Za mnoge Maldivčane se je življenje po tsunamiju leta 2004 obrnilo na glavo. Nekateri so ostali brez domov, drugi brez svojih bližnjih, tretji so ostali brez dela, mnogi so imeli ves pridelek uničen ... Posledice so vidne še danes (leto in štiri mesece po tsunamiju). Mnogo let bo potrebno, da se bo sanirala vsa škoda, ki je nastala zaradi tsunamija. Določene stvari pa so se za vedno spremenile, med drugim bo nekaterim ljudem za vedno ostal paničen strah pred morjem, oziroma pred ponovnim tsunamijem.

Slika 36: Gradnja nasipov

Fotografirala: Polona Zapušek

Gradnja protivalovnih nasipov poteka na večini otokov. Ponekod delajo valobrane iz vreč koralnega peska, ki jih povežejo s cementno malto.

Slika 37: Poškodovan dhoni zaradi tsunamija

Fotografirala: Polona Zapušek

Mnogo čolnov in tradicionalnih maldivskih ladij (dhonijev) je bilo poškodovanih zaradi tsunamija. Veliko so jih prenovili, izdelali so mnogo novih čolnov, nekaj čolnov in ladij pa je ostalo točno tam, kamor jih je naplaval tsunami. Na zgornji sliki (slika 37) je dhoni naplaval precej v notranjost domačinskega otoka Maafushija, kjer je ostal do danes. Modre črte na palmah označujejo višino do katere je segel tsunami.

Slika 38: Gradnja nove osnovne šole na otoku Maafushi

Fotografirala: Polona Zapušek

Maldivi so postali veliko gradbišče, saj na mnogih otokih gradijo nove stavbe in sanirajo stare. Največ novih stavb pa gradijo v glavnem mestu Maleju. Zgornja slika (slika 38) prikazuje gradnjo nove osnovne šole na domačinskem otoku Maafushiju, pod okriljem Unicefa.

Slika 39: Gradnja nove stanovanjske soseske, ki jo je v celoti odplaknil tsunami na otoku Maafushiju

Fotografirala: Polona Zapušek

Domačinski otok Maafushi je bil eden izmed bolj prizadetih "domačinskih" otokov. Zgornja slika (slika 39) prikazuje gradnjo nove stanovanjske soseske, v kateri je zaradi prihoda tsunamija umrlo 5 ljudi. Prebivalci otoka še danes čutijo hude posledice zaradi tsunamija. Okoli otoka je bilo namreč več turističnih otokov, s katerih je mnogo turistov prišlo na otok Maafushi, kjer so nakupovali, saj so bile cene nižje, kot na turističnih otokih. Domačini pravijo, da je turistov danes zelo malo. Nekaj turističnih otokov je še vedno zaprtih, pa tudi na splošno je precej manj turistov.

Slika 40: Porušene tradicionalne Maldivske hiše grajene iz koral

Fotografirala: Polona Zapušek

Tradicionalne maldivske hiše so zgrajene iz koral in brez temeljev. Tako tsunami ni imel težkega dela pri rušenju teh hiš (slika 40). Večinoma že gradijo nove, nekatere pa še niso začeli obnavljati, kot je tale na zgornji sliki.

Slika 41: "Naplavina" tsunamija

Fotografirala: Polona Zapušek

Slika 42: Naplavljeno drevo, ki je tipično za območje Sumatre

Fotografirala: Polona Zapušek

Na zgornjih dveh slikah (sliki 41 in 42) lahko vidimo, kaj vse je s seboj nosil tsunami. Med drugim, lahko vidimo tudi betonske bloke vezane z železom (slika 41). Razdejanje je bilo slikano na turističnem otoku Biyadoo. Tsunami pa je naredil tudi veliko škode naravni vegetaciji. Na sliki (slika 42) je drevo, za katerega so biologi ugotovili, da je značilno za območje Sumatre in ne raste na Maldivih.

Slika 43: Poškodovane stopnice

Fotografirala: Polona Zapušek

Na sliki (slika 43) so poškodovane stopnice na turističnem otoku Biyadoo, na vzhodni strani otoka, s katere je prišel tsunami.

Slika 44: Opuščena hiša na otoku Biyadoo

Fotografirala: Polona Zapušek

Mnogo hiš in turističnih bungalovov je bilo poškodovanih zaradi tsunamija. Večinoma so jih obnovili, zgradili so nove hiše, bungalove, nekaj pa jih je ostalo opuščenih. Zgornja slika (slika 44) prikazuje opuščeno hišo na turističnem otoku Biyadoo.

Maldivi so bili močno poškodovani zaradi tsunamija. Veliko let bo potrebno, da se bo njihovo gospodarstvo obnovilo. Turisti se vračajo nazaj, a počasi.

4. 8. Turizem v prihodnosti

Na Maldivih imajo v bližnji prihodnosti v načrtu povečati število turističnih otokov, saj pričakujejo, da se bodo turisti kmalu začeli vračati v večjem številu. Število ležišč naj bi se povečalo za 996. Vlada Maldivov je 2. 4. 2006 objavila razpis za potencialne vlagatelje v razvoj naslednjih turističnih otokov (Develop tourist resorts in the Maldives, 2006):

- Manafaru (Haa Alifu Atol) s 100 ležišči;
- Kudamuraidhoo (Haa Dhaalu Atol) z 250 ležišči;
- Kudafunafaru (Noonu Atol) s 100 ležišči;
- Male' fushi (Thaa Atol) s 100 ležišči;
- Vatavarreha (Gaafu Dhaalu Atol) s 150 ležišči;
- Vagaru (Shaviyani Atol) s 70 ležišči;
- Lundhufushi (Raa Atol) z 40 ležišči;
- Meradhoo (Gaafu Alifu Atol) s 44 ležišči;
- Munandhuva (Gaafu Alifu Atol) z 48 ležišči;
- Gazeera (Gaafu Alifu Atol) 44 ležišč.

Zgoraj naštetote otoke lahko tujci najamejo za 25 ali 35 let, vlagatelji pa morajo izpolnjevati določene pogoje. Maldivčani pa lahko najamejo otok za 50 let. Pojavljajo se določeni protesti Maldivčanov zaradi uničevanja naravnega okolja teh, danes še nenaseljenih otokov (Develop tourist resorts in the Maldives, 2006).

5. ZAKLJUČEK

5. 1. Povzetek

26. 12. 2004 se je zapisal v zgodovino Maldivov. Tega dne je severozahodno od indonezijskega otoka Sumatre nastal podmorski potres, ki je povzročil do 30 metrov visok tsunami. Tsunami je pustošil po Indoneziji, Šri Lanki, Tajski, Indiji, Maldivih ... Veliko se je poročalo o škodi v prizadetih državah. Le Maldivi so ostali v senci, saj ni bilo veliko žrtev. Vendar se novinarji in prav tako tudi organizacije za pomoč žrtvam tsunamija očitno niso zavedali, da imajo Maldivi le 349.106 prebivalcev, kar je v primerjavi z Indijo le peščica. Poleg tega so Maldivčani imeli prizadeto območje celotne države, saj so Maldivi ena izmed najnižjih držav na svetu in imajo zelo malo kopne površine. Zelo težko je bilo najti košček zemlje, ki ni bil poplavljen. Ostale prizadete države pa so imele poplavljen le manjši del države. Poleg tega sta bila močno prizadeta tudi turizem, ki letno prinese več kot 30 % k BDP-ju (posredno več kot 70 %) in ribištvo, ki k BDP-ju prinese 10 %. Obe gospodarski panogi sta bili zaradi tsunamija huje prizadeti. Tako si lahko le predstavljamo, kako hudo škodo so utrpeli Maldivi.

Čeprav so bili Maldivi oddaljeni okoli 2300 km od epicentra potresa, ki je povzročil tsunami, tako kot ostale države, niso bili pravočasno obveščeni o prihodu tsunamija, zato jih je presenetil. Res pa je, da tudi, če bi bili ljudje na Maldivih obveščeni o prihodu tsunamija, se bi težko kam umaknili, saj najvišja točka Maldivov meri le 2,4 metra. Tako jih je tsunami močno prizadel. 82 ljudi je umrlo, 26 jih še pogrešajo, 20.500 ljudi je ostalo brez strehe nad glavo, prekinjene so bile telekomunikacijske povezave, poškodovani električni agregati, tovarne za razsoljevanje vode, vsi odpadki in tudi razne strupene snovi so se pomešale z morskno vodo, prst je bila zasoljena, pridelki so propadli ...

Močno pa je bila prizadeta tudi turistična infrastruktura. 19 turističnih otokov je bilo zato zaprtih. Večino prizadetih turističnih otokov so že ponovno odprli, 7 pa jih še vedno ne obratuje. Število nočitev pa je mesec dni po tsunamiju upadlo za 74 %. V letu po tsunamiju se je število nočitev zmanjšalo za 35,4 %, kar pomeni za Maldivčane velik izpad dohodka.

Anketirani turisti večinoma niso opazili sprememb nastalih zaradi tsunamija, kar je pokazatelj, da so Maldivčani poškodbe na področju turizma dokaj uspešno sanirali. Turisti sicer v večini menijo, da se tsunami lahko ponovi, ampak so očitno pripravljeni sprejeti določeno tveganje. Otočje ima očitno zelo privlačno turistično ponudbo. Turistom se zdijo Maldivi še vedno zelo varna država, saj so v večini mnenja, da je verjetnost terorističnega napada manj verjetna. So pa zelo zadovoljni s turistično ponudbo. Kar 67 % jih ne bi želelo ničesar spremeniti.

Maldivčani upajo, da se bo število turistov kmalu vrnilo na število pred tsunamijem. Turiste želijo predvsem prepričati, da so ena izmed najvarnejših držav na svetu. Poleg tega so mnenja, da še ena podobna katastrofa ni možna. V prihodnosti že načrtujejo razvoj desetih novih turističnih otokov.

Delovna hipoteza, ki je bila postavljena na začetku:

"Turizem na Maldivih je bil zaradi tsunamija tako močno prizadet, da bo za odpravo posledic potrebno daljše časovno obdobje"; je bila sprejeta. Ugotovljeno je namreč bilo, da so bili Maldivi hudo prizadeti zaradi tsunamija. Število turistov v prihodnjem letu se je zmanjšalo za 35, 9 %.

Nekaj škode na Maldivih je že sanirane (predvsem na turističnih otokih), medtem ko obnovitvena dela na "domačinskih" otokih še niso zaključena in bodo verjetno potekala še nekaj časa.

5. 2. Summary

26. 12. 2004 was turning point in history of Maldives. That day north-west of Sumatra was an earthquake, which caused a 30 m high tsunami. Tsunami has devastated in Indonesia, Sri Lanka, Thailand, India, Maldives ... But only Maldives stayed in shadow because there were not a lot of victims. The media obviously did not know that Maldives has population of only 349.106 people. Maldives have only a few land, and almost all was flooded. Other affected countries have a lot of land, that was not affected. Maldives are one of the lowest countries in the world and they have only a few of land. Most of the people in Maldives are earning money by working in the tourism (30 % of GDP, indirectly 70 % of GDP) and the fishing industry (10 % of GDP). Both (tourism and fishing) were affected.

Maldives were 2300 km far away from the epicenter of tsunami in December 2004. They could be warned in the right time, but they weren't, so the people were suprised. The thruth is that, if they were warned soon enough, they do not have a safe place to hide in front of tsunami, because their highest point has only 2,4 meters. So, they were badly damaged beacause of tsunami. 82 people have died, 26 people are still missing, 20.500 people have no shelter, 8 % of people have been evacuated, potable water were poluted ...

The tourism was also hardly affected 19 islands resort were closed, but now they already have opened 12 resorts. Tourist nights one month after tsunami have dropped for 69, 7 %, a year after tsunami for 35, 4 %. The Maldivian people are trying to atract tourist on diferent ways. And they think, that such disaster usually happened only once ... In the future they will open 10 new tourist resorts.

The people who filled the questionnaire, mostly did not noticed any changes because of the tsunami. The Maldivians obviously successfully renovate the damage of tsunami. Tourists think that the tsunami could repeat. Tourists also think that Maldives are very safe country and the possibility of the terrorist attack is very small. They are very satisfied with the tourist offer. 67 % of the tourists have only one wish-that everything will stay the same.

The working hipothesis: "The tourism on the Maldives was hit so badly, that recovery will take a long time"; is accepted. One month after tsunami, tourist arrivals dropped for 69,7 %. One year after tsunami (2005) number of tourists are still lower for 35,9 %, according to the year before the tsunami (2004).

6. LITERATURA IN VIRI

Annuaire des statistiques du tourisme 1996. 1997. 49. izd. Madrid, World Tourism Organisation, str. 191.

Arnberger, H., Arnberger, E., 2001. Tropical Islands of the Indian and Pacific Oceans. Wien, Austrian Academy of Science Press, 565 str.

Background Notes: Maldives. 2001. Washington, United States Department of State, 7 str.

Breman, A., 2006. Tsunami na Kandoomi. Embudu village, Maldivi (osebni vir, april 2006).

Compendium of tourism statistics 1991-1995. 1997. 17. izd. Madrid, World Tourism Organisation, str. 109.

Compendium of tourism statistics 1999-2003. 2005. Madrid, World Tourism Organisation, str. 106.

Compendium of tourism statistics 2001, 2002. 21. izd. Madrid, World Tourism Organisation, str. 115.

Compendium of tourism statistics 1988-1992. 1994. 14. izd. Madrid, World Tourism Organisation, str. 101.

Compendium of tourism statistics 1994-1998. 1999. 20. izd. Madrid, World Tourism Organisation, str. 116.

Friedel, M. & M., 2001. Le Maldive. 4. izd. Berlin, Amazon, 96 str.

Lyon, J., 1997. Maldives. Madrid, Lonely Planet, 256 str.

Modes, M., 2006. Kandooma po tsunamiju. Kandooma, Maldivi (osebni vir, april 2006).

Neville, A., 2002. Resorts of Maldives. 2. izd. Maldivi, Seven holidays, 356 str.

Statistical Yearbook 2002-2004. 2005. 49. izd. New York, str. 715.

Statistics Section Ministry of Tourism. 2006. Maldivi (osebni vir, februar 2006).

Štivan, F., 2006. Korale in morski ježki. Horizont, 2006, 2, str. 68 - 69.

Travel and tourism barometer. 1995. Madrid, World Tourism Organisation, str. 92.

Wong, P.P., 1993. Tourism vs Environment: The Case for Coastal Areas. 26. izd. Amsterdam, Kluwer Academic Publishers, 225 str.

Addu atoll. URL: http://7-dhuvas.visitaddu.com/news/dec/20_6.html (citirano: 17. 2. 2006)

Agencija republike Slovenije za okolje. Posledice cunamija ob potresu 26. decembra 2004 v Indoneziji. URL: <http://www.arso.gov.si/podrocja/potresi/zanimivosti/cunami.pdf> (citirano: 14. 3. 2006)

Asia-Pacific Ministerial Conference on Sustainable Development of Ecotourism, 2002. URL: http://www.world-tourism.org/sustainable/IYE/Regional_Activities/Maldives/report.htm (citirano 11. 1. 2006)

Australian newspaper. Kandholhudhoo: The Ghost islands of Maldives. 2005. URL: http://www.tsunami.maldivesle.com/maldives/tsunami_Maldives_Kandholhudhoo_Ghost_Town_26.htm (citirano: 21.12. 2005)

BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005. URL: http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/south_asia/4136485.stm (citirano: 14. 3. 2006)

BBC, Maldives set back for 20 years, 2005. URL: http://www.tsunami.maldivesle.com/maldives/tsunami_Maldives_Set_Back_20_Years_28.htm (citirano: 21. 12. 2005)

BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005. URL: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/4524642.stm> (citirano: 23. 2. 2006)

BBC, Indian Ocean tsunami warning system, 2005. URL: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/sci/tech/4547032.stm> (citirano: 23. 2. 2006)

BBC, Tsunami: Anatomy of a disaster, 2005. URL: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/4381395.stm> (citirano: 23. 2. 2006)

Bindloss, J., 2005. How to help. URL: http://www.lonelyplanet.com/travel_ticker/tsunami/maldives/maldives_howtohelp.cfm (citirano: 14. 3. 2006)

Bindloss, J., 2005. The meaning of home. URL: http://www.lonelyplanet.com/travel_ticker/tsunami/maldives/maldives_meaningofhome.cfm (citirano: 14. 3. 2006)

Bindloss, J., 2005. The silent disaster. URL: http://www.lonelyplanet.com/travel_ticker/tsunami/maldives/maldives_silentdisaster.cfm (citirano: 14. 3. 2006)

CBS professor helps rebuilt Maldives tourism after tsunami, 2005. URL: <http://www.cbs.curti.../index.cfm?objectID=0D338285-EF0E-3C83-0CFE378AE408AF67> (citirano: 11. 1. 2006)

Cia, The world factbook, Maldives. URL: <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/mv.html> (citirano: 23. 2. 2006)

Develop tourist resorts in the Maldives. URL: <http://www.maldivestourism.gov.mv/10newisle.asp> (citirano: 9. 6. 2006)

Economic sectors. URL: <http://infotut.com/geography/Maldives/Economy> (citirano: 14. 3. 2006)

Egan, 2005. Images of tsunami on Maldives. URL: [http://www.tsunami.maldiveisle.com/images/tsunami/Egan/ tsunami_ Egan_23.jpg](http://www.tsunami.maldiveisle.com/images/tsunami/Egan/tsunami_Egan_23.jpg) (citirano: 16. 3. 2006)

Egan, 2005. Images of tsunami on Maldives. URL: http://www.tsunami.maldiveisle.com/images/tsunami/Egan/tsunami_Egan_15.jpg (citirano: 16. 3. 2006)

Egan, 2005. Images of tsunami on Maldives. URL: [http://www.tsunami.maldiveisle.com/images/tsunami/Egan/tsunami_ Maldives_ Egan_ 42.jpg](http://www.tsunami.maldiveisle.com/images/tsunami/Egan/tsunami_Maldives_Egan_42.jpg) (citirano: 16. 3. 2006)

Egan, 2005. Images of tsunami on Maldives. URL: [http://www.tsunami.maldiveisle.com/images/tsunami/Egan/tsunami_ Maldives_ Egan_33.jpg](http://www.tsunami.maldiveisle.com/images/tsunami/Egan/tsunami_Maldives_Egan_33.jpg) (citirano: 14. 3. 2006)

Geography of Maldives. URL: <http://www.maldive.com/geogr/mgeogr.html> (citirano: 24. 9. 2005)

Impact of the tsunami on the Maldives, 2005. URL: [http://www.mv.undp.org/adopt/enews/ Tsunami_Impact_Map.pdf](http://www.mv.undp.org/adopt/enews/Tsunami_Impact_Map.pdf) (citirano: 15. 4. 2006)

Indian ocean earthquake 2004. URL: [http://en.wikipedia.org/wiki/2004_Indian_Ocean_ earthquake](http://en.wikipedia.org/wiki/2004_Indian_Ocean_earthquake) (citirano: 8. 3. 2006)

Keating, B., Helsey, C., Waheed, Z., Dominey, D. 2004 Indian tsunami on the Maldives islands: Initial observations. URL: www.sthjourn.org/232/keating.pdf (citirano: 10. 5. 2006)

Locations of tsunami. URL: http://www.usaid.gov/locations/asia_near_east/tsunami/ (citirano: 6. 3. 2006)

Lonely Planet. Bindloss, 2005. Maldives. URL: [http://www.lonelyplanet.com/travel_ticker/ tsunami/downloads/maldives5update. pdf](http://www.lonelyplanet.com/travel_ticker/tsunami/downloads/maldives5update.pdf) (citirano: 14. 3. 2006)

Lonely Planet. History of Maldives. URL: [http://www.lonelyplanet.com/worldguide/ destination/asia/ maldives](http://www.lonelyplanet.com/worldguide/destination/asia/maldives) (citirano: 18. 10. 2005)

Maldives. URL: <http://thedarkside.osvaja.net/svet/drzave/splosno.php?id=91> (citirano: 9. 10. 2005)

Maldives after tsunami, 2005. URL: <http://www.unep.org/tsunami/reports/maldives.pdf> (citirano: 14. 2. 2006)

Maldives disaster management center, 2005. URL: [http://www.tsunamimaldives.mv/idoocs/ livelihood%20revitalization/14%20Aug/Table%20III.pdf](http://www.tsunamimaldives.mv/idoocs/livelihood%20revitalization/14%20Aug/Table%20III.pdf) (citirano: 6. 3. 2006)

Maldives: Features of the South Asian tsunami, 2005. URL: [http://www.mv.undp.org/adopt/ enews/Tsunami_Impact_Map.pdf](http://www.mv.undp.org/adopt/enews/Tsunami_Impact_Map.pdf) (citirano: 31. 3. 2006)

Maldives-Life after tsunami, 2005. URL:http://www.tsunami.maldiveisle.com/maldives/tsunami_Maldives_Life_After_Tsunami_25.htm (citirano: 10. 12. 2005)

Maldives president says economy struggling to recover tsunami, 2005. URL: <http://uk.biz.yahoo.com/01102005/323/maldives-president-says-economy-struggling-recover-tsunami.html> (citirano: 12. 11. 2005)

Maloney, C. Where did Maldives people come from? URL: <http://ias.nl/iasn5/insouasi/maloney.html> (citirano: 9. 5. 2006)

Mednarodno leto ekoturizma in slovenski turizem. URL: <http://www.rr-vel.si/tzs/et.html> (citirano: 14. 3. 2006)

Mott, M. Did animals sense tsunami was coming? 2005. URL: http://news.nationalgeographic.com/news/2005/10/0104_050104_tsunami_animals.html (citirano: 20. 4. 2006)

Ownership of the islands. URL: http://.../index2.php?option=com_content&task=view&id=48&Itemid=66&pop=1&page= (citirano: 20. 3. 2006)

Research Center for Disaster Reduction Systems, Tsunami on the Maldives. URL: <http://www.drs.dpri.kyoto-u.ac.jp/sumatra/maldives/Maldives.htm> (citirano: 31. 3. 2006)

Reuters, 2005. URL: http://www.tsunami.maldiveisle.com/maldives/tsunami_Maldives_Shape_36.htm (citirano: 14. 3. 2006)

Shockwaves in Maldives, 2005. URL: <http://shockwavesinmaldives.blogspot.com/> (citirano: 14. 3. 2006)

The list. URL: <http://www.worldatlas.com/geoquiz/thelist.htm> (citirano: 20. 3. 2006)

Tourist opinion survey report 2004, 2004. URL: <http://www.maldivestourism.gov.mv/downloads/surveyreport2004.pdf> (citirano: 31. 3. 2006)

Tourism revival key, 2005. URL: http://www.tsunami.maldiveisle.com/maldives/tsunami_Tourism_Revival_Key_42.htm (citirano: 21. 12. 2005)

Tourism sectors maps-post tsunami future. URL: <http://www.maldivestourism.gov.mv/tsunami/future.asp> (citirano: 4. 3. 2006)

Tourism statistics 2005, 2005. URL: http://www.maldivestourism.gov.mv/publications/stat2005/HTML/3_european_region.htm (citirano: 31. 3. 2006)

Tourism statistics 2005, 2005. URL: http://www.maldivestourism.gov.mv/publications/stat2005/HTML/4_Asian_region.htm (citirano: 31. 3. 2006)

Tourism statistics 2005, 2005. URL: http://www.maldivestourism.gov.mv/publications/stat2005/HTML/2_arrival_trends.htm (citirano: 31. 3. 2006)

Tourism statistics 2005, 2005. URL: http://www.maldivestourism.gov.mv/publications/stat2005/HTML/7_stat_updates.htm (citirano: 31. 3. 2006)

Tourism statistics 2005, 2005. URL: http://www.maldivestourism.gov.mv/publications/stat2005/HTML/1_accommodation.htm (citirano: 31. 3. 2006)

Trekearth, 2006. URL: <http://www.trekearth.com/gallery/Asia/maldives/page13.htm> (citirano: 14. 3. 2006)

Tsunami, 2004. URL: <http://www.har3y.predalcek.com/viewtopic.php?p=1737> (citirano 14. 2. 2006)

Tsunami floods Maldives. URL: <http://www.abc.net.au/news/newsitems/200412/s1272452.htm> (citirano: 10. 12. 2005)

Tsunami in Male, 2005. URL: <http://ilikai.soest.hawaii.edu/uhs1c/iot1d/male1.html> (citirano: 11. 1. 2006)

Tsunami impact on the Maldives. URL: <http://www.undp.org/adopt/impact.htm> (citirano: 16. 2. 2006)

Tsunami on Maldives, 2004. URL: <http://www.drs.dpri.kyoto-u.ac.jp/sumatra/maldives/Maldives.htm> (citirano: 11. 1. 2006)

Tsunami on Maldives and on Sri Lanka, 2005. URL: http://www.tsunami.maldiveisle.com/maldives/tsunami_Srilanka_Maldives_2.htm (citirano: 10. 12. 2005)

Visit Maldives, 2006. URL: http://www.visitmaldives.com/mu/latest/update.php?subaction=showfull&id=1135065730&archive=&start_from=&ucat=& (citirano: 23. 2. 2006)

Voje, A., Maldivi: Struktura koralnih grebenov. URL: http://travel.over.net/svet/drzave/index.php?id_novica=178&prikaz=cela&id=91&screen_novice_navigator=0 (citirano: 14. 3. 2006)

Vreme na Maldivih. URL: http://www.sonchek.com/html/vreme.php?drzava=mal_maldivi (citirano: 9. 10 2005)

What are they and why do they occur? URL: http://www.tsunami.maldiveisle.com/maldives/tsunami_Maldives_Tsunami_explained_9.htm (citirano: 21.12. 2005)

Wickramasinghe, A., 2005. Tsunami hits Maldives resorts. URL: http://www.tsunami.maldiveisle.com/maldives/tsunami_Maldivia_1.htm (citirano: 14. 3. 2006)

7. SEZNAM PRILOG

Priloga 1: Anketa

Priloga 2: Karta smeri prihoda in višine tsunamija ter povzročene škode na Maldivih

Priloga 1: Anketa

ANKETA

Moje ime je Polona, prihajam iz Slovenije. Sem študentka geografije in delam diplomsko nalogo z naslovom Vpliv tsunamija na razvoj turizma na Maldivih in bi Vas lepo prosila za Vašo pomoč. Najlepša hvala.

1. Iz katere države prihajate?
2. Spol: a.) M b.) Ž
3. Starost:
a.) 0 - 25 let
b.) 25 - 40 let
c.) 40 - 60 let
d.) 60 - 75 let
e.) nad 75 let
4. Sem ste prišli: a.) sami b.) s partnerjem c.) z družino d.) s prijateljem/prijateljico/prijatelji
5. Ste prvič tukaj? a.) DA b.) NE
5. a.) Kolikokrat ste že bili tukaj? a.) dvakrat
(če je vprašanje 5 odgovor NE) b.) večkrat
5. b.) Verjetno veste, da je Maldive decembra leta 2004 prizadel tsunami. Ali ste bili tu pred tsunamijem? (če je vprašanje 5 odgovor NE)

a.) DA b.) NE
5. c.) Ali ste opazili kakršnekoli spremembe? _____
(če je odgovor 5. b. DA)
6. V kolikšni meri naravne nesreče vplivajo na odločitev o lokaciji vašega dopusta?

1-nikakor 2-malo 3-delno 4-močno 5-zelo močno
7. Kako ocenjujete možnost, da se tsunami tukaj ponovi?

1-nemogoče 2-manj verjetno 3-mogoče 4-verjetno 5-zelo verjetno
8. Kako ocenjujete verjetnost, da se na Maldivih izvede teroristični napad?

1-nemogoče 2-manj verjetno 3-mogoče 4-verjetno 5-zelo verjetno
9. Zakaj ste prišli sem? a.) naravnih lepot
(možnih je več odgovorov) b.) gostoljubnosti Maldivčanov

- c.) dodatne ponudbe (zabava, športne ponudba)
- d.) priporočila prijateljev
- e.) drugo _____

10. Ste zadovoljni s:
(možnih je več odgovorov)

- a.) hrano
- b.) gostoljubnostjo
- c.) ponudbo izletov
- d.) urejenostjo otoka
- e.) športno ponudbo
- f.) večerno zabavo
- g.) drugo _____

11. Kako ste na splošno zadovoljni s turistično ponudbo?

1 - sploh nisem zadovoljen 2 - manj zadovoljen 3 - srednje zadovoljen 4 - zadovoljen 5 - zelo zadovoljen

12. Ali kaj pogrešate? Bi želeli kaj spremeniti?

Priloga 2: Karta smeri prihoda in višine tsunamija ter povzročene škode na Maldivih

